

čestnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI

ČEBELAR

1948

50. LETNIK

10.-11. ŠTEV.

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKE ZADRUGE ZA SLOVENIJO

10.-11. številka

V Ljubliani 1. novembra 1948

50. letnik

V s e b i n a :

Močnik Peter: Devetdeset let satnice	241	Osmrtnice	
F. B.: Iznajdba premičnega satovja	242	Ivan Smajdek	277
Debevec Leopold: Černe Valentin	247	Mali kruhek	
Mateljan Mario: Vsem prevaževalcem	248	Indijske čebele. O dzierzonovcu. Iskanje matice s slušalkami. Preizkušnje v zamášenih panjih. Kakšna bo zima. Zagonetka. Zgodnji roj. Mala pomota. Natančno delo	278
Virmašan: Se o medeni detelji	251	Naša organizacija	
Zunko Ivan: Ajda je odcvetela	252	Dopisi: Iz Vipavske. Druga plat zvana	281
Jordan R.: O umetnem oplemenjevanju matic	254	Zapisnik II. redne skupščine Čebelarke zadruga za Slovenijo (Nadaljevanje)	282
Leskovšek Janko: Skrbimo za dobre čebelje rodove!	256	Zapisnik ustanovnega občnega zbora Čebelarke zadruga za glavno mesto Ljubljano	286
Janez Gosposvetski: Kako pridelujem vosek	258	Delovanje upravnega odbora čebelarke zadruga	287
M. L. Rožman: Zazimovanje	261	Zadružni vestnik	288
Serbela Franc: Začetniške težave	264	Na ovitku: Mali oglasi. Očistimo sadno drevje! Cenik čebelarških potrebščin.	
Nižinski: O medenju bukve	268		
Ing. Rihar Jože: Obveščevalne postaje	270		
Posvetovalnica			
Lastovica na zatožni klopi. Oblaenje čebel. V panju najden metulj. Zakaj je družina zapustila medeno satje in se preselila na prazno	274		

List izhaja mesečno. Glavni in odgovorni urednik: Rojec Vlado. Izdaja Čebelarke zadruga za Slovenijo. Tiska Triglavsko tiskarna v Ljubljani. Letna naročnina za zadružnike 75 din, za nezadružnike 100 din, posamezna številka 10 din. V inozemstvu stane list 120 din.

Kupimo

vsako količino čebeljih družin na pre-makljivem satju in v kranjičih. Ponudbe je poslati Oblasnemu odboru invalidov, Split.

Kupim

Slovenskega čebelarja iz leta 1946. Ponudbe je poslati na naslov: Mahkovic Janez, Ulica stare pravde št. 3, Ljubljana.

Preklicujem

zadružno izkaznico št. 6241, ker sem jo izgubil. Hribar Franc, Ljubljana, Predjamska 12.

AŽ panje

rabljene, prazne kupuje Agbaba, Draganići pri Karlovcu, Hrvatska.

Knjigo

H. Vogt: Geometrie und Oekonomie der Bienenzelle, Breslau 1911 kupi uredništvo Slov. čebelarja. Če bi jo kateri izmed čebelarjev imel, a bi je ne maral prodati, naj jo uredništvu vsaj za nekaj časa posodi.

Čebelarji!

Državni čebelarški sektor sprejme več čebelarjev, ki so zmožni samostojno opravljati večje število družin. Istočasno sprejmemo tudi nekaj praktikantov oz. pomočnikov. Prijave z rojstnimi in družinskimi podatki ter navedbo prakse pošljite ministrstvu za kmetijstvo — upravi za vinarstvo in sadjarstvo.

Močnik Peter:

Devetdeset let satnice

Ni menda čebelarja, ki ne bi vedel, kaj je satnica, ni pa tudi naprednega čebelarja, ki je ne bi uporabljal. Pravi napredek in razvoj čebelarstva se je pričel šele s satnico. Ta je bila potrebna izpopolnitev po Dzierzonu izumljenih letvic, na katere je lepil začetke satov, ter Berlepschevih okvirov (satnikov), ki so dali satu primerno oporo, trdnost in premakljivost.

Ko pritrdimo satnico v okvir, ko jo potisnemo v panj in ko si čez nekaj dni ogledamo izdelan sat, prav nič ne pomislimo na moža, ki je izumil in izdelal prvo satnico. Dalje ne premisslujemo, zdi se nam, da mora biti tako in da je vse to vedno tako bilo; ne poznamo več težav, ki so jih čebelarji imeli pred 100 leti. Danes si naprednega čebelarstva brez okvirov in satnice pač ne moremo več predstavljati.

Satnico, ali bolje povedano: pripravo za izdelavo satnic je izca lahko udeleževal tudi na drugih področjih: zlasti naravoslovne vede so ga privlačevale. Kljub temu, da ni obiskoval kakih višjih šol, je bil zelo izobražen. Dopisoval je z raznimi učenjaki Nemčije, kakor s Humboldtom, Liebigom, Sieboldom itd. Leta 1849. je postal čebelar. Kmalu je zaslovel kot avtoriteta na čebelarskem področju. Izdeloval je tudi panje, ki so bili zelo priljubljeni.

Letos je minulo 90 let, odkar je bila satnica podarjena čebelarjem vsega sveta. Mislim, da je prav, da smo se ob tej priliki spomnili tudi v našem glasilu njenega izumitelja — čebelarja Janeza Mehringa.

Janez Mehring.

umil Nemeč Janez Meh-ring. Posebno stiskal-nico, ki jo je pri tem uporabljal, je z veliko težavo izrezal iz lesa. Za ta izum je dobil na osmi skupščini-nemških čebelarjev v Stuttgartu leta 1858. prvo nagrado. Čebelarji seveda niso ostali pri leseni stiskal-nici. Sledila ji je kovi-nasta, tej pa stroj na valjarje.

Janez Mehring se je rodil dne 24. julija 1816 v Nievesheimu pri Frankenthalu v Nemčiji. Bil je preprost mizar. Bogata ženitev mu je omogočila, da se je poleg svojega pokli-

Iznajdba premičnega satovja

Važne izume, ki posegajo globoko v praktično življenje, si po navadi vsak večji evropski narod lasti zase. Vsakemu Nemcu je jasno, da je tiskarstvo Gutenbergov izum; prav tako je vsak Italijan sveto prepričan, da je Marconi prvi in edini izumitelj brezžičnega brzojava. V dobi okupacije se je moralo iz naših šolskih knjig umakniti vse, kar bi utegnilo vreči senco na njegovo poštenje. Toda takšnih primerov je na tisoče; nastala bi debela knjiga, če bi hotel samo omeniti vse po vrsti od smodnika do poštna znamke. Romantični bog »domovina« potrebuje svoje pratike svetnikov. Tako se ustvarjajo narodne laži in zlepa ne bi našli problema, kjer bi se bilo teže dotipati do resnice, kakor pri iskanju pionirjev vseh takšnih iznajdb, ki so postale skupna last civiliziranega človeštva.

V bistvu so vse te skrivnostne zadeve zelo preproste. Vsak izum se pojavi takrat, kadar je zanj dozorel čas. Razen redkih, osamljenih izjem so vse tehnične novosti in izpopolnitve kolektivno delo mnogih možgan. Od prve v jedru vedno preproste zamisli je po navadi še dolga pot do one stopnje izpopolnitve, ki je novosti potrebna, da si pribori svoj prostor pod soncem. Dorasli morajo biti nalogi delavci, ki jo ustvarjajo, in občinstvo, da jo sprejme.

Ko se je ob koncu osemnajstega in še bolj v začetku devetnajstega stoletja začelo obdobje intenzivnejšega gospodarstva in ni moglo staro patriarhalno čebelarstvo več kriti vseh potreb, se je mnogo glav začelo ukvarjati z mislimi na temeljne izboljšave. Med prve take poizkuse spada premičnost satovja. Za Nemce velja kot izumitelj premičnega satovja župnik Johann Dzierzon. Ta je opremil strope svojih panjev z letvicami, na katere je pritrdil v trakove razrezane koščke satja in tako nakazal čebelam nadaljnjo izgradnjo voščene stavbe. Spočetka je Dzierzon uravnaval razdaljo med posameznimi letvicami kar po čutu s prsti, kasneje pa je zabil na eno stran vsake letvice po dvojce žebličkov, katerih glavice so molele toliko iz njih, kolikor je bilo potrebno prostora med dvema sosednjima satoma. Žebličke je baron Berlepsch nadomestil z ušesci, ki jih je izrezal iz lesa na obeh koncih vsake letvice. Ker pa čebele ne pritrjujejo sate samo na strop, ampak tudi na stene panja, je bilo njih izvlačevanje še vedno otežkočeno. Če jih je ločil od stene z nožem, se je pocedil iz njih med, a če so bili količkaj težji, so se zgoraj utrgali in sesedli. Da se izogne tem nedostatom, je namestil letvice tudi ob straneh ter jih spodaj in zgoraj povezal v pravokoten okvirček. Tako je izumil satnike, kakršne še danes uporabljamo v panjih. Toda niti Dzierzon niti Berlepsch nista povsem originalna v svoji zamisli. Berlepsch sam priznava v nekem pismu na Dzierzona, da je poznal i Huberjev i Prokopovičev panj, pri katerih je bil problem premičnosti satovja že kolikor toliko zadovoljivo rešen.

Svicar François Huber je živel v letih od 1750 do 1831. Znan je po svoji knjigi »Nouvelles observations sur les abeilles« (Nova opazovanja o čebelah), ki je izšla leta 1792. V njej je med drugim tudi opisal svoj panj, ki se pa ni uveljavil. V bistvu ni bil drugačen kakor znane »harmonike«, v katerih so pred dobrimi petnajstimi leti začeli čebelariti nekateri naši vročerkvnejši novotarji, a so jih kmalu opustili. Okviri, ki se prilegajo drug drugemu, da

nadomeščajo obenem zunanje stene, torej nekakšen panj brez panja, z ozkim žrelom na poljubni letvi, imajo preveč nedostatkov, da bi ustregli čebelarju in čebelam. Kljub vsej propagandi se niso nikoli in nikjer obnesli, čeprav so Huberjevi posnemovalci in nasledniki predlagali več izboljšav.

Prvi uporabni panj s premičnim satovjem, ki ustreza našim današnjim pojmom, je izdelal Rus Prokopovič okoli leta 1814, torej v času, ko je bil Dzierzon šele tri leta star (rodil se je 1811. leta). Pri nas je Prokopovičevo ime in delo skoraj popolnoma neznano. Nemška strokovna literatura, iz katere naši čebelarji črpajo svoje znanje, ga po večini sploh ne omenja in le redek avtor (tako n. pr. Buttell-Reepen: *Leben und Wesen der Bienen*, 1915) mu žrtvuje nekaj vrstic. In vendar je njegov panj v jedru pravilno rešil problem in bil podlaga vsem kasnejšim izpopolnitvam, ki so privedle do danes uporabljenih, tipiziranih čebeljih bivališč, brez katerih si intenzivnega čebelarstva niti misliti ne moremo.

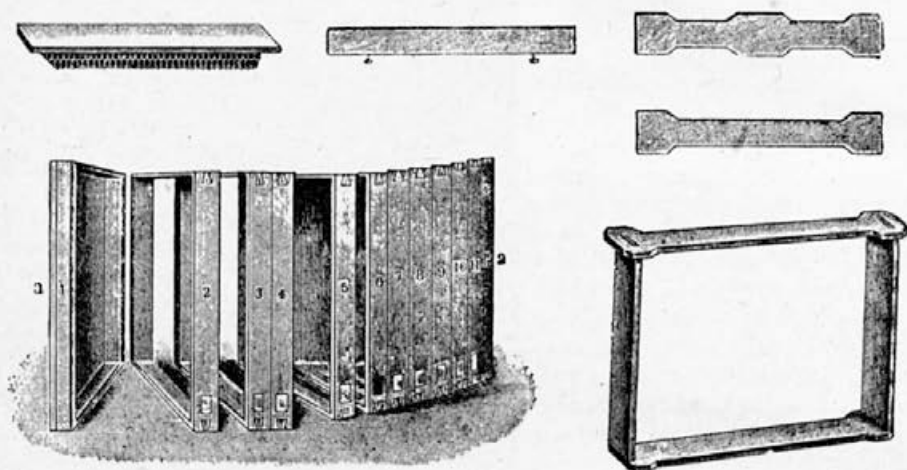
Brez dvoma moramo v Prokopoviču videti predhodnika modernega intenzivnega čebelarstva v vseh pomenih te besede, po praktičnih uspehih in po trudu, katerega je vložil v stvar. Iz njegovega življenja smo vedeli doslej dokaj malo; kar se je še dalo ugotoviti, je zbral S. A. Rozov v enajstih in dvanajstih številki lanskega Pčelovodstva.

Kakor vsi, ki so kaj pomenili v ruskem javnem življenju v prvi polovici devetnajstega stoletja, je bil tudi Peter Ivanovič Prokopovič raznočinec. To je strokovni izraz za ruske trgovske in duhovniške sinove, ki se niso posvetili očetovemu stanu in jih ni več ščitil ceh. Niso spadali niti pod tlačansko, niti pod plemiško pravo, ki sta bila oba dedna. V dobi pred reformami je bil položaj raznočincev zelo žalosten in nič čudnega ni, da se je prav v teh krogih rodilo rusko socialno gibanje, ki ga noben teror ni mogel zatreti. Prokopovičev oče je bil kmečki pop, ki je mnogo žrtvoval za vzgojo svojih otrok. Mladi Peter Ivanovič je končal najboljšo takratno šolo na Ukrajini, Akademijo Petra Mogile v Kijevu in se pripravljal, da se vpiše na moskovsko univerzo, ko ga je zadela usoda raznočincev: moral je neprostoovoljno k vojakom.

Takrat je bil star devetnajst let in bilo je to v burnem letu 1794, ko je brezupna poljska vstaja pod vodstvom Kościuszkega skušala rešiti ostanke Poljske pred popolnim razkosanjem med Rusijo, Avstrijo in Prusijo. Prokopovič se je udeležil vojnega pohoda proti nesrečni deželi, katero so si »bratovsko«
razdelili vsi trije slavni absolutistični monarhi tistega časa. Šele po štirih letih se je Prokopoviču posrečilo, da je iz zdravstvenih razlogov v činu poročnika dosegel odpust iz vojske in se vrnil domov. Inteli-

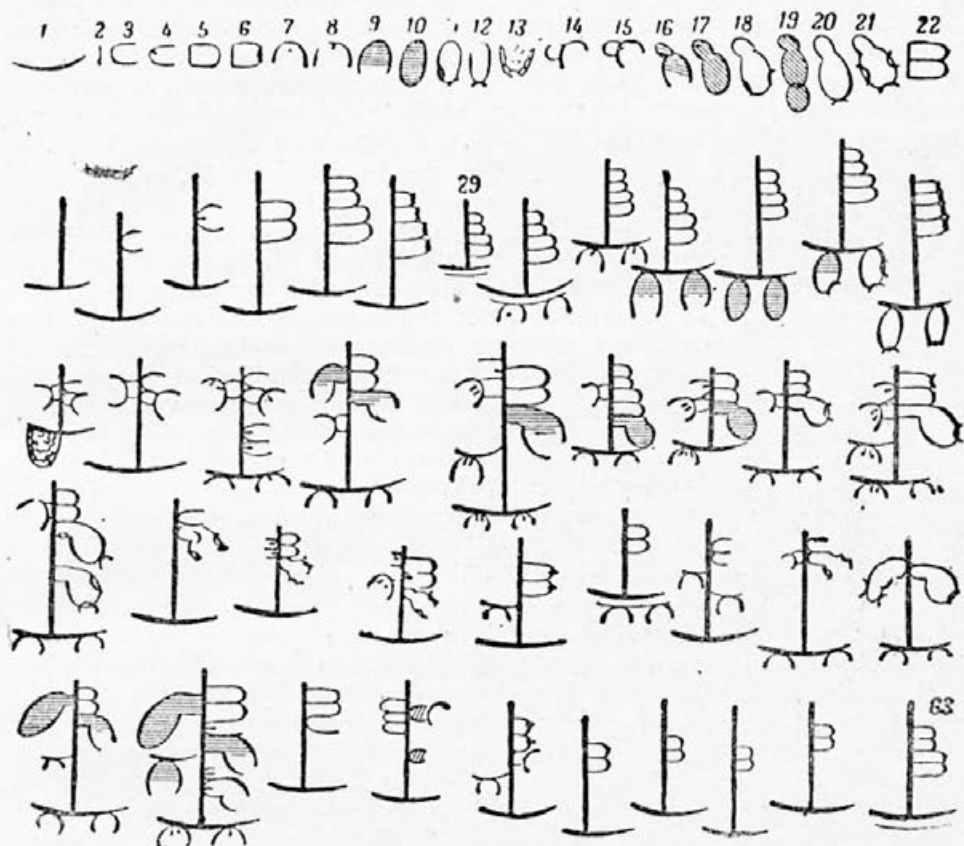
gentnemu mladeniču je kaj malo dišalo, da bi se spoprijaznil z žalostnimi razmerami tistega časa, ki so bile na Ukrajini še hujše kakor v Veliki Rusiji. Kdor je kdaj bral obširnejši življenjepis velikega ukrajinskega pesnika Ševčenka ali vsaj Gogoljeve spise, ima nekaj pojma o Ukrajini na prelomu stoletja, katero so nevretni nasledniki ali bolj naslednice Petra Velikega tako nesmiselno »civilizirale«. Vsak avanturist — celo mednarodni lopovi so bili vmes — ki se je prikupil dvoru, je postal fevdalec na Ukrajini. To novo plemstvo, ki ga je pomanjkanje vsake izobrazbe in tradicije naredilo še slabšega, kakor je bilo drugje, je iz nekdanje svobodne kozaške vojaške Krajine ustvarilo najbolj zaostalo deželo na svetu. O socialnih nazorih Prokopoviča nam ni ničesar ohranjenega. Sklepamo pa lahko, da je delil svobodoljubne ideje z večino takratne mladine. Živel je v svobodnem razmerju z neko žensko in pošteno poskrbel za svoje tri nezakonske otroke. Sin in zet ene hčerke sta kasneje nadaljevala njegovo čebelarstvo delo.

Dzierzonove letvice z žeblički kot razstojišči, Berlepscheve izpopolnjene letvice z ušesci, Berlepschev okvirček, Heberjeva »buda«.

Ko si je njegov mlajši brat leta 1799. nabavil čebele, se je Prokopovič začel strastno zanimati zanje in se jim posvetil z vso dušo. Po vsej verjetnosti so pomenile zanj izhod iz težke mladostne krize. Prihodnje leto si je kupil košček zemlje in začel čebelariti na svoje z 32 družinami, ki jih je nakupil v okolici. Neizkušeni začetnik je bil pošteno ogoljufan s to prvo kupčijo. Samo devet panjev mu je prezimilo. Druge mu je pomorila kužna gniloba, ki jo je tedaj zanesel v svoj čebelnjak in se je moral potem boriti z njo vse svoje življenje. Kljub temu je imel čez dve leti že sedemdeset panjev. Kasneje si je postavil tudi hišico in hlev, toda jeseni leta 1802. mu je oboje uničil požar. Ostale so mu samo čebele in lopa, v kateri jih je zazimljal. V tej na pol podzemni luknji si je uredil bivališče za nekaj let in se do kraja posvetil čebelarstvu. Takrat je imel že dovolj izkušenj. Temeljito je predelal vse, kar je bilo napisanega o čebelah in kmalu je napredoval v enega izmed največjih čebelarjev na svetu. Sodobniki pričajo, da je proti koncu svojega življenja imel okoli 12.000 panjev. Postopoma je kupoval

zemljo, vso okoli nekdanje Hetmanske rezidence, kjer so obširni lipovi gozdovi in park nudili njegovim čebelam bogato pašo. Polagoma je posestvo zaokrožil na 150 desetin, na njem pa je gojil samo medonosnice. Sejal je le boreč, bombaž, ogrščico, ajdo in podobne rastline ter nasadil prave gozdove raznih vrh, lip, javorov, češmina in malin. Morda je bilo kje v Rusiji na

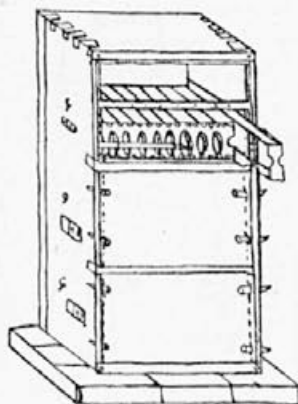

Znaki, s katerimi je Prokopovič zapisoval svoja opazovanja med pregledovanjem čebeljih družin:

1. konec gnezda, 2. obseg gnezda, 3. prazen sat, 4. sat z jajčeci, 5. pokrita zalega, 6. povaljena zalega, 7. nastavek matičnika, 8. nastavek matičnika z jajčecem, 9. matičnik z žrko, 10. zaprt matičnik, 11. izgrizen matičnik, 12. pravilno odprt matičnik, 13. družina znova vleče matičnike, 14. zasilni nastavek matičnika, 15. zasilni nastavek matičnika z jajčecem, 16. zasilni matičnik z žrko, 17. zaprt zasilni matičnik, 18. razjeden zasilni matičnik, 19. zaprta zasilna matičnika dvojčka, 20. pravilno odprt zasilni matičnik, 21. po čebelah odstranjen zasilni matičnik, 22. trotovska zalega. — Različne kombinacije teh znakov kažejo stanje družine ob pregledu. Za primer naj služi tolmačenje znaka 29. Ta kaže, da ima družina mnogo trotovske zalege in da gradi novo satje (podaljšuje gnezdo — druga črta pod znakom za konec gnezda). Zadnja slika 63. kaže, da je družina močna, da vzgaja trote, da podaljšuje gnezdo in da ima med na sedmih satih. Ostale znake naj si skušajo čitatelji sami raztolmačiti.

kakšnem obširnem knežjem posestvu več čebel, kakor jih je premogel Prokopovič, nikjer pa niso bile tako skrbno negovane in niso toliko donašale kakor pri njem.

V prvih letih je imel različne panje. Kasneje pa je prešel k poenotenju čebelnjaka. Najprej je uvedel panje sodaste oblike, a jih je kmalu zavrzel. Leta 1814. je izdelal svoj znani panj, katerega je imenoval »Peterburg«. To je bil skrbno premišljen model, visok 108—170 cm, 25—35 cm širok in 36—54 cm globok, razdeljen v tri ali štiri nadstropja, spodaj s plodiščem, zgoraj z medišči, ločenimi od plodišča z matično rešetko. Rešetko je izrezal iz lesa ali pa je porabil v ta namen skrbno prirezano staro satje. Nadstropja je Prokopovič izmenjeval tako, da so čebele vsako leto gradile nov spodnji

Prokopovičev panj.

del, ki je v treh ali v štirih letih priromal do vrha. Za premične okvire je izbral mero, ki se približuje Gerstungovi racionalni meri (510 × 450 mm). Družine v teh panjih so mu redno donašale po 10—100 funtov medu na leto, v rekordnih letih je dosegel celo po 80 kg na panj. Tudi razna njegova raziskovanja življenja čebel zaslužijo pozornost. Ugotovil je dokaj točno medečnost posameznih rastlin. S poizkusi je ugotovil, da radij pasišča ene družine ne presega treh kilometrov. Uvedel je solidno kategorizacijo matic in način izmenjave matice z matično kletko, ki je še danes v rabi. Tudi cepljenje pokritih matičnikov je spadalo med njegove poizkuse. Poleg tega je izumil vrsto čebelarkega orodja in priprav, od katerih naj omenim samo prestrezalnike za roje.

To je povzročilo, da se njegov sloves ni širil samo doma, temveč tudi izven mej njegove domovine. Sosedje niso njegovega početja več opazovali s posmehom kakor spočetka, ampak iskali so pri njem pomoči in nasvetov. Že l. 1822. so čebelarji iz okolice prihajali k njemu, da bi se seznanili z njegovim načinom čebelarjenja in l. 1828. je na svojem posestvu odprl prvo čebelarško šolo v Evropi. V začetku so mu učenci plačevali šolnino; večinoma so bili to tlačani, katere so plemiški veleposestniki pošiljali k njemu v uk. Kasneje, ko so se tem pridružili tudi drugi, pa je vzdrževanje njegove šole prevzela država. V enainpetdesetih letih se je pri njem izšolalo 560 učencev. Nekateri izmed njih so nato sami odprli podobne zavode, toda nobeden ni dosegel takšnega slovesa kakor njihov mojster. Ko je 1850. leta Prokopovič umrl, sta s čebelarškim poukom nadaljevala njegov nezakonski sin in zet; šola je propadla kmalu po njuni smrti.

Ves čas svojega življenja je Prokopovič objavljial čebelarške izsledke v številnih člankih. Leta 1841. je v Parizu natisnil svoje klasično delo »Pravilna reja čebel«, iz katere so nemški strokovnjaki toliko več črpali, kolikor manj jo omenjajo. Njegov panj se ni uveljavil in razširil samo v Rusiji, ampak tudi v Franciji, kjer so jih izdelovali na veliko že nekaj let, preden je Dzierzon objavil načrt svojega modela, ki se ni bistveno razlikoval od Prokopovičevega. Kasneje sta se morala oba modela umakniti izpopolnjenim oblikam in danes ju kakor toliko drugih prehodnih panjev najdemo samo še v muzeju.

Debevec Leopold:

Černe Valentin

(Ob 150. obletnici smrti bistrega slovenskega kmeta)

V 18. stoletju smo imeli Slovenci že lepo število mož, ki so zaradi svojega uspešnega posega v razne stroke, zaradi kulturnega ali gospodarskega udejstvovanja zasloveli po domovini in tudi daleč izven njenih mej. Med čebelarji se je poleg našega Antona Janše, prvega učitelja čebelarstva na Dunaju in Petra Pavla Glavarja, velečebelarja in gospodarja, odlikoval tudi preprost kmet Valentin Černe.

Rojen je bil leta 1732. (po drugih virih 1747.) v Zgornji Šiški pri Ljubljani, kjer je tudi umrl leta 1798. Bil je torej ožji rojak in sodobnik najimenitnejšega Šiškarja, pesnika Valentina Vodnika. Černe je že zgodaj kazal izredno nadarjenost za kmetijsko gospodarstvo. Po očetovi smrti je prevzel posestvo in se proslavil kot dober čebelar, sadjar in konjerejec. Napisal ni ničesar — nekateri njegovi življenjepisci trdijo celo, da je bil nepismen —, a vodil je svoje gospodarstvo tako vzorno, da je služilo kot prava poljedelska šola. Ob nedeljah in praznikih so se pri Černetu redno zbirali sosedge od blizu in daleč, da jih je učil umnega gospodarstva in kmetovanja. Tedanja kmetijska družba je bila nemška; vodili so jo nemški fevdalci. Zato je razumljivo, da ni mogla v zadostni meri zastopati koristi tistih, za katere je bila prav za prav ustanovljena. Izdajala je sicer tudi poučne spise

o kranjskega kmeta, a v nemškem jeziku. Nedvomno je Černe, ki je bil o namenih in delu kmetijske družbe zaradi svojih zvez s posameznimi njenimi funkcionarji dobro poučen, na teh sestankih prenašal na zbrane kmete smernice in navodila družbe, jih ob takih prilikah podrobneje obravnaval ter na ta način sicer pomanjkljivo delovanje kmetijske družbe po svoje poglobljal in dopolnjeval. Znameniti prosvetljenec in prirodoslovec Hacquet, tedaj profesor anatomije in kirurgije ter tajnik kmetijske družbe v Ljubljani, je Černeta visoko cenil, zelo rad z njim občeval ter ga postavljaj nemškemu kmetu za zgled.

Černetova slika je bila priobčena celo v znani Őkonom. technolog. Enzyklopädie, ki jo je izdal I. G. Krünitz leta 1797. v Berlinu. K sliki je napisal Hacquet tole: »Ta mož sicer ni nikak pisatelj, kajti pri nas je redek kmet, ki bi znal pisati, je pa dober in razumen kmetovalec, ki ima v čebelarstvu, zlasti pa v konjereji velike izkušnje. Njemu je dvor zaupal vodstvo žrebčarne za vso deželjo, tako da preko njega dobivamo najboljše konje. Kakršne vidite tu čebelje panje narisane, takšni so povsod po deželi iz šesterih desk sestavljeni in ima tak način za nas veliko prednost, ker čebele poleti zaradi pomanjkanja paše prevažamo.« (Citāt preveden iz članka dr. Walterja Schmida: Die Bienenzucht in Krain v knjigi Weippl-Janscha: Abhandlung vom Schwärmen der Bienen, 1927.)

Černetova živiljenjepisca Gruden (Zgodov. slov. nar. str. 950), Pirjevec (Slovenski možje str. 30) in isti (SBL str. 95) napačno omenjata, da je Černe izumil in prvi uvedel panje, ki so bili sestavljeni iz šesterih desk (kranjčice!) in so zelo pripravni za prevažanje. Verjetno je Gruden po Černetovi sliki v naglici sklepal, da so naslikani panji Černetova iznajdba in je Pirjevec njegovo trditve ponovil, ne da bi jo preveril. Vsekakor iz Hacquetovega besedila ne moremo priti do zaključka, da bi bil Černe izumitelj teh panjev, tem manj, ko vemo, da je takšne panje popisal že Valvasor in za njim Černetovi sodobniki Scopoli, Janša in Glavar.

Zasluge Valentina Černeta zaradi tega niso nič manjše!

Mario Mateljan, referent za čebelarstvo v Splitu:

Vsem prevaževalcem

V roko mi je prišlo pismo iz Like s tole vsebino: »Od Gospiča do Pri-budiča je nagrmdenih okoli 5000 panjev, a na samem Malovanu jih ni nič manj kakor 1200. In sedaj vsi lastniki teh panjev čakajo kot napeta puška, da v obliki lavine zdrviijo na Hvar, kar tako brez vsakega načrta, brez dovoljenja; kratko in malo pritepli se bodo tjakaj, potem pa, kar bog da in sreča!«

Pozneje sem imel priložnost, da sem se osebno seznanil z nekaterimi prevaževalci, ki jih omenja zgornje pismo. No, in kaj sem opazil? Večina jih potuje kot muha brez glave, a se kljub neupravičenosti svojih upov nadejajo, da bodo nekje kot slepa kokoš naleteli na zrno ter našli ugodno pašo za svoje čebele.

Čudna stvar! Dalmacija lahko mirne duše sprejme poleg panjev domačih čebelarjev še vsaj 100.000 panjev čebel na pašo, prepričan pa sem, da niti teh 5000 ne bo zase našlo pravega prostora. Da vidimo, kaj je temu vzrok!

Ko čitamo naše strokovno časopisje ter se razgovarjamo z resnimi čebelarji, se v nas čedalje bolj utrjuje zavest, da bomo mogli dvigniti uspehe v našem čebelarstvu le s prevažanjem. To je popolnoma razumljivo, kajti intenzivni način obdelave zemljišč se vedno bolj širi. Ker pa jih je zelo malo, ki bi se brigali za razmnoževanje medovitih rastlin po nerodovitnih

predelih, bi lahko kraje z zadostno celoletno čebeljo pašo našteli na prstih ene same roke.

Vse to je bilo čebelarjem že prej znano, vendar je le nekaj let od tega, ko jim je tako začelo iti za nohte, da so začeli to spoznanje upoštevati tudi v praksi.

Sedaj, ko so hude zime neusmiljeno razredčile čebelje družine v severnih delih naše države, se je začela invazija v južne kraje. Da, prava invazija! Saj srečujemo na jugu vedno več čebelarjev ne samo iz Slovenije, Hrvaške in Vojvodine, temveč tudi iz Srbije ter Bosne in Hercegovine. Eni prihajajo tjakaj, da bi izkoristili obilno pašo na vresju, rožmarinu in kadulji, drugi zato, da bi zaradi mile zime shajali z manjšimi zalogami hrane, tretji, da bi okrepili narejence iz suhih čebel, ali da bi z jesensko zalego ojačili svoje družine itd. Skratka, goni jih sila ali želja po dobičku, kar je glede na splošnost vsekakor koristno. Vse to je dobro in, vredno pohvale, pa naj že gre pri tem za večji donos medu ali večje število rojev, za pospeševanje ali obnovo uničenega nam čebelarstva, za opravičitev kmetijskih kultur, za enakomerno izkoriščanje medovite flore, za vzajemno spoznavanje krajev, razmer in ljudi, toda...

Komu ni razumljivo, da bi našteto dosegli mnogo hitreje, bolje in lažje, če bi bilo pri tem več reda, če bi nastopali načrtno in organizirano? To je tisto, kar smo do sedaj popolnoma pogrešali. Ne pozabimo, da je višina dobička in uspeha v vsakem primeru odvisna od višine režije. Ako mora čebelar sam tavati naokrog, ko išče primeren prostor za pašo, ako brezplodno izgublja dragoceni čas, si dela nepotrebne stroške in se dá celo izrabljati brezvestnim izkoriščevalcem, ako pri vsakem koraku zadene na nepredvidene zapreke in težave (ki bi jih bilo mogoče odstraniti le z denarjem), ne more biti govora o nekem maksimalnem zadoščenju. Saj je »trava pojedla konja«.

Kdor koli se je lotil prevažanja čebel, je kaj hitro spoznal, da ni to kak prijeten izlet, marveč zelo resen in težaven posel, da uspeh ali neuspeh pri tem ni odvisen samo od njegovega truda in denarja, ampak še od mnogih drugih okoliščin, ki nanje poprej ni bil opozorjen.

Tu gre za takale in podobna vprašanja:

1. Kateri prostor, s kakšno pašo in v katerem času naj izbere čebelar, da bo dosegel zaželeni uspeh?

2. Ali je ta prostor že zaseden z domačimi in došlimi čebelarji, koliko družin bi prostor še prenesel in kako daleč je od stojišč drugih čebelarjev?

3. Kakšna je tam pašna po svoji specifičnosti in izdatnosti? Od kdaj do kdaj traja? Ali ni morda samo prehodna? Katera je za njo na vrsti na nekem drugem prostoru?

4. Kakšni so tamkaj vremenski pogoji — veter, dež, suša in podobno — glede na njih periodičnost?

5. Kje je ta prostor? Ali je na otoku ali na celini? Na kak način je pristopen, z linijsko ladjo ali jadrnico, z navadnim vozom ali kamionom, z železnico ali vprego? Ali je treba panje tjakaj celo prenašati — z nosili ali na glavi?

6. Kako prideš najceneje, najlažje in najhitreje do primerne prometa sredstva? Kakšne cene so določene ne le za prevoz, ampak tudi za

natovarjanje, prenos in iztovarjanje? Včasih gre za običajna, včasih tudi za izredna pristanišča.

7. Ali je tam kako naselje, shramba in voda? Čuvaj?

8. Kako je z nalezljivimi boleznimi in kakšni so zdravstveni predpisi?

9. Ali je mogoče nabaviti sladkor, roje in vosek?

10. Ponudba in povpraševanje po medu, dobava posode, finančno posredovanje, evidenca o prebivanju, pošta, adresirajne itd.

Vse to so vprašanja, od katerih so znatno odvisni uspehi pri prevažanju.

Nanja moraš dobiti pravočasno odgovore. Do teh pa ne boš prišel po nesigurnih privatnih informacijah in tudi ne s kratkotrajnim zadrževanjem v nekem neznanem kraju. Mnogi čebelarji se redno vsako leto nagrmadijo na istem prostoru, četudi ni najboljši, pač samo zato, ker ne poznajo drugih, morda mnogo bolj primernih pašnih predelov.

Vsi čebelarji, ki smo z njimi govorili o teh stvareh, se strinjajo, da bi bila tu potrebna organizacija, združitev, izpostava, informacijski urad, ali kakor koli naj bi že to imenovali. Tak urad bi zbral vse potrebne podatke ter jih o pravem času razposlal čebelarjem, ki že prevažajo, ali ki nameravajo prevažati. Za informacije bi plačali prevaževalci malenkosten prispevek, ki bi bil potreben za vzdrževanje urada, odnosno za kritje učinkovitih stroškov.

Mislím, da ni nikogar med nami, ki bi ne bil za ta predlog. Če bi predlog uresničili, bi šel vsakdo izmed nas lahko na pot z že izdelanim načrtom, ne da bi mu bilo treba prej samemu tavati okrog, izgubljeni čas in imeti neprimerno večje stroške. Ta način obveščanja bi mu bil stokrat poplačan. Razen tega bi vzpodbudili z njim tudi druge čebelarje, ki do tedaj še niso prevažali. Tako bi dosegli, da bi se prevažanje čebel iz enega kraja v drug kraj čim bolj razširilo.

Napačno bi seveda bilo, če bi ostala ta ideja samo na papirju. Vsak izmed nas — bodisi iz državnega, bodisi iz združnega ali privatnega sektorja — naj se potruđi, da bo ideja tudi uresničena. Prej pa se je treba še o marsičem porazgovoriti. Zato so nam na razpolago združni sestanki in naši strokovni listi. V listih moramo obelodaniti svoje dosedanje izkušnje in poglede na bodoče delo. Po tej razpravi bi lahko sklicali širši sestanek čebelarjev (morda tudi kongres), na katerem bi reševali mnoga važna vprašanja, med njimi tudi vprašanje organizacije, o kateri smo danes govorili.

Pripomba uredništva. Čebelarjenje na stalnem mestu postaja od leta do leta manj rentabilno. Zato se število prevaževalcev v naših vrstah čedalje bolj dviga. Danes ne prevažajo samo večji čebelarji, temveč tudi manjši, ki se povezujejo med sabo v nekatere kolektive glede na kapaciteto prevoznih sredstev. Dogaja pa se pri tem, kakor tovariš Mateljan pravilno poudarja, da se zaradi nepoznavanja razmer nagrmadi na enem mestu preveč prevaževalcev, dočim ostajajo na drugih mestih bogata pasišča neizrabljena. S tem se zmanjšuje pridelek in postavlja na tehtnico vrednost prevažanja.

Da bi odpravili te nedostatke, poziva tovariš Mateljan prevoznike k organiziranemu nastopu. Kongres vseh prevaževalcev naj bi dokončno uredil pri nas prevozniške razmere. Toda še poprej bi bilo treba po našem mnenju izdelati katastre pasišč, in sicer za vse izdatnejše paše, ki ne dopuščajo kopičenja panjev, kot ga n. pr. dovoljuje hojeyva paša. Ti katastri bi seveda ne smeli običajni v miznicah čebelarskih odborov, izpostav ali celo posameznikov, temveč bi morali biti objavljeni v čebelarskih listih. Le tako bi služili svojemu pravemu namenu.

Še o medeni detelji

Z zanimanjem sem prebral v 7.—8. številki »Slovenskega čebelarja« članek o beli in rumeni medeni detelji. Da nudi ta rastlina, kjer raste v večji množini, čebelarom v brezpašni dobi meseca julija res izdatno pašo, vem iz lastne izkušnje. Zato naj se tam, kjer so za njeno uspevanje razmere ugodne, čim bolj razširi.

Kmalu po prvi svetovni vojni je bivše Čebelarsko društvo dobilo nekaj semena detelje Hubam. Ker so jo na splošno hvalili, sem tudi jaz prosil zanj. Dobil sem ga nekaj dekagramov. Da bi rastlino med njeno rastjo čim laže opazoval, sem seme vsejal kar na vrtu. Detelja je rastla hitro in mesca julija pokazala že prve cvete. Cvetela je do pozne jeseni. Medtem ko so nekateri cveti nastavljali že seme, so se drugi šele odpirali kakor n. pr. pri smokvi. Čebele so bile stalno na njih. Opazil pa sem isto leto to deteljo na več mestih ob železnici. Najbrž se je rastlina med vojno sama zasejala. Primerjal sem svojo negovanko s to samosevko. Bili sta obe domala enaki. Samo v rasti je bila samosevka bolj skromna.

Na vrtu je zrastle detelja do dveh metrov visoko in pognala tako močna stebela, da bi jih lahko uporabil za fižolovke. Zrelo seme sem obral in ga drugo leto znova posejal. Posejal sem ga na raznih krajih. Povsod je dobro vzkliko. Detelja je rastla in cvetela kot prejšnje leto pri meni. Nekaj semena sem dal prijatelju čebelarju, ki ga je raztrosil ob vodi po prodnatem svetu. Ko je bila rastlina v najlepši rasti, so mu jo poželi in jo uporabili kot krmo za koze. Kar je je ostalo, mu jo je zasula povodenj, tako da niso imele njegove čebele od nje nikakega haska.

Leta 1952. so pri nas delali na postaji vojaško klančino. Zasipno gradivo so navozili iz Hrušice. V prsti, ki so jo pripeljali, je bilo tudi seme rumene medene detelje. Drugo leto je bil nekaj tisoč kvadratnih metrov velik prostor ves zaraščen s to deteljo. Zrastle je nad meter visoko in se v začetku julija odela z najlepšim cvetjem. Čebele so letele nanjo kot na ajdo. Vsak cvet je imel svojo čebelo. Medila je torej izborna, le žal, da so jo prehitro pokosili. Zakaj so to storili, ne vem, saj je niso spravili domov, marveč je pokošena tamkaj segnala. Zato ni napravila semena, niti ni naslednje leto iz korenin znova odgnala. S preuranjeno košnjo so jo tako zatrli, da je za vedno izginila. Pač pa je še danes najti posamezne rastline na progi in na nasipu ob njej. To je seveda premalo, da bi čebele mogle z njeno medečino dvigniti donos v panjih.

Kolikor sem medeno deteljo sam preizkusil in jo opazoval deloma kot čebelar, deloma kot človek, ki se zanima za kmetijstvo, sem uvidel, da kot krmska rastlina pri nas nima bodočnosti. Pri današnji strukturi poljedelstva se kmet na čebelarske potrebe ne ozira. Seje le take vrste detelj, od katerih ima v prvi vrsti sam korist. Medena detelja pa prehitro oleseni, da bi se mogel navdušiti zanj. A če bi jo tudi sejali v večji množini, bi imel čebelar od tega le tedaj kako korist, ako bi jo pustil vso za seme. Tega pa kmet ne bo storil. Če bi jo pustil odcvesti, bi tako olesenela, da bi je ne žrla nobena žival več in ne bi bila za drugo rabo kot za steljo. Steljo pa dobi v gozdu; zato porabi njive za boljše kulture, bodisi za take, ki mu dajo živež, bodisi za take, ki jih lahko uporabi kot živinsko krmo.

Vprašam samo, koliko črne detelje pusti kmet odvesti na ljubo čebelam in čebelarjem. Toliko, kolikor je potrebuje za seme, ali bolje povedano, toliko, kolikor ve, da bo semena lahko prodal. In koliko bi posejal ajde samo zaradi čebel, ako mu ne bi bilo do zrnja, ki mu daje okusno moko za žgance? Mislim, da bi potem lahko na našem ozemlju vse njive naštel na prstih ene roke. Vsak gleda predvsem na lastno korist in, če pri tem še na koga drugega kaj odpade, je zgolj naključje.

Nimam namena z zgornjimi vrsticami kogar koli odvrčati od setve medene detelje. Kjer je na razpolago primerna zemlja, kot na primer ob nasipih, ob cestah, rekah, železniških progah itd., je žeteti, da bi je bilo čim več. Kjer je ne kose, se sama zaseje in raste dalje leto za letom. Za setev bi prišla v poštev tudi večja državna ali zadružna posestva. Tam naj bi jo gojili zaradi zelenega gnojenja ali uporabe v silosih, za kar bi bila tudi nekaj starejša še dobra. Ako se bo splošno razširila, bo imelo čebelarstvo od nje mnogo koristi. Saj cvete ravno v tistem času, ko usahnejo vsi ostali medeni viri.

Žunko Ivan:

Ajda je odcvetela . . .

Zadnjič sem poročal, kako smo letos pasli čebele na hoji, danes pa nameravam popisati, kako se nam je godilo ob ajdovi paši. Potem bom nekaj časa miroval, da bodo prišli še drugi sotrudniki do besede.

Kakor že rečeno, smo 12. avgusta nekateri prevozniki iz Litije in okolice preložili svoje od dežja premočene panje iz vagona, v katerem smo jih pripeljali z Verda, na avto, določili še nekaj panjev drugih čebelarjev, pa hajd čez Bogenšperk v Temenico. Res je tam precej ajde in še celo nekaj črne je vmes, toda naprej proti Radohovi vasi, Velikemu Gabru in Zubni je je precej več. Kar je glavno, pa je tam skoraj polovica črne domačinke, za katero je znano, da boljše medi kakor siva tujka. Nekatero njivo so se tiste dni že začele beliti, kar je bilo za našo žival zelo razveseljivo.

Tu in tam je potem kateri prevoznik skočil s kolesom v Temenico, da vidi, kako bera napreduje. Posebno proti koncu paše, ko je nastajala nevarnost ropanja, so se obiski pomnožili. Ob takih prilikah so nam gospodarji, pri katerih so bile naše čebele pod streho, hiteli zatrjevati, s kakšno vnemo so včeraj letale na ajdo, a danes da je premrzlo za izlet; jutri bodo pa prav gotovo spet dobro brale. Družin na pasišču nismo pregledovali, da ne bi povzročili ropanja. Bežen ogled kakega sata v medišču nas je pa vselej prepričal, da so zatrdila domačinov pretirana. Tolažili smo se, da nosijo čebele med v plodišča. Saj si niti drugega želeli nismo kakor to, da bi nabrale zase zimsko zalogo. Kakega večjega prebitka od družin, ki so se zelo oslABLJENE vrnile s hojeve paše, tako nismo pričakovali.

Dne 11. septembra se je vračal skozi Litijo proti Ljubljani vlak čebel s štajerskih pasišč. Čebelarji, ki so jih spremljali, so mi povedali, da je ajda na Štajerskem slabo medila in da družine niso preskrbljene za zimo. Tudi mi smo se tega dne odločili za prevoz iz Temenice domov. To je bilo seveda lažje reči kot izvršiti, kajti šoferja s tovornim avtomobilom ne moreš sneti s kljuke, kakor snameš klobuk, kadar ga potrebuješ. Navzlic vsem težavam so bile čebele še tisto noč v domačih čebelnjakih. Ko smo nekaj

dni pozneje ob hladnem vremenu pregledali družine, smo ugotovili tole: Tisti panji, ki so bili čez leto doma in so šli zelo močni v ajdo, so nabrali dokaj pičlo zimsko zalogo; vsi ostali so bili domala prazni. Res pa je, da so matice ves čas ajdove paše dobro zalegale in da so se družine kolikor toliko popravile, ne da bi v moči dosegle tiste, ki so bile poleti doma. Moral bo torej pitati, kdor bo imel s čim. Za sladkor pa je kaj malo upanja, saj ga ni zadnji čas niti v prosti prodaji. Četudi bi ga nam zadruga kaj preskrbela, bo najbrž že prepozno za njegovo pokladanje. Poleg tega se šušlja, da ga bodo prejeli samo tisti čebelarji, ki bodo oddali zadrugi kaj medu. Med nami pa takih ni, ki bi mogli med zamenjati za sladkor.

Mogoče so še najboljše odrezali oni prevaževalci, ki se niso zanašali na ajdo in so odpeljali svoje panje v Dalmacijo ali v Liko na ožepek. Ta začne cvesti okrog 15. avgusta in cvete še tedaj, ko pri nas že ajda dozoreva.

Ze na prvem letošnjem sestanku naše čebelarke podružnice v zgodnji pomladi sem pravil čebelarjem, da je pred nami leto sončnih peg, ki ne obetajo nič dobrega. Ko so potem čebelarji z bližnjih hribov kar po dvakrat točili listno mano, so se mojim prerokovanjem posmehovali. Vsem tem redkim srečnežem svetujem, naj si nekoliko natančneje ogledajo poročila obveščevalnih postaj za maj in junij v 7.—8. številki Slovenskega čebelarja, pa bodo videli, da v večini krajev letos niso točili cvetličnega medu in tudi kostonjevega ali kakega drugega ne.

Pri spravljanju panjev v čebelnjake dne 12. septembra se je šele prav pokazalo, kakšno škodo so pretrpeli panji, ki so bili skoraj vse poletje na pasiščih zavarovani samo z zasilnimi strehami. Nastale so v obodih znatne reže in razpoke, katere sem pri svojih panjih zamazal z zmleto kreda, zakuhano s klejem, čez pa pribil iz tanke pločevine narezane pasove.

Utemeljeno prerokujem, da bo bližajoča se zima v našem kraju grdo gospodarila med čebelami. Posebno med začetniki bo mnogo takih, ki jim družine na pičlih zimskih zalogah ne bodo vzdržale do spomladi; pa tudi kak starejši čebelar bo našel ob izzimljenju vrzeli v skladanici. Saj v naši okolici ni družine, ki bi si bila nabrala res zadostno zimsko zalogo.

V bodoče si bom dvakrat premislil, preden bom v »hroščevem« letu še kdaj peljal čebele na pašo. V letih sončnih peg, ki se pojavljajo vsakih enajst let, pa bom tem bolj zanesljivo ostal doma. Kako se prevoz v takem letu obnese, zgovorno priča moj zadnji članek pod naslovom »Hoja medu«.

Ko sem 12. septembra popoldne pospravljaj čebelnjak in urejal s paše pripeljane družine, je prišla hčerka z obvestilom, da je na sosedovem vrtu na neki jablani za poln koš čebel. »Zanikrn čebelar.« sem si mislil, »kateremu še po Mali maši čebele roje.« Ker v Litiji sami ni čebel, je moral roj prileteti od nekod drugod. Razveselil se ga nisem prav nič, saj bi mu moral žrtvovati 7—8 kg medu, če bi ga hotel prezimiti, a da bi pustil žival propasti, mi ni dopustila čebelarska žilica. Vzel sem torej ogrebalnik in se napolnil v označeni sadovnjak. Na veji nekega nizkega drevesa sem res našel gručo čebel, toda to ni bil roj, temveč rojček, zelo šibak drujee iz kranjiča. Ogrebel sem sestradanca, ki je po vsej priliki na to že komaj čakal in mi ni delal nikakih sitnosti. Zvečer sem ga poškopil z medeno vodo in pojačal z njim dve s paše pripeljani družini, ki sta se mi zdeli najšibkejši. Kasneje mi je povedal neki znanec, da je čebele že pred tremi dnevi opazil na dotični jablani, a ker me ni ves ta čas nič videl, me ni mogel obvestiti o tem.

O umetnem oplemenjevanju matic

V 7. številki »Bienenwatra« 1948 je poročal prof. Othmar Leopold, da je umetna oplemenitev matic postala dejstvo, in sicer naj bi se posrečila ameriškima raziskovalcema Mackensenu in Robertsu.* Ker bi mogla njegova nadaljnja izvajanja zbuditi v čebelarstvih vrstah preuranjene upe, sem se odločil, da napišem, opiraje se na lastne izkušnje, o tem nekaj vrstic.

Poprej pa naj pripomnim, da je z nekim uspehom umetno oplemenjeval matice že okoli leta 1950. Američan Watson, a še pred njim znani čebelar Wankler, ki mi je dal prvo pobudo za praktično udejstvovanje v tej smeri. V letih 1954—1959 sem se mnogo ukvarjal z umetnim oplemenjevanjem matic in približno ob istem času tudi dr. Goetze.

Prijemi in instrumenti, ki so potrebni pri umetnem oplemenjevanju, se dajo prav gotovo zelo izpopolniti in to se je najbrž posrečilo obema imenovanima Američanoma. Vrednost umetnega oplemenjevanja kot takega pa je odvisna od nešteti, izredno važnih bioloških pogojev, ki jih je mogoče le delno upoštevati, ali pa sploh ne, ker že po svoji naravi tega ne dopuščajo.

Da bo to razumljivo, si skušajmo vsaj v grobih obrisih predočiti nekatere pojave, ki dovedejo ob naravnih okoliščinah do uspešne sprašitve. Predvsem je potrebno, da se vzbudi pri matici plemenilni nagon, kar pa se zgodi le ob ozkem kontaktu s čebelami, torej le v družinskem sožitju. Ko se ta vzbudi, napravi mlada princezinja eden do tri izlete, ki služijo na eni strani orientaciji, na drugi strani pa stopnjevanju njene pojavnosti. Kakor hitro je višek pojavnosti dosežen, napravi zadnji izlet, na katerem se združi z izbranim trotom. Pravi trenutek za to, trenutek, ki bi ga bilo treba upoštevati tudi pri umetnem oplemenjevanju, nastopi potemtakem tedaj, ko je matica na višku pojavnosti, ko vzplamti v njej poželenje, biti oprášena. Ta tako važen trenutek pa je mogoče zadeti kljub nekaterim odredbam, o katerih nameravam govoriti kasneje, samo slučajno.

Oplemenitev, ki ne more vzbuditi občutka najvišje sreče, ni nič drugega kakor nasilje brez vsake psihološke in fiziološke vrednosti. Po taki oplemenitvi se redno pojavljajo pri potomcih motnje, ki imajo svoj vzrok skoraj vedno v pomanjkanju soglasja med obema zakoncema.

K tej premisleka vredni hibi umetnega oplemenjevanja pa se lahko pridruži še dolga vrsta drugih nedostatkov, ki izvirajo iz fizičnega stanja kot semenodajalca izbranega trota. Treba je le pomisliti, da se ob vročih dneh klatijo po ozračju trume trotov, ki preže na svatbeno razpoložene matice. Kakor hitro katero izvohajo, se za njo besno zapode in ji slede v vijugastem letu. Da pa morejo v prostranem etru najti ljubezni željno matico, morajo imeti kar najbolje razvit vonj, a da jim ne uide, morajo biti izborni letalci. Sladkosti njenega objema more biti seveda deležen le najboljši letalec izmed tekmujočih trotov. Toda že na ti dve silno važni

* »Slovenski čebelar« je prinesel o tem daljšo razpravo izpod peresa švicarskega strokovnjaka W. Fyga (1948./9. str. 215), ki ocenjuje Mackensensovo in Robertsovo metodo umetnega oplemenjevanja matic povsem pozitivno. V današnjem članku pa zavzema docent dunajske univerze R. Jordan proti njej kolikor toliko odklonilno stališče. Njegov članek objavljamo zaradi tega, da bi čuli naši vzrejevalci obe plati zvona. (Op. uredništva.)

fizični lastnosti se pri umetnem oplemenjevanju ni mogoče ozirati, kajti pri izbranem trotu ju na zunaj sploh ni videti.

Ceprav bo morda čebelarjem to, kar sem do sedaj povedal, zadostovalo, da si ne bodo preveč obetali od umetnega oplemenjevanja matic, bom vendarle prav na kratko opisal, kako sem pri tem sam postopal, odnosno kaj sem dosegel, ter nadalje pokazal na zapreke, ki nasprotujejo, da se kvalitativno polnovredna umetna oplemenitev ne posreči.

Glede na spoznanje, da je pravilno nastrojenje matice eden izmed najvažnejših pogojev za kvalitativen uspeh pri umetni oplemenitvi, sem to okolnost vsaj delno upošteval pri naslednjem postopku:

Ob žrelih plemenilnikov sem pritrdil 50 cm dolge, 4 cm visoke in 8 cm široke pasti iz žičnate mreže, katerih sprednji konci so bili zaprti z matično rešetko. Matice, ki so hotele odleteti, so se ujele v te pasti, dočim so se čebele lahko izmuznile skozi reže matične rešetke. Seveda zahtevajo popisane naprave stalno nadzorovanje družinic. Na ta način sem mogel dobiti v roke vse tiste matice, ki so nagibale k pojavnosti. Med njimi so bile včasih tudi take, ki so dosegle višek pojavnosti. Jasno je, da teh ni mogoče zanesljivo ugotoviti.

Tako dobljene matice sem pritrdil z veliko obzirnostjo v precep primerno debele, po dolžini razdeljene in smotrno prirezane gumijaste cevke. Oplemenil pa sem jih takole: Iz spolne trobe trota sem izsesal seme z zelo tanko stekleno pipeto, ki je bila vtaknjena v dokaj gibko cevko. Nato sem pipeto previdno potisnil v spolno odprtino pritrjene matice ter s kratkim, ne preveč energičnim pritiskom na gumijasti nastavek vbrizgnil seme v nožnico. (Dragi aparati, ki stanejo v Ameriki celih 96 dolarjev, pri tem sploh niso potrebni.) Takoj po vbrizganju semena sem matice ločil od podloge in jih pustil nekaj časa spreletavati ob šipah laboratorijskega okna. To se je izkazalo za umestno, kajti opazil sem, da poskušajo mirujoče matice seme često iztisniti iz spolne odprtine.

Po končani manipulaciji sem maticam prirezal še krila, s čimer sem se hotel že od vsega početka zavarovati proti sumničanju, da so se kasneje samovoljno sprašile. Tako obravnavane matice sem potem dodal močnim narejenim rojem.

Od skupnega števila 76 na ta način oplemenjenih matic jih je začelo zalegati 11. Dosežena stopnja oplemenitve pa je bila pri njih, kakor se je pozneje izkazalo, zelo različna. Le o dveh, ki sta ostali plodni celi dve leti, bi mogel reči, da sta bili kolikor toliko racionalno oplemenjeni. Od ostalih devetih, ki so sicer vse začele zalegati, sta dve poginili še v istem letu; nadaljnjih pet je postalo naslednjo pomlad trotavih, ker so izčrpale svoje zaloge semena; ena je živeła pri nekem prijatelju čebelarju leto dni, nato pa je tudi ona začela leči le neoplojena jajčeca. Ena matica je umrla že v teku prve zime.

Kratkotrajna zmogljivost teh matic je zadosten dokaz, da niso bile vse kvantitativno polnovredno oplemenjene. Za kvantitativno kakor tudi za kvalitativno polnovredno oplemenitev pa bi niti ne zadostovalo — če bi bilo to sploh mogoče — ujetje in upoštevanje pravilnega stanja pojavnosti. Umetna oplemenitev namreč boleha še na nekaterih drugih pomanjkljivostih.

Pri naravnih prahi zapolni po izvršeni sparitvi obeh zakoncev moško spolovilo vse nožnično preddvorje matice in tudi tamkaj obtiči. »Znamenje sprašitve!« Potem semenska pušica počí, tako da se more seme izliti v nož-

nico, od koder kasneje zaide v semenski mošnjček. Kakor hitro pa semenska pušica počí, izločí moško spolovilo še neko posebno snov — klejasto tekočino, ki se na zraku hitro strdi in se prilepi k ostenju nožničnega predvorja. Zato ne more po izvršeni sparitvi niti najmanjša množina semena zapustiti spolne odprtine matice.

Tega vsekakor zelo smotrnega zalepljenja nožničnega predvorja, ki popusti šele pri kasnejšem odstranjevanju polagoma se sušечеge spolovila, ni mogoče umetno povzročiti. Če bi hoteli to napraviti, bi morali s pipeto najprej zajeti klejasto tekočino in potem šele seme, da bi pri sledeči umetni oplemenitvi lahko v obratnem redu vbrizgali za semenom še lepivo in tako trdno zaprli spolno odprtino. To pa je izključeno, ker se klejasta tekočina v pipeti prehitro strdi in ker manjka, kakor je to pri umetnem oplemenjevanju običaj, v spolni odprtini matice trotova troba, dočim sama klejasta tekočina ne zadostuje, da bi po strditvi zaprla ves vhod v njena spolovila.

Take so torej prilike in izgledi pri umetnem oplemenjevanju matice! Kot je razvidno iz naših razmotrivanj, znanstveniku sploh ni dana možnost za izvršitev kvalitativno in kvantitativno polnovredne umetne oplemenitve; no, in ravno on bi se moral tega zavedati. Popisane težkoče, ki se javljajo pri tem, temelje na železnih življenjskih zakonih, katerih človek — bodimo naravi hvaležni — ne more preokreniti.

Prevod iz dunajskega čebelarskega lista »Bienenvater«.

Leskovšek Janko:

Skrbimo za dobre čebelje rodove!

Razvoj in blaginja čebelje družine sta v pretežni meri odvisna od matice. To ve danes že vsak, ki je količkaj imel opraviti s čebelami. Pa vendar je še prav mnogo slovenskih čebelarjev, ki temu ne pripisujejo dovolj tehtnosti. Našemu kmečkemu čebelarju zadostuje, da ima družina matico. Brez matice družina ne sme biti; kakšna pa je ta matica, mu je vseeno. Toda takšno mišljenje in ravnanje ni pravilno. Le premislimo, koliko storimo za dobro pasmo pri raznih vrstah živine, kako odbiramo plemenske bike, žrebce, ovne, peteline itd. Čemu vse to? Zaradi tega, da izboljšamo rod. Tega so se zavedali že naši stari čebelarji. Imeli so pretehtane vse svoje plemenjake in so jeseni natančno vedeli, katero družino naj opuste in panj podro, odnosno katero naj ohranijo za pleme.

Od česa je odvisen dober čebelji rod? Na eni strani od matice, ki gospodari v panju, na drugi strani pa od trota, s katerim se je matica sparila v svoji mladosti. Matica mora biti hčerka dobre, odlične matere. Le tako bodo tudi njene potomke imele izvrstne lastnosti. Te lastnosti so zlasti marljivost pri nabiranju medu, ne preveliko nagnjenje k rojenju, pohlevnost in temna barva brez rumenkastih obročkov na zadku čebel.

Kar vprašajte stare čebelarje, ali pa pomislite na svojo čebelarsko prakso, pa boste radi priznali, da se družina od družine po pridnosti očitno razlikuje. Imaš v čebelnjaku dve družini, ki sta približno enako močni, zdravi in dobro razviti, toda kljub temu nanese ena še enkrat toliko medu kot druga. Težko je najti vzrok temu pojavu. Saj je gotovo več činiteljev, ki pridejo pri tem v poštev. Ali eno lahko z gotovostjo trdimo, namreč to, da je mnogo odvisno od rodu. In rod je od matice!

Pri čebelarjenju na med, kakršno zahteva naš AŽ-panj, družine nikakor ne smejo biti preveč rojive. Če ti hočejo vsako leto vse rojiti, ne moreš računati z večjim pridelkom. Poleg tega pa je z roji dokaj sitnosti in zamude časa. No, in rojivost je zakoreninjena v rodu! Čebelarji dobro vedo, pri katerih družinah je ta nagon bolj razvit in pri katerih manj. Za pleme bi smeli obdržati le take, katerih jim ne bi bilo treba vedno po vejah loviti. Če hočejo rojev, si jih lahko kaj preprosto sami naredijo.

Naša kranjica je tako žlahtna čebelica, da je znana po vsem širnem svetu. Spoznamo jo predvsem po njeni sivi barvi. Zato moramo skrbeti, da se ne pojavijo na njenem zadku rumene lise, ki so vedno znak križanja s sosednjo laško čebelo; ne smemo dopustiti, da se nam zvrže.

Slovenska sivka velja po svetu za krotko čebelico, ki čebelarju v splošnem ne dela preglavic. Toda vse družine niso takšne. Če imaš kaj več panjev, boš moral priznati, da so nekateri med njimi hudi kakor ose. Res je, da so take družine včasih med najboljšimi, toda delo z njimi je preveč težavno, da bi jih držali v čebelnjakih. Zato od njih ne bomo jemali vzrejnega gradiva, kajti tudi ta lastnost je odvisna od matice.

Do sedaj smo Slovenci vse premalo cenili svojo čebelo. Zadnji čas pa je bilo ustanovljeno pri nas več plemenilnih postaj, ki jih vodijo izkušeni strokovnjaki. S tem nam je dana možnost, da njene dobre lastnosti ne samo ohranimo, ampak celo izboljšamo.

Matice vzrejamo in odbiramo iz takih družin, ki imajo vse zgoraj naštetе lastnosti. Poleg tega moramo paziti, da so matice vzrejene v normalnih okoliščinah. Družina mora ves čas, dokler vleče matičnike in krmi mlade matice, imeti hrane v izobilju, imeti pa mora tudi staro matico.* Nikoli niso dobre matice, če so vzrejene v brezmatični družini, pa četudi je ta drugače prvovrstna. Družina, ki si ji bil odvzel staro matico, da bi v njej vzredil mlade matice, je v tistem trenutku v nenormalnem položaju. Kakor hitro se zave svoje osirotelosti, se z vso silo vrže na izdelovanje matičnikov nad že starejšimi ličinkami. Vse je napravljeno v izrednem stanju razburjenja in na brzo roko. V takšnem stanju nastanejo zasilni matičniki, ki nikoli niso enakovredni normalnim. Kdor bi torej hotel iz sicer dobre družine na ta način pridobivati matice, bi napak ravnal.**

Zelo vpliva na kakovost mladih matic tudi paša. Če se ta ravno v času gojenja matiče zalege hipoma pretrga, nastane v družini razburjenje, ki nima dobrih posledic.

Lastnosti družine so odvisne, kakor sem že omenil, tudi od trota, ki matico obhodi. Če nočemo, da se nam rod izvrže, mora ta pripadati prav tako odlični družini kakor matica. Toda trota ne moremo sami izbrati, kakor lahko izberemo matico, kajti matica se združi z njim v zraku precej daleč od čebelnjaka. Pač pa lahko določimo panj, iz katerega naj trot obhodi matico. Panj postavimo na plemenilno postajo, okrog njega pa razmestimo deviške matice v družinicah, v katerih ni nobenih tujih trotov. Plemenilna postaja mora biti oddaljena vsaj 4 km od čebelnjakov. Vsa njena okolica mora biti preiskana zaradi »divjih« čebel. Le tako je gotovo, da bodo matice dosegli troti iz panja, ki smo ga določili za pleme.

* To ni potrebno, če ji čebelar odvzame vso pokrito zalego in ji sam doda iz izbranega panja primerno stare ličinke. Op. ur.

** Piscu priporočamo, da se nekoliko natančneje seznanijo z moderno vzrejo matic. Op. ur.

Kako pridelujem vosek

Ko sem v letih po prvi svetovni vojni kupoval v ljubljanski čebelnari satnice, si niti malo nisem predstavljal, koliko truda je vložena v vsakem satu s strani čebel in čebelarja. Povsem razumljivo je bilo, da zaradi nepoučenosti tedaj nisem varčeval niti z voskom niti s satnicami. Šele, ko je nastopila znana splošna gospodarska kriza, sem začel razmišljati, kako bi zmanjšal izdatke za nabavo satnic. Pregledal sem vse kote, poiskal razmetane satnice ter jih pričel dodajati potrebnim družinam. Namerilo pa se je, da sem imel med dobrimi satnicami tudi nekaj satnic domala prozorne barve, katerih čebele v normalnih letih niso hotele izdelati. Pri teh satnicah je bil vosku primešan najbrž parafin. Šele ko je nastopila izredno dobra paša na smreki, so jih čebele sprejele in dodelale kakor ostale satnice. Ta primer mi je pojasnil, da je za izdelavo satja potrebna v prvi vrsti dobra paša. Da je pridelek voska čim večji, pa čebelar doseže tudi s tem, da ga čim bolj racionalno izloči iz voščin, kar napravi dobra stiskalnica. Odslej sta me vodili pri pridelovanju voska dve stvari: dobra paša in dobra stiskalnica.

Kako torej pridelujem vosek? V čebelnjaku imam kovinasto posodo, v katero shranim vsak najmanjši drobec satja, razne prizidke, podzidke in nadzidke, ki jih porečem ob priliki pregledovanja panjev, prestavljanja, točenja itd. Kakor hitro se nabere večja količina tega blaga, ga denem v sončni topilnik, ki mi za topljenje mladega satja kar dobro služi.

Sončni topilnik bi moral vsak čebelar imeti. V našem listu je bil že večkrat opisan in po teh opisih si ga lahko vsakdo napravi, če ima le nekaj najnujnejšega orodja. Ker pa bele pločevine sedaj ni dobiti v trgovinah, bi za podlago lahko uporabljali črno kamenito ploščo. Prepričan sem, da bi primeren kamen našli tudi v naši domovini.

Ko usajam roje, postavim točno v sredino vsakega panja po en izdelan sat. Na obe strani tega sata pa razmestim povsem prazne okvire. Sat na sredi je čebelam za vodilo, da gradijo ostale sate samo v dodanih okvirih. V štirinajstih dneh mi navadno zgrade satje v vseh osmih okvirih. Nato odvzamem prvotni sat, pomaknem ostale štiri skupaj in dodam še deveti okvir, ki je seveda tudi prazen. Ko je vseh devet satov dograjenih in po navadi že zaleženih, vzamem iz medišča sosednjega panja štiri lepe sate, v katerih je čim manj medu. Hkrati prestavim pri roju srednje štiri zaležene sate (seveda pazim, da ni na njih matice) iz plodišča v medišče, nastalo praznino v plodišču pa izpolnim z onimi štirimi, ki sem jih bil odvezel omenjenemu sosednjemu panju. Čez kakih deset dni napravim to še enkrat, in sicer s petimi sati, torej izmenjam one, ki so ob prvi menjavi izostali.* Kaj sem s tem dosegel?

1. Roj je imel pred izmenjavo v plodišču vseh devet satov izdelanih, ker pa niso bili zažičeni, niso bili za nadaljnje čebelarjenje uporabni. Od celic jih je bilo le štiri petine čebeljih; ostale so bile trotovske. Ker sem jih izmenjal z izdelanimi zažičenimi sati iz tujega panja, ima sedaj roj pravilno satovje v plodišču.

* Ali ostane medišče v sosednjem panju potem prazno? (Op. uredništva.)

2. Iz prestavljenega zaleženega satja v medišču roja kmalu prilezejo mlade čebele in pomnože družino.

3. Prazno satje navadno takoj nato izrežem in pretopim v vosek.

Marsikdo mi bo morda očital, da sem s tem odvzel panju veliko medu. Nekateri čebelarji ponavljajo staro bajko, da porabijo čebele za izdelavo enega kilograma voska 10 kg medu. Ali to drži?

Kolikšna količina medu je potrebna za proizvod 1 kg voska sicer še ni ugotovljeno, brez dvoma pa je neka določena količina potrebna. V čebelarški šoli v Bad Sägebergu so pozno jeseni omedli čebeljo družino v prazen slamat koš in jo začeli krmiti. Pokrmili so ji 11 kg sladkorne raztopine. S tem sladkorjem si je družina zgradila potrebno satje in še ji ga je ostalo dovolj za zimsko zalogo. Satovje in zimska zaloga sta torej nastali iz onih 11 kg sladkorne raztopine. Škoda da ni točno povedano, koliko je bilo čiste zaloge.

Podobno preizkušnjo sem sam napravil v letu 1945. Po končani paši (pri nas se konča že 10. junija) sem pustil, da mi je rojil močan AŽ-panj. 20. junija sem roj vsadil na prazne okvire po že prej opisanem načinu. Pokrmil sem mu (kakor po navadi vsakemu) 2 kg sladkorne raztopine, ker je bila tedaj povsem brezpašna doba. Vseh devet satov je zgradil točno v 12 dneh. Sata, ki sta stala poleg osrednjega, dodanega in že zgrajenega, sta bila svetlorjave barve, kar sem si tolmačil tako, da so za njiju gradnjo jemale čebele vosek od tega dodanega. Ostali sati so bili popolnoma bele barve. Ko sem izmenjal vseh devet satov, sem dobil tele številke: Zgrajeni sati so imeli od celotne površine $\frac{4}{5}$ čebeljih in $\frac{1}{5}$ trotjih celic. Satje je tehtalo 1,70 kg. Iz njega sem nakuhal 0,95 kg voska. Čebele so potemtakem v 12 dneh producirale iz pokrmljenih 2 kg sladkorja 0,95 kg voska. Okrog zalege je imela družina nanesenega nekoliko medu, in sicer v isti količini kakor ostalih 11 panjev. Med je bil nabran na redkih posameznih rastlinah, ki so takrat še cvetele. Torej je trditev, da porabijo čebele 10–12 kg medu za 1 kg voska, brez podlage.

Da pa ima dobra paša velik vpliv na gradnjo satovja, sem dostikrat ugotovil.

Nekega leta nisem čebel zaradi odsotnosti ves teden pregledal. Med tem časom je nastopila dobra paša. Ko sem zopet stikal po panjih, sem bil naravnost presenečen nad krasno pobeljenimi sati in prizidki.

Včasih sem v zgodnji pomladi, ko čebele še niso brale, krmil dzierzonovane kranjiče, da bi pri njih pospešil rojenje. Po enotedenskem izdatnem krmljenju so mi gradili satje, da je bilo veselje, čeprav še niso imeli večje množine mladih čebel. Tudi pri jesenskem krmljenju, kakor hitro so imele družine nad 12 kg zaloge v plodišču, so mi pri nadaljnjem krmljenju pričele beliti satje. Zato kar ne morem verjeti, da čebele le v določeni starosti izločajo voščene luskinge. Imel sem dostikrat priliko videti, da je bilo v kakem panju veliko čebel zidark, ali novega satja kljub temu ni bilo. Nasprotno pa sem dosegel graditev satja v dobi, ko ni bilo čebel zidark. Če je bila dobra paša, so satje same gradile, če paše ni bilo, pa sem jih umetno k temu napeljal. Ko torej nastopi dobra paša, nastopi v panjih čas graditve. Čebelarji, izkoristite do kraja ta važen čas! Tudi z gradilnim satnikom lahko mnogo dosežete. Jaz izrežem vsakega 4–6 krat letno.

Omenil sem že, da je poleg dobre paše potrebna tudi dobra stiskalnica. Katera je zares dobra, pokaže praksa. Pri nas so bile zelo razširjene po Virijentu preurejene Pavlinove stiskalnice. Te so dobre, so pa zelo velike in zaradi tega primerne za velika čebelarstva ali pa za čebelarske podružnice, ki kuhajo voščine svojim članom. Kjer so čebelarji toliko zavedni, da zberó vse voščine in jih pravočasno dajo prekuhati podružnici, jim spomladi ne primanjkuje satnic. Imel pa sem dostikrat priliko videti tovariša, ki je kakor brez uma tekal v dobi prestavljanja od čebelarja do čebelarja, da bi iztaknil satnice, pri tem pa preklinjal čebelarsko zadrugo, češ da za člane premalo skrbi. Ko sem takega »naprednjaka« osebno reševal iz nastale krize, sem vselej ugotovil, da je imel v čebelnjaku kar lepe kupe razmetanega satovja, seveda starega in tako črnega, da v panjih ni bilo več uporabno. Če bi ga prekuhal ali ga dal prekuhati, pa bi iz njega le iztisnil še voska za nekaj satnic. So torej čebelarji, ki ne dajo voščin pravočasno prekuhati. Raje vidijo, da jim jih sklestijo miši ali razjede molji. Znan mi je nadalje primer čebelarske podružnice, ki ga je treba prav tako obsojati. Leta 1928. si je nabavila Virijentovo stiskalnico, toda ta še danes leži pri članu, na čigar pobudo je bila nabavljena, in jo edino le on uporablja.

Kakor sem že poudaril, je Virijentova stiskalnica primerna predvsem za skupno kuho. Za izposojanje pa bi bila priročnejša valjčna stiskalnica, katere sliko in opis je prinesel »Slovenski čebelar« leta 1946. na straneh 150 in 151. To stiskalnico je prvi uporabljal velečebelar Anton Hohegger (umrl leta 1944.) v Lipnici, znani prijatelj pokojnega Antona Žnideršiča. Dejstvo, da so v tem čebelarstvu imeli le tako orodje, ki je bilo zares praktično, nam valjčno stiskalnico še bolj priporoča.* Ta valjčna stiskalnica je razmeroma majhna, a vendar odlično deluje. Izdela jo lahko vsakdo sam, če je količkaj spreten. Jaz sem jo pred leti napravil brez spodnjega ogrodja (stojala). Gornjo žičnato mrežo sem preprosto nadomestil z matično rešetko. Vrečo sem si napravil iz platna, kakršno uporabljajo krojači kot vmesno podlogo pri salonskih suknjičih. Domače platno je preredko tkano; zato gre preveč nesnage skozi. Vreča je 30 × 75 cm velika. Vanjo vlijem naenkrat 2 kg voščin. Pri stiskanju voščin vrečo večkrat potresem, da se snov v njej čim bolj skrči.

Omenjeno valjčno stiskalnico uporabljam v svojem čebelarstvu že 6 let. Vsakokrat iztisnem v njej do 50 kg voska, pa mi še ni počila. Kadar kuhamo vosek, jo postavim tik štedilnika na kuhinjski stolček brez naslona. Zato mi tudi posebno stojalo, kot ga je videti na sliki v navedenem »Čebelarju«, ni potrebno. Ko so čebelarji videli mojo valjčno stiskalnico, so se takoj odločili, da si jo sami napravijo. Danes v moji okolici že marsikdo sam stiska vosek na tej preprosti stiskalnici. Mnenja sem, da bi čebelarska zadruga prodala mnogo takih stiskalnic, če bi jih imela v zalogi in da bi kmetški čebelarji bolj gotovo prekuhali staro satje, če bi si jih mogli v čebelarni nabaviti.

Pridelek voska mi je vedno kril potrebe v lastnem čebelnjaku. Nekaj kilogramov ga celo lahko vsako leto oddam. Po mojem mnenju ga je mogoče na panj pridelati letno do 40 dkg. Ako bomo vsi dosegli to količino, potem zbiranje voska za našo industrijo ne bo noben problem.

* Tudi v čebelarskem zavodu v Erlangenu jo po izjavi dr. Zandra z uspehom uporabljajo. (Op. pisca.)

Zazimovanje

Naj čebelarimo na kateri koli način, vedno moramo zazimiti močne družine in prav tako moramo stremeti, da se spomladi čim hitreje razvijajo. To je eno izmed temeljnih čebelarskih pravil, ki mora misli vsakega čebelarja tako prevzeti, da ne bo nikdar okleval, ko bo treba združevati slabotne družine. V meso in kri mora preiti dejstvo, da je vsaka taka družina slabič, s katerim imamo le delo in stroške, a nikake koristi. Ant. Žnideršič.

Izkušen čebelar prične misliti na zazimljenje takoj po končani ajdovi paši, še bolje pa bi bilo, da bi začel misliti na to že pred ajdo. Že tedaj je treba preudariti, katere družine so sposobne za bodoče plemenjake. Vse slabiče je treba združiti. To nam narekuje zimsko življenje čebeljih družin.

V juliju in prve dni avgusta začno čebele odlagati med v plodišča; pri njih se pojavi naravni nagon — priprava za zimo! Zaloga medu mora priti v neposredno bližino gnezda. Dočim so še v juniju sati v plodiščih od vrha do tal zaleženi, se od julija in avgusta dalje začne v njih zopet kopičiti med, čeprav so medišča prazna in paša še traja. Zalega se postopoma krči, vendar matice močnih družin celo med ajdovo pašo obilno zalegajo.

Ako želimo doseči dobre in živalne plemenjake, moramo pred ajdo, tam, kjer te ni, pa pred otavo združiti in ojačiti družine. Čebele, ki se zvale konec avgusta in septembra, prežive zimo in pospešijo spomladanski razvoj družin.

Zazimovanje spada med najvažnejša čebelarska opravila. Zato mora biti izvršeno kar najbolj vestno. Po končani ajdovi paši bežno pregledamo družine in ugotovimo donos. Pozneje, v drugi polovici septembra jih uredimo za zimo. Vešč čebelar že na oko presodi, če ima družina zadostno zimsko zalogo. Ako so štirje sati popolnoma zaliti in vsaj do polovice zadelani, je v njih do 8 kg medu. Če je na ostalih še 4 do 5 kg, ima panj dovolj hrane za zimo. Kar je medu odveč, ga je treba odvzeti, t. j. težje sate zamenjati z lažjimi iz drugih panjev. Prevelika radodarnost tu ni na mestu. Na polnih medenih satih čebele slabo prezimujejo, ker ne morejo zlesti v celice. Preobilica medu pa obenem zavira zgodnji spomladanski razvoj. Koristneje je, zazimiti družino, n. pr. s 40.000 do 50.000 čebelami na 10 kg medu kot družinico slabiča z 8000 do 10.000 člani na 15 kg. Prva bo n. pr. porabila čez zimo 4 do 5 kg, druga pa 7 do 10 kg!

Poprečno porabi dobra družina od novembra do konca februarja pičel kilogram medu, slabič pa mnogo več. Ostali med ji je potreben kasneje, ko se pojavi v panju zalega. Če smo jo zazimili preradodarno, pa matica ne najde prostora za zaleganje; razvoj zastane in panj opeša, namesto da bi se bobotno razvil.

Še bolj tvegano je seveda zazimiti družine s premajhnimi zalogami. Ako bi jih zazimili na 7 ali 8 kg, bi se nam utegnilo pripetiti, da bi sicer prestale najhujšo zimo, a bi v zgodnji pomladi zaradi lakote shirale. Matice namreč obilno zalegajo že v marcu in aprilu, ko narava še ne nudi dovolj hrane. Če se k temu pridruži še trajno deževje in hladno vreme, medene zaloge zginejo kakor kafa v 2 do 3 tednih in katastrofa je tu! Zato naj si čebelarji začetniki dobro zapomnijo: AŽ-panj potrebuje približno 12 kg zimске zaloge!

**10 čebel
porabi
čez zimo:**

V močni družini
3 g hrane

V srednji družini
10 g hrane

V šibki družini
16 g hrane

Po Taranovu.

Nič manj važno ni vprašanje, na kakšnem medu je treba zazimiti naše ljubljenske? Vsak med ima posebna svojstva. Zlasti v gozdnem in listnem medu (mani) je mnogo za čebele neprebavljivih snovi. H gozdnemu medu prištevamo seveda tudi naš hojavec. Zato ni primeren za prezimovanje; jeseni ga je treba iztočiti in nadomestiti s sladkorjem. Ajdovec uživa pri naših čebelarjih po pravici največji ugled, vendar se ne dá primerjati s sladkorjem po svoji prebavljivosti.

Vsem, ki dopolnjujejo letošnje premajhne zimske zaloge s sladkorjem, pa toplo priporočam, da še enkrat temeljito preštudirajo lanskoletni Rojčev članek o sladkorni raztopini (Slovenski čebelar 1947 št. 10, 11 in 12).

Kdaj naj dopolnujemo zimsko zalogo čebeljim družinam? Najprimernejši čas za to je v drugi polovici septembra in v prvi polovici oktobra.

Pozneje čebele klajo nerade primejo, ker so dnevi že prehladni. Vsekakor pa naj bo sladkorna raztopina mlačna.

Oglejmo si še nekatere posledice nepravilnega zazimljenja! Panj, ki ima n. pr. mesca septembra 4 do 7 kg medu, čakajo tele nevarnosti: Mraz lahko nastopi že prve dni novembra in traja tja do konca februarja. Za tak primer pičla zaloga nikakor ne zadostuje, posebno če je raztresena po vsem satovju in čebele zaradi hudega mraza ne morejo do nje. Tedaj pomno kljub medu od — lakote.* Pa recimo, da se je družina s 4 do 7 kg ajdovca vendarle pretolkla v marec. Ko čebelar opazi, da ji je zmanjkalo hrane, jo nakrmi s sladkorjem. Sladkor je za zimsko klajo izboren, ni pa primeren za podžiganje matic k zaleganju. Če bi družini pokladal sladkor že jeseni, bi ga čez zimo porabila in bi se sedaj hranila z ajdovcem. Tako pa je narobe. Panj je prišel zaradi napačnega postopka v hudo krizo in je za bodočega plemenjaka izgubljen! — Iz navedenega je razvidno, da v slabo založenem panju družina koleba med življenjem in smrtjo — in po navadi podleže!

Zato pomni: Zazimuj samo močne družine z zadostno zimsko zalogo!

Oglejmo si še zle posledice slabo prebavljivega medu v zimski zalogi. Čebele nimajo prilike, da bi se otrebile zunaj in jim ne preostane nič drugega — sila kola lomi — kakor to, da si olajšajo črevesje kar v panju. Zato ponესnažijo satnike in vse notranje dele panja. To samo po sebi še ne bi bilo tako hudo. Čebelar bi notranje dele in okvire ostrgal ali umil, pa bi bila zadeva urejena. Tako bi vsaj mislil začetnik, a je ta stvar le nekoliko drugačna. Da, včasih lahko postane celo usodna za družino.

Trebljenju v panju se upirajo čebele že zaradi tega, ker zelo ljubijo čistočo. Zato skušajo mnoge izmed njih doseči žrelo. Toda kakor hitro zapustijo zimsko gručo, jih zajame mraz in omrtniči. Otrpnjene obleže na dnu panja. Če pa se kateri le posreči doseči izhod in izleteti na prosto, jo ista usoda čaka pred čebelnjakom. Ostale, ki nimajo toliko poguma, da bi zapustile gnezdo, se prerivajo v gruči in vznemirjajo še druge. Gnezdo se razkraja in mraz pritiška v njegovo notranjost. Posledica tega pa je, da morajo čebele več jesti. Ob presnavljanju hrane se namreč stvarja toplota, s katero skušajo izpodrinuti nastali mraz. Vsaka nova količina zaužite hrane pa s svojimi neprebavljivimi snovmi še bolj obremeni njih črevesje. Če se to neprestano ponavlja, družina tako oslabi, da končno podleže. Kakovost hrane je torej eden izmed glavnih činiteljev v zimski zalogi. Če hočemo obdržati družine do spomladi močne in zdrave, jih ne smemo zazimiti na težkem medu.

Na tem mestu naj še omenim, da pospešujejo prenatrpanost črevesja tudi nekatere druge okolnosti, n. pr. brezmatičnost, štorcljanje in ropot v čebelnjaku, vlaga, pomanjkanje zraka itd. Posledica prenatrpanosti črevesja pa je — griža.

Grižave postanejo tudi slabo zapažene in šibke družine, zlasti če so nameščene v prevelikih panjih. V gnezdu šibkih družin je vedno višja temperatura kot v gnezdu normalnega panja. Zato je treba prašilčkom zmanjšati prostor na minimum. Majhne družine so bolj izpostavljene mrazu in morajo že zaradi tega proizvajati več toplote, to se pravi: več jesti.

* Piscu se je v letošnjem februarju pripetilo nekaj takega. Kljub temu, da je imela neka družina na levih treh satih več kot 5 kg medu, je umrla za lakoto, ker zaradi nenadne vremenske spremembe ni mogla do njega.

Potemtakem ni nič čudnega, da je potrošnja medu pri njih — v sorazmerju z normalno družino — mnogo, mnogo večja.

Zaradi zvišanega stanja topline začne matica pri šibkih družinicah zelo zgodaj zalegati. Prekomerno zaleganje pa je le neizbežna posledica toplotnih razmer, ki vladajo v takem panju. Če obseg zalege v zgodnji pomladi ni v sorazmerju z velikostjo družine, je to znak neke nepravilnosti ali celo bolezn.

V zvezi z grižo se večkrat pojavi tudi nose mavost in obratno. Zajedalci, naseljeni v želodčku, povzročijo prekomeren razpad sluznih stanic. Ker želodčna sluznica ne more proizvajati zadostne množine snovi, ki je potrebna za pravilno prebavo, gre hrana neprebavljena med odpadke. Prav zaradi tega se blatnik hitreje polni kot pri zdravih čebelah.

Proti griži in nose mavosti ni zdravil. Grižo lahko le preprečimo, ne pa lečimo! Edino zanesljivo sredstvo proti njej je pravilno zazimljenje in očiščenje čebel pred motnjami za časa zimskega počitka.

Serbela Franc:

Začetniške težave

Že ko smo se kot otroci preganjali po Forštu, sem rad skozi plot pokukal na gozdarjev čebelnjak in opazoval čebele. Čebelnjaku pa se nisem upal približati. Ne vem česa sem se bal, ali čebel ali strogega gozdarja. Gozdar je imel precej velik uljak s kakimi 30 kranjiči. Po njegovi smrti so čebele propadle. Nazadnje je zginitil z vrta še uljak.

Tok časa in poklic sta me pozneje popolnoma odtujila čebelah. Pred vojno, ko sem se pa zopet znašel doma, sem pričel nagovarjati očeta, da bi postavila na domačem vrtu čebelnjak ter nabavila čebele, a ga nisem mogel pregovoriti. V dobro pomoč mi je bil pri tem šolski upravitelj, ki je kot pravi podeželski učitelj imel na lepo obdelanem šolskem vrtu tudi majhen čebelnjak. Naposled sva le pregovorila očeta, da je privolil zgraditi čebelnjak. Do zgraditve pa ni prišlo, ker je medtem izbruhnila vojna.

Kakor mnogi, sem moral tudi jaz zapustiti svoj dom. Februarja 1945 sem kot partizan obiskal znanega kmeta v domači okolici in mu prinesel pozdrave od njegovega sina, ki je bil tudi pri partizanih. Razveselil se je pozdravov ter me pogostil s krožnikom medu. Mislim, da sem se ga takrat prvič v življenju do sitega najedel. Pri polnem krožniku medu sva se zapletla v pogovor o čebelah. Dogovorila sva se, da mi pomore vsaj do ene čebelje družine, ako učajava konec vojne. To pa je ostalo samo pri obljubi.

Jeseni, ko sem bil demobiliziran, sem najprej pripravil prostor za čebelnjak. Najprikladnejše mesto je bilo pač v kotu vrta, kjer je stal precej velik oreh. Tega sem moral posekati in to je bila že zamera pri očetu. Spomladi leta 1946. sem kupil že rabljen čebelnjak, v katerem je bilo prostora za 14 žnideršičev, ter ga postavil na mesto starega oreha, po katerem je dobri oče še dolgo časa žaloval. Še isto pomlad sem si nabavil 3 kranjiče. Bili so primerno dragi. Z Brankom sva pozneje staknila nekje v gorah čebelarja, ki je imel dve družini na žnideršičevih satnikih v neki stari škrinji. Od njega sva kupila vsak po eno družino. Jaz sem svojo preselil v popolnoma nov AŽ-panj. Tako sem postal gospodar štirih čebeljih družin. Ker sem pričakoval od njih rojev, sem si nabavil še dva prazna kranjiča in en žnideršičev panj. Bila je tisto leto prav lepa in suha pomlad. Vsak dan sem ure in ure presedel pred čebelnjakom in napeto opazoval, kdaj se bo iz kakega panja usul roj. Tudi oče je medtem že dobil veselje do čebel ter je večkrat prisedel k meni, ko sem pričakoval roje. Teh pa ni in ni hotelo biti. Ko sem potem naprosil starejšega čebelarja, naj pride pregledat, ali bodo čebele rojile ali ne, da ne bom

po nepotrebem izgubljal časa, mi je takoj dejal: »Vidiš, fant, čebele že koljejo trote; od teh družin letos zastonj pričakuješ rojev.« Da bi vsaj nekoliko povečal čebelarstvo, sem kasneje kupil družčka, ki je imel preko polovice panja izdelanega satja.

Med kranjiči je bil eden prav velik in živahen. Ker ni hotel rojiti, sem sklenil, da ga premestim v žnideršiča. Z dimom in trkanjem sem pognal čebele v novi panj, satovje pa sem vdela v okvire in jih vrnil premeščeni družini. Ko sem poletel tu in tam pogledal v kak panj — priznati moram, da so bili ti pogledi zelo pogosti — sem opazil, da se zaloga medu, ki je bila v kranjičih prej od zadaj dobro vidna, iz dneva v dan manjša. Medtem je napočila jesen. Čebele so pritisnile na šadje in sladki mošt. Okrog stiskalnic je brenčalo kot v dobi najboljše paše pri čebelnjaku. Na sadnem vrtu imamo neko vrsto prav debelih in sladkih sliv. Plodove so čebele pridno obletavale in srkale iz njih sok. Videč to, sem nabral nekaj kilogramov sliv ter skuhal iz njih marmelado, kateri sem dodal ves sladkor, kolikor ga je bilo mogoče dobiti na nakaznice. Domači mezgi sem primešal še dve dozi ameriške marmelade ter vse to pokrnil čebelam.

Da sem v tistem času že bil član čebelarke družine in prejemal »Slovenskega čebelarja«, je jasno, saj sem vstopil v družino takoj, ko sem posekal oreh ter si pripravil mesto za čebelnjak. Mesečnik sem vedno prebral od prve do zadnje vrstice. Ravnal sem se po nasvetu, da je treba jeseni vse slabiče združiti ter zazimiti le močne družine. Obe družini v žnideršičih pa sta do tistega časa že tako oslabei, da sem stisnil vsako na tri sate in ju dal v skupen panj, katerega sem po sredi predelil z desko, tako da čebele niso mogle prehajati z ene strani na drugo stran. Tudi žrelo sem razdelil na dve polovici. Bil sem prepričan, da bo družinicama v skupnem panju topleje in da bodo čebele tako lažje prebile zimo. Pozneje sem pridružil vsaki še po enega kranjiča. Tudi družčka, ki sem ga bil nabavil med letom, je doletela ista usoda. Matic pridruženim čebelam nisem odvzel, ker sem bil mnenja, da si bodo obdržale pač najboljšo, druge pa uničile. Napravil sem si dve pločevinasti koritci, ki sem jih vtikal pod sate ter krmil čebele, kolikor sem pač mogel dobiti sladkorja.

Iz podrtih treh kranjičev sem satovje stisnil v voščine. Bilo jih je poln cekar. Shranil sem jih, da jih dam ob priliki pretopit. Sate iz žnideršičev pa sem obesil v omaro in jih zažveplal. Tako je prišla zima, a z njo mir za mene in za čebele.

Ko sem nekega dne v februarju stikal okrog čebelnjaka, sem pri predeljenem panju opazil, da je bila leva polovica žrela vlažna, desna pa popolnoma suha. Nisem si bil na jasnem, kaj naj to pomeni. Zato sem ob prvem prihodnjem lepem dnevu panj odprl. Ko sem odmaknil papir, s katerim sem bil zakril mrežo v okvirnem okencu, je bila uganka razvozлана. Tista stran, ki je bila spredaj pri žrelu suha, je bila popolnoma prazna. Čebele so se same, ne da bi to opazil, pri žrelu združile ter ostale v drugi polovici pregrajenega plodišča. Sedaj je bilo na teh treh satih združenih že pet družin.

Prišlo je toplo spomladansko vreme in z njim tudi paša. Družina je hitro napredovala. Kmalu sem odstranil vmesno deščico in vstavil nove satnike. Bil sem kar vesel, da sem si od petih panjev ohranil vsaj enega, saj so mnogim čebelarjem, ki so imeli po 10 do 20 družin, v tisti hudi zimi vse pomrle. Ne dolgo potem sem opazil zastonj v razvoju. Čebele, ki bi se morale že pripravljati na rojenje, so nekako ginile in zdelo se mi je, da jih je čedalje manj. Pregledal sem sate in našel, da nima družinica nobene druge zalege kot tu in tam kako pokrito trotovsko celico. Ni bilo težko pogoditi, da je bil panj brezmatičen. Takoj sem se napotil do prijatelja čebelarja po nasvet. Ta mi je dal s seboj zaležen sat ter mi dejal, da si bodo čebele iz jajčec, ki so bile v njem, same vzgojile matico. Čez dober teden sem panj spet pregledal, a matičnika nisem našel, pač pa vso zalego že pokrito. Odšel sem iskat drugi sat, a tudi to pot ni bilo uspeha. Da obvaruiem družino pred popolno propastjo, sem se obrnil še do tretjega čebelarja s prošnjo za en zaležen sat. Dobil sem ga in ga dal v panj. Sedaj sem opazil na prejšnjih dveh satih trotovske celice, katerih, kot se mi je dozdevalo, prej ni bilo. Razen tega sem našel v nekaterih čebeljih celicah sveža jajčeca. »Matica mora biti v panju,« sem zaključil, »od kod sicer nova jajčeca?« Potrebna je bila natančna preiskava. Takoj sem se lotil tega dela. Med majhno množino čebel mi je bilo matico lahko najti. Bila pa je nekako klavrna in oguljena. Stisnil sem jo v pest in jo nesel pokazat izkušnemu čebelarju. »Matica je stara in najbrž trotovka. Ker

nima v sebi več plodila, zalega samo trotovinu in še to bolj na redko.« me je čebelar poučil ter pri prči uničil matico. Izmed petih matic, ki so bile v panju, so torej čebele izbrale najstarejšo.

Lepi mesec maj se je bližal koncu, z njim pa tudi moj preostali panj čebel. Sklenil sem, da ga poskusim še enkrat rešiti. Naletel sem na čebelarja, ki je ravno ogrebal roj. Rade volje mi je iz izrojenca izrezal matičnik ter mi ga potisnil za srajco. »Pazi, da ga ne prehladiš.« mi je strogo naročil. Matičnik sem nato pritr dil na sat. Čez štiri dni, ko sem zopet brskal po panju, sem opazil, da ima matičnik luknjo na vrhu in da je prazen. Matica se je morala izleči ali pa so jo uničile čebele. Bolje bi bilo, da bi čebel sedaj ne motil, toda radovednost mi le ni dala miru. 6. junija sem zopet pokukal v panj. Na svoje veliko začudenje sem našel v nekaterih satih že z jajčki zaležene celice. Matico je torej panj imel, primanjkovalo pa mu je hrane. Začela se je gonja za sladkorjem. Posrečilo se mi ga je spraviti toliko skupaj, da sem pričel s krmljenjem. Krmil sem potem skozi vse poletje, tako da je bila družina v septembru, ko sem zadnjikrat pregledal panj, zadostno preskrbljena. Skrbno sem panj obložil ter želel čebelam veselo svidenje v prihodnjem letu. Ob tej priliki sem tudi pogledal, koliko imam izdelanih satov za drugo leto. Odprl sem omaro, v katero sem jih bil shranil, in ostrmel. Vsi sati so bili prepleteni z nitmi voščene molja, da sem jih komaj ločil drugega od drugega. Izrezal sem jih iz okvirov ter jih odnesel v cekar, v katerem sem imel shranjene voščine. Toda cekar se je držal tal kot prilepljen. Povsod pa so gomazeli do 2 cm dolgi črvi in tudi večje. Gabilo se mi je vse skupaj. S cekarjem vred sem vrgel voščine na gnoj, kjer so imele kokoši svojo bogato pojedino.

V decembru leta 1947. je bila v Zagrebu razstava malih živali. Ker sem imel v Zagrebu opravke in ker se imam tudi za rejca kuncev, sem sklenil, da jo obiščem. Določenega dne sem na hitro roko spravil skupaj svojo prtljago. Ko ravno pregledujem, če je vse v redu, pride v sobo žena in mi pomoli pod nos do polovice izrezan sat. Pove mi, da ga je našla na vrtu ob plotu. »Pogledala sem tudi v čebelnjak,« mi pravi. »Pri panju so vratca odprta, v njem pa je vse narobe.«

Takoj skočim do čebelnjaka. Z žalostjo sem ugotovil, da je res, kar je žena povedala. Nekdo je ponoči izropal moj zadnji panj, s katerim sem se toliko mučil, da bi ga spravil zopet k sebi. Ker se mi je že mudilo na avtobus, sem zaprl vratca pri panju in se jezen odpeljal. Ko sem se čez tri dni vrnil, je bila moja prva pot na vrt, da vidim, kako je s čebelami. Pokradeni so bili vsi medeni sati. V panju so ostali samo še štirje. Ležali so navzkriž, na njih pa se je gnetla pečica čebel. Razgrnil sem čebele in na svoje veliko začudenje našel med njimi matico, še živo in nepoškodovano. Družinico sem z vmesno desko omejil na tri sate in jo še tisti dan nakrmil. K sreči je ravno tedaj nastopila odjuga, tako da so čebele lahko sprejele hrano. Potem sem krmil vso zimo, kadar je bilo količkaj ugodno vreme. S krmljenjem nisem prenehal niti spomladi, ko so imele čebele že pašo.

Ko je pričela matica zalegati, sem gnezdo razširil z dodajanjem novih satov. Družinica se je lepo razvijala in konec maja sedela že na vseh satih. Na prestavljanje seveda nisem mogel misliti, niti na to ne, da bi čebele rojile. Moja edina skrb je bila, da jih ohranim pri življenju.

Ker sem uvidel, da s takim čebelarjenjem ne bom pridobil na panjih, sem se odločil, da kupim kak roj. V resnici se mi ga je posrečilo dobiti. Prinesel mi ga je tovariš Jože, in sicer svoj prvi roj, ki ga je dobil iz žnideršiča tisto leto. Vsadila sva ga v mojega žnideršiča na same satnice. Ob tej priliki sva z Jožetom pregledala tudi moj prejšnji panj ter ugotovila, da bo v nekaj dneh rojil. Imel je namreč že več matičnikov pokritih.

Proti večeru sem šel pogledat novo vsajeni roj. Čudno se mi je zdelo, zakaj se čebele ne umirijo, toda mislil sem si, da je pač tako pri vsakem roju. Še tisto noč pa je pritisnil hud mraz, čeprav je bilo v mescu maju. Po gorah je celo zapadel sneg. Kakor hitro sem se zjutraj oblekel, sem že stopil do čebelnjaka. Na bradi novega panja sem našel veliko kopo čebel, opoldne, ko sem prišel iz službe, pa je visel tamkaj že ves roj. Obenem sem opazil, kako se selijo čebele iz roja k sosedni družini. Pogledam panj od zadaj in vidim, da je popolnoma prazen. Ko nato pokukam še v moj stari panj, vidim, da je v plodišču nabito polno čebel, dočim jih zunaj čaka še mogočna gruča, da pride pod streho. Odprem rešetko in spustim čebele v medišče. Tiste, ki so bile še zunaj, pa s kokošjim peresom podrezam ter jih tako spravim v panj. Zaradi občutnega mraza jih nisem upal pustiti zunaj, ker bi ponoči gotovo otrpnile.

Po zelo mrzli noči je naslednji dan posijalo sonce v vsej svoji veličini. Bila je tistega dne ravno sobota. Čebele so prav pridno izletavale in tudi nosile obnožino. V nedeljo sem bil že zgodaj pri čebelah. Odprl sem žrelo v medišču in si panj ogledal tudi zadaj. V njem je bilo prav živahno. »Kaj, če bo danes rojil, ko je tako lep dan.« sem razmišljal. Jože je napovedal roj že pred tremi dnevi. Treba je torej ostati na preži.

Na bradi je bilo vedno več čebel. Naenkrat pa so se usule iz obeh žrel, kot bi tekla voda. Sreče mi je igralo od sreče. Po dveh letih čakanja in pričakovanja prvi roj! Gledal sem za njim po zraku in zdelo se mi je, da so tudi meni zrastle peruti.

Čebele so se nekaj časa spreletavale, nato pa so začele sedati v vrh kakih 8 m visoke hruške, ki je stala na sosedovem vrtu. Polagoma so se združile v grozd. Pa kakšen grozd je bil to! Kot škaf je visel na veji.

Kot čebelarju z dveletno prakso mi je bilo izpod časti, da bi šel prosit izkušnega čebelarja za pomoč pri ogrebanju. Roja nisem pustil dolgo sedeti. Bal sem se, da bi mi pobegnil. Na lato sem navezal popolnoma nov kranjčič in ga podstavil pod vejo, na kateri je sedel roj. Nekega tovariša sem naprosil, da mi je držal lato. Nataknil sem mrežo na glavo, zavaroval roki z rokavicami in splezal na drevo. Brez nezdore se je roj znašel v panju. Niti ena čebela me ni pričala. Obraz mi je žarel od ponosa, ko je bilo delo opravljeno. Medtem so me poklicali domači h kosilu. Od razburjenosti seveda nisem mogel jesti. Mudilo se mi je nazaj k čebelah. Bal sem se, da bi mi pobegnile, kar se večkrat zgodi, kot sem čul praviti. Panj sem previdno snel z drevesa. Pokukal sem vanj. Uh, koliko čebel je bilo v njem. Po teži sem sodil, da jih je moralo biti okoli 5 kg. Panj sem zaprl s končnico, v žrelo pa vtaknil smrekovo vejico, da ne bi čebele uhajale.

Nekje sem čital, da je treba roj postaviti v klet. Ko se čebele v hladu umirijo, je ravnanje z njimi lažje. Tako sem napravil tudi jaz. Iz previdnosti pa sem še poprej pri panju z nožem privzdignil gornjo deščico, da bi se čebele ne zadušile. Nato sem odšel v čebeljak. Bilo je treba pripraviti to in ono, urediti panj, iz katerega mi je pobegnil brezmatični roj, si izposoditi pri sosedu sipalnik itd. Tako sem se zamudil dobri dve uri. Bil sem že nestrpen in sklenil sem, čeprav je bila ura pol štirih ter je sonce še prav toplo sijalo, da takoj vsujem roj v panj, katerega sem mu namenil, da torej ne bom čakal večera. V duhu sem že videl, kako se bo ogromna množina čebel razlezla po satnicah, kako bo napolnila vse ulice med njimi, zasedla vse kotičke v panju. S prijetno zavestjo sem se napotil v klet. Toda, kaj je to? Iz žrela in rež kranjčica se cedi med! Tudi prijetnega bučanja ni slišati! Pograbim panj ter tečem z njim na prosto. Zunaj iztrgam sprednjo končnico. O groza! Skoraj tri četrtine panja je natrpanega z neko masno gmoto, po kateri tu in tam lazi kaka čebelica. Vse skupaj stremem na tla. Sreče se mi krči, ko vidim, kaj se je zgodilo. Z žalostjo grem v čebeljak, odstranim pri panju sipalnik, zaprem vratca in sam sebi ne morem verjeti, da je vse to res. Vrnem se nazaj k roju. Kaj sedaj? Kaj naj napravim z mrličji?

Skopal sem jamo ter roj, namesto da bi ga dal življenja polnega v panj, zagrebel v zemljo...

Iz izrojenca izletavajo čebele, kot se ne bi ničesar zgodilo. Iz medišča mu poberem vse sate ter pokrijem rešetko z deščicami. Dovolj imajo te, kar jih je še ostalo, prostora v plodišču. Žalosten se vležem v senco jablane poleg čebelnjaka ter sam sebe izprašujem, čemu in zakaj se mi je moralo kaj takega zgoditi.

Tudi spal nisem tisto noč. Stalno mi je bil pred očmi roj, potem brenčče čebele in zopet kup mrličev. Čebelarja, od katerega sem kupil brezmatični roj, sem obiskal takoj drugi dan ter mu potožil o svoji nesreči. Da bi me potolažil, mi je prodal dva dni star roj, ki ga je imel v eksportnem panju. Vsadil sem ga v tisti panj, ki je bil namenjen mojemu roju. Nekaj časa je bil še kar dober, v avgustu pa je začel pešati. Pričel sem ga krmiti in ga pozneje ojačil s čebelami iz podrtega kranjčica. Iz suhih čebel sem razen tega napravil še eno družino, si izposodil sate in z njimi napolnil tretjega žnidersiča. Vsem trem sem do sedaj pokrmil že lepo količino sladkorja. Kupoval sem ga po 100 din, čeprav nam je vodstvo naše Kmetijske zadruge obljubilo denaturirani sladkor za zimsko krmljenje.

Pri mojem triletнем čebelarjenju so mi napravile čebele že precej veselja, še več jeze in skrbi, največ pa materialnih stroškov. Kljub temu nestrpnopričakujem pomladi. Upajmo, da bom imel prihodnje leto kaj več sreče pri rojih, kot sem je imel do sedaj.

O medenju bukve

Kak čebelarški očanec bo začudeno pogledal gornji naslov. Če bo imel očala, si jih bo gotovo skrbno obrisal, češ, morda mu pa kažejo »na dvojec«. Da smreka medi, dobro ve, da hoja včasih izdatno »prime«, prav tako. Natančno pozna barvo in okus smrekovega in hojevega medu, za bukovega se pa nikakor ne more spomniti, kakšno aromo ima. Začetnik, ki se ravno ukvarja z načrti, da bi razširil svoje čebelarstvo, se bo pa kot črv zagrizel v to misel, kajti bukve je v okolici toliko, da je kar tema. Torej kot nalašč za povečanje čebelarstva na 100 ali 200 panjev. Toda povedati moram, da bukev ne medi povsod in ne povsod enako. »Kje pa?« boste vprašali. Na uho vam povem: V Črni nad Kamnikom. Tega seveda ni treba natikati vsakomur na nos. Potem pa vse dere tja, in ... no, saj veste. Da pa bukev res medi in da včasih še prav izdatno »prime«, boste spoznali iz naslednjih vrstic.

Pod Kamniškimi planinami je več podjetnih čebelarjev, ki čebelarijo z Žnideršičevimi panji. In ti pravijo, da bi bilo kar lepo čebelariti, če bi bilo ugodno vreme v aprilu, ko cveto češnje in borovnice, v maju, ko se razbohottijo travniki in sadovnjaki, v juliju, ko spodrase otava in jeseni, ko zadiši ajda. Toda takih letin je bolj malo. Ali ena paša odpove ali druga, ali pa se jih skuja kar več hkrati. Le prerado se zgodi, da se paša pretrga ravno tedaj, ko so družine na višku svoje moči. Potem pa čebele životarijo od junija do avgusta. Če pritisne še vročina, obirajo samo belo deteljico, porabijo vse zaloge in tako oslabijo, da je pred ajdo v panjih mani živali kot v začetku junija. Če končno še ajda odpove, potem je treba družiti ali pa pripraviti »jurijaj« za sladkor. Tak način čebelarjenja se kajpada spleča samo tistemu, ki ima poleg čebelarških še kakšne druge dohodke; če je n. pr. lastnik donosnih delnic. Ker pa čebelarji izpod Kamniških planin niso delničarji, prepeljejo panje v brezpašni dobi kam drugam. Nekaj jih roma s čebelami v Črno nad Kamnikom, kjer je poleti gozdna paša. Tam so si postavili celo sezonske čebelniake, da bi imele čebele v primeru dežja streho in da bi bile varne pred nepoklicanimi gosti. To se jim včasih obnese, včasih pa tudi ne. Če jih seveda vprašaš po uspehu, ti navadno odgovorijo, da imajo zgubo. No, nič za to! Saj tudi drugi stanovji živijo od »zgube«. Kar vprašajte mesarje, peke, gostilničarje, trgovce itd. Takoj vam bodo povedali, da imajo z obrtjo samo zgubo. In če oni lahko žive od »zgube«, zakaj naj bi bili ravno čebelarji tako nerodni, da bi tega ne zmogli.

Leta 1936. je bila izredno mila zima. Ves januar in februar je deževalo; marca je pa bilo že kar toplo. Čebelje družine so se posebno v osojnih legah začele že zgodaj razvijati. Čebelar Jože, ki je imel svoj čebelnjak bolj v senci, je konec marca obiskal Franceta, ki je imel nov čebelnjak na sončni strani. Ker je bil Francetov čebelnjak dokaj prostoren, je imel v njem tudi Bogomir svojih 5 panjev.

»Tvoje,« je rekel Jože Francetu, »so pa močne! Izletavajo, kot bi že bila kakšna paša. In »štimo« imajo kot se spodobi. Moje pa še kar dremljejo.«

»Saj je paša,« ga je zavrnil France, »Borovnica cvete.«

»Beži, beži, kje je še borovnica,« je ugovarjal Jože. »Ta se razcvete po navadi šele konec aprila.«

»Če ne verjameš, pa pojdiva pogledat!« je predlagal France.

In šla sta. Za Francetovo hišo je bil hrib ves v soncu, in v njem je res že cvetela borovnica.

»Ko bo borovnica odcvetela,« je dejal France, »jih bom peljal še na reso.«

»Jaz pa v začetku aprila kar v Črno,« je prikimal Jože.

Res je Jože peljal svoje čebele v Črno. France in Bogomir sta jih pa odvlekla na reso v bližino Lukovice. Ker je bilo toplo vreme in na resi nekaj paše, so se Francetove in Bogomirove čebele v aprilu že popolnoma razvile. Ko so se začele pripravljati na rojenje, sta šla ponje. Vso pot sta ugibala, ali naj jih peljeta domov ali v Črno. Odločil je Bogomir. »Ker jih imava že na vozu,« je dejal, »je najlepše, da greva z njimi v Črno.« Tako sta jih pripeljala v čebelnjak v Črni. Ko sta jih odprla in so se začele prašiti, se je pred čebelnjakom naravnost stemnilo, toliko jih je bilo.

»Hej, France!« je vzkliknil Jože, ki je bil ravno tedaj gori. »Ti nas boš pa letos vse posekal. Saj boš imel gotovo že kmalu roje.«

»Se nisem vseh pregledal,« se je izmikal France. »Toda za polovico družin dobro vem, da imajo že zaležene matičnike.«

»Moje,« je rekel Jože, »še dolgo ne bodo tako močne.«

»Seveda tvoje, ki dremljejo,« ga je pičil France.

Potem se je pa obrnilo. Začelo je deževati. Vrstil se je naliv za nalivom. Prav do konca maja je prevladovalo hladno vreme. Na binkoštno soboto je prišel France k Jožetu. Bil je precej potrft. »Kaj bo?« je vzdihnil, »če bo kar naprej lilo. Takoj po praznikih moram prinesiti nekaj sladkorja gori.«

V terek po Binkoštih sta se oglasila France in Bogomir pri Jožetu. France je imel »kanglo« na hrbtu, v njej pa 22 litrov sladkorne raztopine. Naredil je bolj gosto, ker ne mara voziti, kakor je zadrževal, vode v Crno. Te je tamkaj že tako preveč. Bogomir je pa imel »flaše« kar v žepih.

»Ali greš gori?« sta vprašala Jožeta.

»Nisem mislil iti danes, a če gresta vidva, grem še jaz,« jima je odgovoril.

In so šli. Ko se je začela cesta vzpenjati v hrib in je bilo treba iti peš — do tedaj so se namreč peljali s kolesi — je France začel slačiti suknjič.

»Menda ti ni vroče?« je dregnil vanj Bogomir. »Mene bolj zebe kot ne.«

»Saj mene tudi,« je zastokal France, »a ne morem drugače.« »Kangla« ga je namreč hudo tiščala. Zato je podložil suknjič.

»Preveč se nam je mudilo s sladkorjem,« je očital Jože. In začel je pripovedovati, da je zjutraj srečal starega Zagarja ter se z njim razgovarjal o težavah, ki jih imajo letos čebelarji s čebelami. Pa ga je potolažil, da bo kmalu začel cvesti »ta rmen jesen«. Kadar se ta razcvete, čebele ne rabijo nobenega sladkorja več.

»Pa, ta zelena buku« bo menda tudi začela mediti,« je zagodrnjal Bogomir, ki je s »flašami« v žepih srdito gledal po temnih bukovih gozdovih.

Da bodo čitatelji razumeli razgovor, moram povedati, da pravijo »ta rmen jesen« v Crni negnoju. Nekateri čebelarji to drevo zelo cenijo, drugi pa trdijo, da izloča strupeno medecino.

Ko so prišli naši junaki do svojih čebelnjakov, je začel France nalivati sladkorno raztopino kar z zajemalko v satove. Opravičeval se je, da nima tukaj pitalnikov, ker je pripeljal čebele semkaj na pašo, ne pa na pitanje. Tudi nima časa gledati, kateri panj ima še kaj hrane in kateri je nima. Posebno dosti je tako nobeden ne more imeti. Zato pa bo kar vsakemu dal enako količino sladkorne raztopine. Sicer se zaveda, da za tako razvite družine, kot so njegove letos, zadostuje ta količina komaj za dva, tri dni. A bo že kako! Deževalo menda tudi ne bo večno.

Vendar dežja ni hotelo biti konec. Dasi je bila češnja popolnoma bela in so jo imele čebele tako rekoč pred nosom, niso dobile na njej niti za sproti. Ob hladnem in deževnem vremenu, ko je vse izprano, ne med nič, pa če še tako cvete.

Čez nekaj dni je šel Jože zopet v Crno. Ko je stopil izza ovinka, je že oddaleč zagledal Franceta, ki je bil še pred njim gori. Zato se je oglasil najprej pri njem. Ko pa je prišel do njegovega čebelnjaka, je ostrmel. Pred čebelnjakom je bila dolinica zaradi nočnega naliva polna vode. Vodna gladina pa je bila čez in čez pokrita z mrtvimi čebelami.

»Kaj je to?« se je prestrašil.

»Poglej!« je rekel France. »Trije panji so mi prišli popolnoma k nič. Več kot polovica jih je pa tako kilavih, da se ne bodo zlepa popravili. Poleg tega mi je eden še rojil. Tjale sem ga vsadil, a kaj naj počnem z njim, ko še za starce nimam dovolj hrane.«

Jožeta je zaskrbelo. »Pojdiva še moje pogledat,« je povabil Franceta. »Kar pojdiva,« mu je ta pritrdil, »a ne verjamem, da bo pri tebi kaj bolj.«

Odšla sta v Jožetov čebelnjak in začela pregledovati panje. »Tale se sveti prav do žrela,« je dejal France pri prvem panju, ki ga je bil odprl. »Pa tale tudi... in tale... in tale...« mu je pokazal nadaljnje tri panje, tako da se je Jože kar obrnil in šel iskat sladkor.

Nekaj dni nato se je nebo zjasnilo. Topli sončni žarki so napolnili cvetne čašice s sladkimi sokovi in zvalili čebele na pašo. Jožetove družine, ki so prej »dremales«, so se začele kar dobro razvijati. Francetove, ki jih je bilo zalotilo neurje v najlepšem razvoju, pa si niso več opomogle. Jeseni je Jože natočil še nekaj medu, France pa jim je popital za enega »jurija« sladkorja.

Nič bolje niso odrezali tisto leto drugi čebelarji. Toda težave, ki so jih bili morali tedaj prestati, so bile kmalu požabljene. V dobrem spominu pa jim je ostala Bogomirova pripomba o medenju bukve. Kadar nastopi trajno deževje, kadar se pripode preko vrhov Kamniških planin temni oblaki ter se ustavijo in izlijejo svojo vsebino, če le kje, gotovo v dolini Bistrice ali Crne, pravijo, da v Crni »bukve medí«.

Obveščevalne postaje

Poročilo za avgust.

Deževno vreme ob žetvi in po žetvi je onemogočilo pravočasno setev ajde. Setev se je zakasnila za najmanj 10 dni. Zato se je tudi cvetenje ajde pričelo šele po 20. avgustu. Deževno in vetrovno vreme med cvetenjem ajde je stanje še poslabšalo. Večina obveščevalcev poroča, da je na primer 21. avgusta t. l. zaradi dežja in mraza ostalo zunaj mnogo čebel. Poročevalec iz Stražišča pravi, da je nastala tega dne od čebelnjaka do ajdovega pasišča cesta, posuta z mrtvicami, ker je toliko čebel otrpnilo zaradi mraza.

Družine iz navedenih razlogov niso nabrale zimske zaloge. Potrebno jih bo dokrmiti s sladkorjem.

Mesečni povpreček za	Toplin °	t	Sončni sijj	Donos
avgust	19,46 C°	27 dni	223 ur	273 dkg.

Virmaše. Zadnje naše upanje — ajda nam ni dala niti polovice zimske zaloge. Mokra in hladna zemlja ni dajala rastlinam potrebne toplote za medenje. Spomladi nič, poleti nič, ista pesem jeseni. Človek mora biti res stoprocenten idealist, da ne opeša. Nujno potrebna bo pomoč v obliki sladkorja, sicer bomo morali zmanjšati število družin za polovico in še te bodo šle slabe v zimo.

Dražgoše. Med oziroma mana, ki so jo čebele nabrale nekaj v juniju, je tak kot sladkorno testo — skoraj bele barve je in še trši od sladkornega testa.

Zerovnica — Grahovo. Čebelarjem, ki so prevažali na pašo v hojo, se v našem kraju letos niso izpolnile nade. (Opomba gl. poročevalca: Tudi v drugih krajih ne!) Vzrok: Prepogosto deževje.

Pluska. V letošnjem avgustu, ki je bil deževen in vetroven, je bilo malo pašnih dni. Ajde je bilo letos sejane manj kot druga leta, dovoženih čebel pa več kot druga leta. Zlasti rojem in izrojencem bo treba dodati zimsko zalogo.

Novo mesto. Ajda je le bolj slabo medila. Čeravno so bile njive že 15. avgusta v najlepšem cvetju, je bil šele 23. avgusta prvi donos. Družine še niso nabrale zimske zaloge. V ajdovo pašo so prišle šibke in s starimi čebelami. Zato so množično odmirale, tako da so se panji vidno praznili.

Št. Lovrenc na Pohorju. Od srede junija pa do 24. julija so čebele nabirale samo mano. Pri točenju smo morali okvire namakati, pa je še ostala skoraj polovica medu v satovju. Skoda je za satovje, ki je zaradi tega pokvarjeno.

Sevnica ob Dravi. Okrog 16. avgusta sta pričela cvesti ajda in jesensko resje. Resje čebele bolj obletujejo kot ajdo. Glavni donos je torej z resja.

Mala Nedelja. Že v julijskem poročilu sem navedel, da bo letos ajda bolj pozna, ker je zaradi dežja nismo mogli preč sejati. Pri roki imam prepis lanskega poročila za mesec avgust. Iz njega je razvidno, da se je lani začela tehtnica dvigati zaradi medenja ajde že 11. avgusta, dočim se je letos začel donos šele 19. avgusta. Preteklo leto je bil ob pričetku paše panj težak samo 40,95 kg, letos pa je isti panj

Obveščevalne postaje v avgustu	Višina nad morcem	Panj je na teži						Toplina zraka						Dni je bilo											
		pridobil v			izgubil v			v mesecu čistih dkg			najvišja v			najnižja v			smerom		vetrovnih		s točo	s sarno	sončni sij		
		1.	2.	3.	1.	2.	3.	pri- <th colspan="1">po- <th colspan="1">dne <th colspan="1">1.</th> <th colspan="1">2.</th> <th colspan="1">3.</th> <th colspan="1">1.</th> <th colspan="1">2.</th> <th colspan="1">3.</th> <th colspan="1">1.</th> <th colspan="1">2.</th> <th colspan="1">3.</th> <th colspan="1">1.</th> <th colspan="1">2.</th> <th colspan="1">3.</th> <th colspan="1">1.</th> <th colspan="1">2.</th> <th colspan="1">3.</th> </th></th>	po- <th colspan="1">dne <th colspan="1">1.</th> <th colspan="1">2.</th> <th colspan="1">3.</th> <th colspan="1">1.</th> <th colspan="1">2.</th> <th colspan="1">3.</th> <th colspan="1">1.</th> <th colspan="1">2.</th> <th colspan="1">3.</th> <th colspan="1">1.</th> <th colspan="1">2.</th> <th colspan="1">3.</th> <th colspan="1">1.</th> <th colspan="1">2.</th> <th colspan="1">3.</th> </th>	dne <th colspan="1">1.</th> <th colspan="1">2.</th> <th colspan="1">3.</th> <th colspan="1">1.</th> <th colspan="1">2.</th> <th colspan="1">3.</th> <th colspan="1">1.</th> <th colspan="1">2.</th> <th colspan="1">3.</th> <th colspan="1">1.</th> <th colspan="1">2.</th> <th colspan="1">3.</th> <th colspan="1">1.</th> <th colspan="1">2.</th> <th colspan="1">3.</th>	1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.	2.	3.
		mesečni tretjini dkg			mesečni tretjini dkg			dobi-			rabili			največ pridobili			mesečni tretjini C°			izletnih			dne		
Breg-Tržič	483	20	500	20	110	60	330	100	23	29	24	27	14	7	7	18,00	27	13	7	178					
Kranj-Straziče	385	750	220	395	300	23	300	23	29	24	27	14	7	7	18,00	27	13	7	178						
Virmaše-Skofja Loka	361	50	70	655	95	90	130	465	150	23	27	24	25	15	12	18,66	31	12	29	219					
Dražgoše	880	20	10	50	80	60	70	130	20	25	26	24	14	12	8	17,10	23	13	19	193					
Kalce-Logatec	485	550	—	—	80	80	—	—	—	—	29	27	27	12	8	16,50	21	5	11	185					
Tinjan	360	—	—	—	115	85	50	250	—	—	31	28	30	17	15	23,50	31	5	1	310					
Mošeniška Draga	3	10	70	80	30	50	80	20	24	32	28	28	20	17	18	23,64	31	10	15	322					
Bistra-Borovnica	290	300	70	230	70	145	190	195	80	23	31	26	29	16	12	20,50	31	13	26	165					
Verd-Vrhnika	290	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	172					
Brest-Barje	305	10	130	745	70	10	160	645	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20					
Žerovnica-Cerknica	551	70	20	5	20	60	95	80	25	2	28	25	27	15	8	18,18	28	10	12	221					
Ribnica	500	—	—	—	30	60	40	5	5	30	25	25	12	7	5	17,56	25	6	—	205					
Ponoviče-Litija ²	260	—	—	—	130	280	40	70	90	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2-4					
Krka	300	5	75	720	125	65	120	490	150	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	228					
Livold-Kočevje ³	459	—	—	—	190	70	—	260	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Stari Log ⁴	450	—	—	—	100	815	225	20	175	23	31	29	29	12	12	20,22	31	9	6	—					
Pluska-Trebnje	207	160	225	975	125	150	205	880	260	24	29	27	30	14	10	19,48	26	9	20	198					
Dob pri Mirni	305	160	500	60	255	65	280	120	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	208					
Novo mesto	180	140	20	955	20	30	265	700	240	31	30	26	30	13	9	19,25	27	10	2	252					
Dobova	140	110	35	245	150	96	162	18	80	24	30	28	29	14	10	19,20	29	7	2	216					
Dolnje njive	396	—	—	—	110	130	85	90	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	182					
Dragatus	160	—	—	—	205	410	75	46	140	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	232					
Črnomelj	156	40	130	565	30	80	705	200	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	213					
Sv. Jurij-Celje	206	10	80	80	60	30	80	80	30	30	36	31	35	18	13	22,29	17	10	3	—					
Sv. Lovrenc na Poh.	442	30	—	—	75	—	—	45	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	223					
Selnica ob Dravi	324	—	10	20	320	230	20	540	20	25	32	29	30	11	7	18,79	30	10	31	247					
Maribor	274	—	—	—	80	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Slovenska Bistrica ⁵	288	80	180	910	80	65	—	1025	365	25	32	29	28	12	6	19,51	30	9	30	215					
Donačka gora ⁶	320	—	—	—	140	25	125	415	—	—	30	28	31	14	13	21,16	31	9	7	201					
Sv. Lovr. na Dr. p.	235	75	630	45	30	—	—	185	75	30	25	28	15	9	8	19,51	30	11	23	242					
Turški vrh	375	25	170	920	45	30	1040	180	24	28	26	27	15	10	7	18,83	30	9	16	254					
Mala Nedelja	279	50	10	770	50	40	80	660	165	28	28	29	25	17	14	19,67	30	11	15	285					
Cezanjevci	182	210	—	—	670	40	90	80	670	—	120	28	29	16	11	19,93	28	13	22	215					
Pristava-Ljutomer	190	15	45	325	10	50	30	295	60	30	29	27	28	11	8	19,33	28	7	7	278					
Rakičan	180	—	100	975	350	—	70	655	154	23	23	20	20	13	8	15,16	28	4	3	162					
Prosenjakovci	247	70	220	540	50	40	90	650	130	30	30	29	28	14	9	19,24	29	9	23	267					

¹ Čebеле prepeljane na ajdovo pašo, ² Opazovani panj od 1. avgusta na pasišču pri Sv. Petru na Krasi; dne 15. avgusta je bil prepeljan na ajdovo pašo v Belintice.
³ Čebele prepeljane na pašo, ⁴ 15. avgusta prepeljane čebele na ajdovo pašo, ⁵ 11. avgusta je bil panj prepeljan na ajdovo pašo, ⁶ Čebele odpeljane na Prusko polje.

tehtal 45,20 kg. Lani je v vsem mesecu pridobil 24,20 kg, izgubil pa samo 5 dkg; letos je pridobil 8,30 kg, izgubil pa 1,70 kg. Lani je bil 24. avgusta največji donos 3 kg, letos pa 28. avgusta samo 1,65 kg.

Prosenjakovci. Za donos v sredini mesca se moramo zahvaliti bučnicam in travniškim rožam. Ajda je medila šele od 22. avgusta dalje.

Poročilo za september.

Cebelarska sezona za letošnje leto je končana. Bilanca je pasivna, izgledi za prezimljenje družin so slabi. Akcija za prevoz čebel na dalmatinske otoke je bila sprožena prekasno (v sredini oktobra) in bo zajela le majhen procent čebeljih družin. Ako bodo družine s premajhno zimsko zalogo preživele zimske mesce (november, december, januar, februar), kar je zelo verjetno, ker bo v tem času kakor vedno poraba hrane majhna, bo nujno potrebno dokrmljenje v marcu in aprilu. Ako do tega časa ne bo sladkorja za dokrmljenje čebel, je treba računati s padcem velikega števila družin v prvih spomladanskih mescih.

Obveščevalce postaje državnega sektorja (Maribor, Jurij pri Celju, Dob, Stari log, Ponoviče, Verd) naj pošljejo v bodoče poročila kljub temu, da so opazovalni panji na tujih pasiščih.

Mesečni povpreček za	Toplina	Izlet	Sončni sij	Poraba
september	15,82 C°	25 dni	186 ur	196 dkg

Stražišče. Ajda je medila le štiri dni, čeprav je bilo lepo vreme.

Virmaše. Ves september je bil lep in topel. V prvi polovici mesca so čebele še po malem nosile obnožino. Ko sem okrog 10. septembra podiral kranjiče, ni bilo v njih nobene zaloge več. AŽ-panji so imeli v tem času zalogo še na 2–3 satih. Ako ne bo kmalu sladkorja, bo treba dve tretjini družin združiti in še bodo imele pičlo zalogo. Račun konec leta, t. j. od 1. oktobra 1947 do 30. oktobra 1948 pokaže tole: poraba 20,70 kg, donos 19,15 kg; primanjkljaj 1,55 kg. Letošnjo zimo bo padlo mnogo družin, ako ne bo sladkorja, ker bodo mnogi čebelarji zazimili družine s premajhno zalogo hrane. Pomoč je nujno potrebna, tem bolj, ker ne gre izključno za korist čebelarja, temveč za skupno korist.

Kalec. Od 16. avgusta dalje so bile čebele na ajdovi paši, nato pa na otavi do 30. septembra. V tem času je panj izgubil na teži 3,21 kg.

Krka. Čebelarji smo po ajdovi paši zelo razočarani. Vse roje moramo združiti, prav tako nekaj AŽ-panjev. Prihodnje leto bo manj čebelarjev.

Pluska. Vprašanje je, kje naj sladkor nabavimo, ker ga v prosti prodaji ni. Marsikateremu panju bi bilo treba dodati 4–5 kg.

Novo mesto. Ajdova paša je popolnoma odpovedala. Zelo redke so družine, ki so nabrale zimsko zalogo.

Mala Nedelja. Ako ne bo sladkorja, bo treba družine združiti, ker so nanosile le polovico zimske zaloge. Z žalostnim srcem se sprašujejo čebelarji, kaj bo, Svetujem pa vsem združevanje, ker dvomim, da bo prišel krmilni sladkor pravočasno. Tudi ajda ni obrodila, vrnila bo kvečjemu seme.

Obveščevalne postaje v septembru	Višina nad morfem	Panj je na teži							Toplina zraka					Dni je bilo			skupni sli no						
		pridobil v			v mesecu				najvišja v	srednja me- sečna	izletni	na nižja v			snežni	snežnih		s tofo					
		1.	2.	3.	mesečni	pridobil	po-	dobit				rabit	1.	2.					3.	1.	2.	3.	
Breg-Trzič	483				30	159	60			180	30	1	24	24	21	9	10	7	15.27	28	8	—	173
Kranj-Siražišče	385					230	80	65	375	—	—	—	26	24	24	8	7	5	15.33	22	5	3	208
Virmaše-Skofja Loka	361					230	150	70	450	—	—	—	23	23	19	10	11	6	15.73	27	6	20	—
Dražgose	880	10				100	100	130	310	—	10	1	21	22	20	10	10	4	14.70	21	9	14	186
Kalce-Logatec ¹	485								—	—	—	—	25	24	23	6	6	4	14.67	23	6	—	145
Tinjan-Istra	360					45	60	65	150	—	20	6	26	27	24	14	13	13	20.00	29	6	3	247
Moše-Draga-Opatija	3					20	20	50	170	—	40	7	26	26	22	17	16	14	19.83	30	7	6	240
Bistra-Borovnica	290	30				160	120	60	310	—	20	6	24	24	20	11	10	5	16.51	27	6	24	129
Verd-Vrhnika	290								—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brest-Barje	305					225	130	45	315	—	50	1	24	22	21	11	7	2	14.72	28	5	15	189
Zerovnica-Cerknica	531					115	65	120	300	—	—	—	25	30	—	6	7	—	—	—	—	—	—
Ribnica ²	500					70	25	—	95	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ponovnice-Litija	260								—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Krka	300	80				115	100	65	200	—	35	2	29	27	26	9	7	5	17.16	23	7	—	164
Livold-Kočevje ³	459						40	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stari Log	450								—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pluska-Trebnje	207					160	135	40	200	—	85	2	24	21	20	10	11	4	14.90	22	6	7	—
Dob pri Mirni	305								—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Novo mesto	180	515				295	330	30	40	210	2	26	25	23	8	9	3	3	15.97	28	9	2	198
Dobova	140	60				190	138	45	313	40	2	24	24	20	12	11	5	5	15.33	26	3	1	184
Daljne njive	400								—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dragatus	160	225				70	105	75	25	100	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Črnomelj	156	45				70	200	10	190	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sv. Jurij-Celje	206								—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sv. Lovrenc na Poh.	442					35	65	35	135	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Selnica ob Dravi	324					80	80	60	220	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor	274								—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slov. Bistrica	288					315	130	95	640	—	—	—	26	25	22	11	9	6	15.90	28	0	24	—
Donacka gora ⁴	320						50	50	—	—	—	—	30	30	26	9	10	3	18.80	30	6	3	178
Sv. Lovrenc na D. polju	235	5				200	40	75	265	15	18	23	25	22	9	8	3	3	15.68	29	9	22	1210
Turški vrh	336	70				55	30	25	40	30	2	25	19	21	8	6	6	2	13.26	29	3	16	201
Mala Nedelja	279	210				165	150	35	130	115	1	23	23	21	12	11	6	6	16.14	29	8	13	225
Cezanjevci	182	180				1	0	200	150	70	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pristava-Ljutomer	190	110	5			175	150	50	255	130	50	2	27	28	25	10	9	4	16.66	28	6	8	205
Rakičan	180	120							—	—	—	—	21	17	18	8	5	4	12.28	27	5	—	110
Prosenjakovci	247	480				120	230	110	20	—	—	—	27	27	25	8	7	3	15.86	28	5	20	261

¹ Čebule so bile ves septembar na ajdi in otavi na Barju. ² Obveščevalce je zaradi bolezni opazoval le prvo polovico meseca. ³ Poročilo o porabi velja od druge mesečne tretjine naprej. ⁴ Poročilo o donosu velja od druge mesečne tretjine naprej.

POSVETOVALNICA

ODGOVORI

Lastovica na zatožni klopi.

Ze pred vojno je bilo čuti posamezne glasove, ki so opozarjali čebelarje na škodljivo delovanje lastovk. Po vojni se je s precejšno obzirnostjo dotaknil tega vprašanja Fr. Ločniškar. Leta 1946. je na str. 282 našega glasila med drobirjem omenil, da je videl na Sorškem polju letati lastovke nad cvetočo ajdo baš v času, ko je najbolj medila, ko je bilo na njej največ čebel. Po njegovem mnenju so lovile čebele, da pa jih ne bi po nedolžnem obsojal, je sklenil, da bo dal eno izmed njih ustreliti in mrtvi preiskati želodčno vsebino. Ali je to v resnici storil in kakšen je bil uspeh preiskave, kasneje ni poročal.

V lanskem letniku Slovenskega čebelarja se je na str. 284 nekoliko obširneje razpisala o tej kočljivi zadevi tovarišica Savinjska. Pri neki svoji prijateljici je našla v veži pod stropom lastovičje gnezdo, na tleh pod njim pa vse polno ostankov zmrevarjenih čebel. Tudi pred čebelnjakom je lastovke pogosto opazovala, kako so švigale po zraku in lovile uboge čebelice, da jih poneso kot hrano svojim mladičem.

Se z večjo strogostjo je proti njim nastopil Janez Fnis v zadnji številki našega lista. Obsodil jih je, da so glavni, če ne morda edini vzrok propadanja in hiranja čebeljih družin v poletnih mesecih ter pozval čebelarje na neizprosno borbo proti zahrbtnim škodljivkam. Njegov članek je vzbudil med čitatelji mnogo pozornosti. Prejeli smo več dopisov, v katerih skušajo nekateri lastovke zagovarjati in čim bolj zmanjšati njih krivdo, drugi pa podkrepiti opazovanja dosedanjih poročevalcev z lastnimi ugotovitvami, ki so takega značaja, da bi bilo treba, če drže, postaviti lastovko izven zakona o zaščiti koristnih ptic. Danes objavljamo troje takih dopisov in s tem odpiramo debato, ki naj dokončno razčisti pereči problem.

Prvi dopis. Članek, ki je izšel v 9. številki Slovenskega čebelarja izpod peresa tov. F. J. pod naslovom »Zakaj čebelje družine poleti oslabe«, je nedvomno važen za vse čebelarje. Saj je načel vprašanje, ki v tej obliki do sedaj sploh ni bilo obravnavano. Nasprotno! V nekem starem letniku Slovenskega čebelarja stoji črna na belem, da ima lastovica tako ozko in nežno grlo, da čebele sploh ne more požreti. Članek tov. F. J. pa je to naziranje popolnoma omajal in prepričan sem, da bodo čebelarji spomladi, ko se bodo lastovice spet vrnile v naše kraje, z bolj kritičnim očesom motrili njih početje kakor doslej. Toda resno jih moram posvariti, naj ne napravijo kake nepremišljenosti. Lastovka je namreč po zakonu o lovu zaščitena kot koristna ptica. Pobijanje lastovk, uničevanje njih gnezd, mladičev in jajc je po navedenem zakonu kaznivo dejanje.

Da bi stvari vseeno prišli do dna, je potrebno dvoje:

1. nesporno, t. j. komisijsko ugotoviti, da hrani lastovica svoje mladiče v pretežni večini s čebelami;

2. v primeru pozitivne in z dokazi podprte ugotovitve doseči pri pristojni ljudski oblasti, da lastovico izloči iz seznama koristnih ptic.

Morda se bo zdelo komu nemogoče doseči, da bi lastovico črtali iz seznama koristnih ptic, ko je razen z zakonom zaščitena še s posebnim mitom. Toda, če nesporno doženemo, da je škodljiva za važno panogo našega gospodarstva, si ljudska oblast gotovo ne bo pomišljala ukreniti, kar je v takem primeru potrebno. Saj je izvedla že nešteto ukrepov, ki bi se včasih zdeli marsikomu sploh neizvedljivi. Prav pa bi bilo, da bi poseglo, preden bi prišlo do odločitve, v debato čim večje število čebelarjev, da bi temeljito pretehtali vse iznesene ugotovitve in predloge ter šele nato pristopili h konkretnim dejanjem. Zadeva je tako važna, da je nikakor ne smemo pustiti v nemar, čeprav je morda tov. F. J. v svoji vnemi pozabil, da pade ob poletnem času moč družin tudi v hribovitih predelih, kjer lastovk sploh ni. — Zunko Ivan, Litija.

Drugi dopis: V 9. številki Slovenskega čebelarja je Janez Fnis obdolžil lastovico, da so krive poletnega slabljenja čebeljih družin. Po njegovem mnenju te ptice ne zaslužijo drugega kakor to, da jih začnemo preganjati, jim razdirati

gnezda in pobijati njih mladiče. Ta ugotovitev je za nas čebelarje, ki nismo samo ljubitelji čebel, ampak tudi prijatelji drugih živali, res žalostna.

Nimam namena zagovarjati lastovic, ker so mi mnogo manj pri srcu kakor čebele, čutim pa potrebo, da Fnisovo obdolžitev vsaj nekoliko omilim. Dokazati hočem, da lastovice vendarle niso take škodljivke, kot so popisane v omenjenem članku.

Letos poleti sem imel v gozdu, kjer ni bilo nobenih lastovic, na hojevi paši 50 panjev čebel, 50 pa na travniški paši sredi obširne vasi, kjer je bilo izredno veliko lastovic. Družine v vasi so se držale izvrstno. Panji so bili ves čas natrpani s čebelami, dočim so mi oni v gozdu občutno oslabele. Sredi julija sem prepeljal tudi družine iz vasi na hojo. In glej! Ze v prvih desetih dneh je njih moč tako padla, da me je kar srce bolelo, če sem jih pogledal. Kaj poreče k temu tovariš Fnis? Prosim ga, naj mi odgovori na tile dve vprašanji: Zakaj so bile družine močne kljub temu, da so švigale lastovke okrog njih? Zakaj so oslabele, ko so prišle v kraj, kjer ni bilo lastovk? — Brecej Pavle, Ajdovščina.

Tretji dopis: Članek Janeza Fnisa v 9. številki Slovenskega čebelarja mi je potisnil pero v roko. Namenil sem se, da tudi jaz podam svoje mnenje o škodljivosti lastovk.

Ze več let vozim čebele na pašo v okolico Črne na štajerski meji. Kljub temu, da ni tam nobenih lastovk, pa so mi čebele v juliju vsako leto, ako ni slučajno medila hoja ali smreka, prav tako oslabele kakor plemenjaki, ki sem jih obdržal doma.

Pred kakimi desetimi leti sem pri nekem tovarišu čebelarju opazil pod gnezdom, ki so ga bile lastovice zgradile v veži njegove hiše, vse polno čebeljih glav in oprsij. Opozoril sem na to tovariša in se mu čudil, da se zaradi tega nič ne razburja. Pa mi je smeje dejal: »Le nekoliko natančneje poglej! Videl boš, da zadeva ni tako strašna, kot se ti je prvi hip zadel.« Preiskal sem še enkrat odpadke pod gnezdom in kaj hitro dognal, da glave in oprsja niso bila čebelja, temveč trotovska. Opazoval sem potem dalje časa stara dva, kako sta prinašala hrano mladičem. Videl sem, da prinašata samo trote in da pitata mladiče le z njihovimi zadki. Niti enkrat se ni zgodilo, da bi kaka lastovica priletela s čebelo v kljuno. Zanimivo je nadalje tudi to, da je imel omenjeni tovariš v svojih panjih zelo malo trotov, čeprav ni nikdar omejeval trotovske zalege. O kaki trotovski vojni, ki se prične vsako leto približno sredi julija, v njegovem čebelnjaku sploh ni bilo govora. Trote so mu pač že prej pospravile lastovice, tako da je bilo čebelam to delo prihranjeno.

Glede na to bi priporočal tovarišu Fnisu in vsem drugim čebelarjem, ki so jim postale lastovice trn v peti, da naj že prihodnjo pomlad preverijo svoja dosejanja opazovanja. Prepričali se bodo, da so se temeljito zmotili in v svoji preveliki vnemi zamenjali trote s čebelami. Brez dvoma najdejo lastovice spomladi, ko se vrnejo z juga, pri nas le malo hrane, toda vsaj jaz še nisem videl niti enki bi se lotila čebele, a vendar čebelarim že 50 let. Če bi bilo res, da hranijo svoje mladiče s čebelami, potem bi najbrž po vseh večjih naseljih ne bilo že nobenega čebelarja več.

Moje mnenje je, da bo treba iskati vzrok za poletno hiranje čebeljih družin kje drugje. Pri meni n. pr. so napravili letos mnogo škode med čebelami srakoperji, ki so se vgnezdili v bližini čebelnjaka. Pozimi so škodljive tudi sinice, ako jih ne krmiš. — Rosulnik Andrej, Senkov turn pri Vodichah.

Oblanje čebel.

Na 8. vprašanje Čebelarke posvetovalnice v lanskem »Čebelarju« o oblanju čebel ni bilo zadovoljivega odgovora in pojasnila, dasi sta bila v poznejših številkah o tej stvari objavljena dva odgovora. Vprašanje je pač eno izmed tistih še premalo raziskanih in ugotovljenih, kakršnih je v bitju in žitju naših čebel še precej, o katerih si ne teoretiki ne praktiki še niso povsem na jasnem.

Nedavno mi je prišla v roke učna knjiga dr. K. Freudensteina »Das Wesen der Bienen«, 1938, kjer sem zasledil kolikor toliko zadovoljiv odgovor na gornje vprašanje, ki se po mojem mnenju, če že ne popolnoma, pa vsaj zelo približa pravemu stanju stvari. Omenjeni znanstvenik, ki je bil tedaj vodja učnega in poizkusnega zavoda za čebelarstvo in svilarstvo v Marburgu a/L., pravi, da je oblanje čebel opisal v posebni razpravi (Das »Hobeln« der Bienen), objavljeni v Biol. Zentralbl.

1952, ki pa pri nas ni na razpolago. Zato smo navezani le na izvajanja v njegovi že omenjeni knjigi, kjer pa odpravi oblanje čebel le bolj mimogrede.

Pri obravnavi gradbe satja opisuje avtor čebelo, kako obdeluje in oblikuje voščene luskinice in kako nato prične z graditvijo osnove za steno šesterokotne celice. Ko izgotovi osnovo za prvo steno, napravi čebela oster obrat v loku, ki natančno ustreza kotu med sosednjima stenama celice ter v tem položaju nadaljuje svoje opravilo pri osnovi za naslednjo steno. Točnost pri izvajanju tega obrata odnosedno kota je po Freudensteinu čebeli prirojena!

No in prav take obrate je avtor opazoval pri čebelah, ki so »oblale«, t. j. pri čebelah, ki si z gugajočim gibanjem telesa naprej in nazaj in s podvitimi jezički dajo včasih toliko opraviti na bradah panjev. Pri tem opravi leži čebeli prijezičnica (del zadnje čeljusti) na podlagi, katero obdeluje, odnosno »pleska« z nekim izločkom svojih žlez. Izvor tega izločka še ni natančneje preiskan. Avtor sumi, da uporabljajo čebele pri tem pleskanju mešanico izločka čeljustnih in ustnih žlez ter nekkih smolnatih snovi (zadelavine), ki jih nabirajo zunaj panja. To smolnato snov čebela gnete prav kakor voščene luskinice ter jo razredčeno z izločkom svojih žlez uporablja, da z njo zamaši in zadela prevelika žrela, razpoke in reže svojega stanovanja. Nekatere čebelje družine so posebno nagnjene k obilnemu nabiranju zadelavine, s katero na debelo zadelajo in zalepijo vse odprtine; posebno rade zakacajo ž njo mreže na okencih, da na ta način preprečijo sleherno možnost prepiha, ki jim je skrajno zoprno.

Iz prednjih izvajanj sledi, da imajo čebele možnost predelati in porabljeni zadelavino gosto ali poljubno razredčeno. Najbolj razredčeno zadelavino rabijo tedaj, ko »oblajo«, to je, ko so se lotile pleskanja svojega stanovanja, notranjih sten panja, letvic satnikov, okenc, žrela in brade, to pa zato, ker je panj nov in ga še niso utegnile prepleskati ali pa je bilo treba pleskanje iz katerega koli vzroka obnoviti, bodisi popolnoma ali le deloma.

Čebelarji na severnonemških vresiščih vidijo v oblanju čebel znak za konec poletne paše. — Debevec-Leopold, Ljubljana.

VPRAŠANJA

14. V panju najden metulj. Pri jesenskem pregledovanju družin dne 3. oktobra sem opazil na dnu panja nekega letošnjega roja metulja, ki ga pošiljam uredništvu istočasno s tem pismom v posebni škatlici. Takega metulja še nisem nikdar videl in ne vem, kaj je iskal v panju. Seveda je bil že mrtev, ko sem ga našel. Najbrž so ga umorile čebele. — Uredništvo prosim, da mi pove, kako se priloženi metulj imenuje. Rad bi tudi zvedel, ali je čebelam škodljiv ali ne, in kakšno škodo bi napravil med njimi, če bi ga ne umorile. Pri čebelji družini, v katero se je bil vtihotapil, do sedaj še nisem opazil nikakih zlih posledic. Ali se bodo morda pokazale kasneje? Kaj naj storim, ako je pustil v satju kako zalego? — Vajdetič Jože.

Op. uredništva. Na ogled poslani metulj se imenuje smrtoglavец. Kaj več o njem spregovorimo v prihodnji številki, če ne prejmemo pojasnila iz vrst naših čitateljev.

15. Zakaj je družina zapustila medeno satje in se preselila na prazno? Ko sem letos oktobra mesca pregledoval in urejeval sosedove čebele za zimo, sem pri štirih AZ-panjih ugotovil, da so se zadrževale predvsem v mediščih. Med letom so matice ušle gori in ostale tam vse do jeseni. V mediščih so si uredile zimsko gnezdo in nanosile kljub slabi letini zadostno zimsko zalogo. Pri dveh družinah sta bili plodišči popolnoma prazni, brez čebel in brez medu. Ker sosed ne prezimuje v mediščih, sem jih prestavil v plodišči in mirna Bosna. Drugi dve družini pa sta kljub temu, da sta imeli nad matično rešetko zadostno zimsko zalogo, medišči tik pred mojim pregledovanjem zapustili in se preselili na popolnoma prazno satje v plodišči. Zložil sem sate s čebelami na kozico, prestavil medena sate iz medišč v plodišči in ometel čebele na sipalnik, da so lahko zlezele nazaj v panj.

Kaj je vzrok temu pojavu, ki ga sam v teku svojega 30-letnega čebelarjenja še nisem doživel, ne vem? Prosim čebelarje, ki se jim je že kaj takega primerilo, da se oglasijo. — Virmašan,

OSMRTNICE

† IVAN ŠMAJDEK

5. oktobra t. l. se je za vselej poslovil od nas upokojeni šolski upravitelj tov. Ivan Šmajdek. Rodil se je v Ljubljani 12. maja 1878. Tam je obiskoval ljudsko in srednjo šolo ter leta 1897. maturiral na učiteljskišči. Za časa šolanja je marljivo sodeloval pri dijaških organizacijah in nastopal na raznih kulturnih prireditvah. Bil je namreč izboren igralec klavirja.

Takoj po maturi je bil imenovan za učitelja v Blagovico, čez nekaj let nato pa za upravitelja na novo šolo na Rovih. Kot spreten sadjar in čebelar je tamkaj tako lepo in vzorno uredil šolski vrt in čebelnjak, da je bil za vzgled vsem drugim učiteljem v kamniškem okraju. Razen tega je v družbi z umnimi gospodarji deloval z velikim uspehom v prid naprednega kmetijstva. Mlekarska zadruga, ki jo je bil ustanovil, je postala sčasoma koristen in donosen vir za vso okolico.

Kot mnogim drugim naprednim učiteljem pa tudi pokojnemu Šmajdku ni prizanesel takratni politični režim. Prestavljen je bil v Krtino, kjer pa je ne glede na nehvaležen položaj posvetil vse svoje sile čebelarstvu in ga spravil na ugledno višino. Za njegovo delo ga je poznejša šolska oblast nagradila in ga imenovala za šolskega upravitelja v Št. Vidu nad Ljubljano. V Št. Vidu je ostal do svoje upokojitve. Krasno urejena šola in šolski vrt sta še danes pričra njegovih organizatorskih sposobnosti.

Pokojni Šmajdek je bil kot čebelarški strokovnjak znan skoraj vsem slovenskim čebelarjem. Bil ni samo član Čebelarškega društva, temveč tudi njegov agilen organizator. Vneto je deloval za uspešen razmah organizacije in bil zato od svojih čebelarških tovarišev ponovno izvoljen v društveni odbor. Po vojni mu je bilo v Čebelarški zadrugi zaupano odgovorno mesto predsednika nadzornega odbora. To funkcijo je opravljal z največjo vestnostjo. Vsako sejo nadzornega odbora je vodil osebno. Redno pa se je udeleževal tudi sej izvršnega odbora, čeprav mu zadruga pravila tega niso predpisovala. Še na smrtni postelji se je zanimal za delo v zadrugi in komaj čakal, da se spet sestane s svojimi sodelavci.

Z isto vnemo kot pri čebelarškem društvu in zadrugi pa se je udeleževal pokojni Šmajdek tudi pri učiteljskih organizacijah. Bil je ustanovni član učiteljske Samopomoči, Učiteljske tiskarne, Društva upokojenega učiteljstva, Okrajnega učiteljskega društva itd. Razen tega je deloval še pri mnogih naprednih kulturnih društvih in ustanovah. Priden kot mravlja, vzgleden in požrtvovalen je bil vse do svoje smrti.

Naj mu veljajo te vrste v slovo in skromen spomin!

MALI KRUHEK

Indijske čebele. Poleg navadne čebele, ki je v različnih pasmah razširjena po vsem svetu in katerih ena je tudi indijska čebela (*Apis mellifica* var. *indica* Peroni), živita v obeh Indijah in na sosednem otočju še dve vrsti čebel, velečebela (*Apis dorsata* Fabr.) in čebela pritlikavka (*Apis florea* Fabr.). V južnejših predelih sta pogostejši. Zanimivo je, da se velečebela često seli in ne ostane nikoli dlje kot 5 mesece na istem mestu.

Naš rojak inž. Ferdo Lupša se je več let mudil v Zadnji Indiji. O svojih vtisih in doživljajih je napisal knjigo »V džunglah belega slona«, ki jo je l. 1950 izdala Vodnikova družba v Ljubljani. — Gotovo bo marsikoga, ki ni imel prilike brati knjige, zanimalo, kaj ve naš človek, očividec, povedati o tamkajšnjih čebelah. Potoval je po deželi nepreglednih gozdov z večjim spremstvom domačinov. V poglavju »V deželi Laotov in Šanov« pripoveduje o čebelah:

»Visoko gori v vrhu veličastnega drevesa je viselo gnezdo velike azijske ali kraljevske čebele *phüng luang*. Vedel sem že, da si ta čebela kaj rada poišče najvišje drevje, kjer obesi svoj edini sat na dokaj močno vejo v zavetje drevesnega vrha. Ta čebela je po obliki, barvi in piku zelo podobna našemu srčenu. Docela izdelan sat ima več kot pol kvadratnega metra površine; vanj nanesel ena sama družina 20 do 30 kg medu.

Moje spremstvo si je zaželelo medu. Pogumen mož iz naše družbe je splezal na drevo in z dolgo plamenico požgal vso čebeljo družino. Medu smo imeli vsi dovolj, mlade ličinke pa so bile posebna slaščica za želodce mojih tovarišev.

Ponekod smo našli po votlih drevesih tudi *phüng phlong*, sestro naše evropske čebele. Po bambusovi džungli pa je kaj rada gnezdila mala čebelica *ming*. Po barvi in obliki je na moč podobna naši čebeli, velika pa je komaj kakor naša muha. Navadno postavi na drobni bambusovi veji na težko dostopnem koncu grma samo po en sat v obsegu treh do štirih kvadratnih decimetrov. Med te čebele se mi je zdel najbolj okusen, veliko bolj kakor od čebele *phüng phlong*; med kraljevske čebele pa sploh ni nič kaj okusen.

Videl sem nekoč, a to je bilo že prej, črnega medveda, kako je visoko gori v

vrhu drevesa strastno lizal med kraljevske čebele, ne da bi se količkaj zmenil za srdito obletavanje čebel, ki mu zaradi gostega in debelega kožuha niso mogle do živga. To je bila zabavna slika, ki se le redkokdaj vidi. Deel

O dzierzonzovcu. Pred leti sem bil prisoten, ko je neki čebelar jeseni pregledoval družine, da ugotovi njih zimske zaloge. V čebelnjaku je bilo nad 30 družin. Po večini so bile nastanjene v AZ-panjih, nekaj v polovičarjih in eksportovcih in kake štiri v dzierzonzovcih. (Dzierzonovec je kranjčicu podoben panj, v katerem je do 18 premakljivih satov v topli stavbi.) Jesen je bila podobna letošnji; le malokateri panj je imel zadostno zimsko zalogo. Skoraj pri vsaki družini je s kredo napisal na vrata panja, koliko ji bo treba dodati, edino dzierzonzovci so imeli dovolj medu za zimo.

Lani je eden izmed teh panjev postal moja last. Ker je bilo satje staro, sem po rojenju v maju, ko se je poglela vsa zalega, zamenjal nad polovico satja s satnicami in ga nekoliko pital. Do jeseni je izdelal dodane satnice in si še nanesel zimsko zalogo. Letos je zaradi nekih okoliščin rojil šele v juniju. Ko je mlada matica pričela zalagati, ga do jeseni nisem več pregledal. Pri jesenskem pregledu so vsi AZ-panji kazali večji ali manjši primanjkljaj, nekateri so pa sploh bili suhi. Ne tako dzierzonzovec; ta je bil za letošnjo jesen naravnost korenjak. Saj sem mu lahko odvzel kar tri medene sate.

Nisem si na jasnem, ali vpliva na medenost panja njegov ustroj ali kaka druga okolnost. Zato sem vzel takoj oblič v roke in napravil še en ravno tak pani. Vanj nameravam prihodnjo pomlad vsaditi prvi roj, ki ga bom dobil. Morda se mi posreči s časom dognati, zakaj družine v teh vrstah panjev tako dobro uspevajo.

Ako ima kdo take ali nasprotno izkušnje, naj se oglasi. Ivan Zunko

Iskanje matice s slušalkami. Tudi to je mogoče, kakor poroča Snelgrove v svoji knjigi »Queen rearing« (Vzreja matic). — Opsrje matice označimo s kovinskim mazilom, ki mu je primešana

malenkost radijske soli. S tem napravimo matico za nekako oddajno postajo. Njeno zaznavno območje je krog s polmerom 25 cm. Čebelar si natakne na glavo slušalke, v katerih je vdelan za radioaktivna izžarevanja občutljiv detektor. Ta izžarevanja se javljajo čebelarju za prasketanjem, ki postaja tem močnejše, čim bolj se čebelar s svojo aparaturo približa matici.

Prezimovanje v zamašenih panjih. Nekateri dunajski čebelarji so po nasvetu dr. I. Schillerja že predlansko leto prezimili nekaj panjev pri zaprtih žrelih. Tvegani poizkusi so se dobro obnesli. Poraba hrane je bila manjša kakor pri normalno zazimljenih družinah, pa tudi mrtvic je bilo pri njih manj med drbirjem. Čebele so potemtakem zelo odporne proti ogljikovemu dvokisu in ga prenašajo v večjih količinah kakor druge živali ali človek. Živinozdravnik Fritz Walle je lansko leto dokazal, da jim ni življenjsko nevaren niti sprijeni zrak, ki vsebuje 9,4 %, to se pravi 315-krat več ogljikovega dvokisa kakor atmosferski zrak.

Kakšna bo zima, je naslov članka, ki ga je objavil 10. novembra dr. Vital Manohin v Slovenskem poročevalcu. V njem obravnava razne činitelje, ki morejo odločati o zimskih vremenskih prilikah v našem območju. Na koncu članka postavi naslednjo prognozo:

Do prve polovice decembra bo v splošnem milo vreme s pogostimi padavinami. Sneg bo možen le v južni obliki. V drugi polovici decembra, a najkasneje do dne 27. decembra je pričakovati nastop mraza. Kmalu po nastopu mraza bo nekaj dni močno snežilo, nato pa se bo ustalila trdovratna suša, ki bo trajala skozi vso zimo tja v pomlad. Pri tem suša še ne pomeni, da bodo padavine sploh izostale, marveč, da bodo redke in šibkejše. Suho vreme bo spremljal tražen mraz, ki bo obdobje izredno hud. Nepretrgana doba mraza bo po naših računih držala od 48 do 54 dni.

Kakšne perspektive naj si obetajo čebelarji od te prognoze? Prav gotovo ugodne. Suh, vzdržan mraz, pa četudi traja polna dva mesca, družinam nikakor ne more škodovati, če so seveda zazimljene na pravilnem medu in dobro zapažene. Poraba hrane bo verjetno manjša kakor n. pr. lansko zimo, ko je milo vreme skoraj vsak drugi dan zvalo čebele iz panjev. Na njihuiše pa naj bodo pripravljene čebelarji, ki niso iz plodišč izločili medu iz listne mane.

Tako dolge dobe družine na listnem medu ne vzdrže, ne da bi se večkrat otrebile. Če ne bodo že prej padle, jih bo griza tako zmrevarila, da se tudi kasneje ne bodo zlepa popravile.

Zagonetka. Lansko leto 12. avgusta je presenetil čebelarja Pepeta roj, ki je priletel kdo ve odkod. Roj se je usedel v slivo tik hiše. Dasi ga je imel za lakotnika, se ga je kar razveselil; saj mu je bilo med vojno docela uničeno čebelarstvo. Roj je ogrebel in spravil v AZ-panj že na izdelano satovje, ki pa je bilo napadeno od ličink voščene vešče. A takoj drugi dan jo je roj popihal iz panja ter se usedel v jablano nekoliko proč od hiše. Ogrebel ga je drugič. Nato jo je mahnil kar čez Savinjo v svoj uro oddaljen čebeljak po nekaj medenih satov, da jih da v tolažbo in podporo »uhajaču«. In res — roj se je z vso vnemo lotil ureditve svojega novega doma. V ajdovi paši je nabral precejšno zalogo medu, le nekoliko je dodal Pepe za zimske oziroma za spomladanske potrebe. Zazimil ga je z ostalimi svojimi družinami. Prezimel je dobro; spomladi se je ob zadostni zalogi prav lepo razvijal.

Ko so bile češnje v najlepšem cvetju, se je napotil čebelar Pepe neke nedelje k svojim ljubljankam na obisk. Ze od daleč mu je sorodnik zaklical: »O, Pepe, že pretečeno sredo si imel roj! Rojil je uhajajč ter jo pobrisal v neznanu smer.« Takoj se je spravil čebelar Pepe na pregled izrojenca, ki na zunaj skoraj ni kazal znakov življenja. Na svoje veliko začudenje je ugotovil, da ima na štirih satih zalogo vseh starostnih stopenj, toda nikakih iajčec in nikjer nobenega matičnika. Po satovju so tavale med tem časom poležene čebele in dojilje, ki še niso izletavale. Medu je bilo še dobra dva kilograma. Zaležene sate je s čebelami vred pridružil k sosednji družini, stal pa je pred velikim zagonetko, ki je ni kmalu enake. Kdo jo razreši?

Savinjska.

Zgodnji roj. Dobričina Janez Metlikovec na Zavrhu, čedni vasiči naše notranjske strani, je daleč naokoli znan in razvpit čebelar da malo takih pod soncem. Svoje čase je bil davkar, zaradi neke bolezni, menda politične, so ga še za njegovih najboljših let upokojili in sedaj vedri in oblačni na svojem koščku zemlje, po malem kmetuje, na debelo pa čebelarji. In kako čebelarji! Namazano je z vsemi čebelarskimi »žavbami« in čebele mu rojijo po glavi podnevi in ponoči.

poleti in pozimi. Z dobrim svetom in dejanjem pomaga pri čebelah vsej bližji in daljni okolici, brez njegove vednosti in prisotnosti nekateri začetniki ničesar ne napravijo; zlasti v »hujših« primerih je vedno in povsod zanesljiv pomočnik. Marsikak boj je moral ob takih prilikah že dobojevati. Večkrat so ga od bolečin, ki so mu jih prizadele ljube čebelice, kar solze polivale in menda ni treba še posebej poudariti, da se je s takih pohodov včasih vračal tudi debelejši, četudi samo po eni strani. *

Bilo pa je letos v zgodnji pomladi. Janez se je po kosilu stegnil na otomano, počasi prebavljaj in se ravno pripravljaj, da še malo zadremlje, ko ga je zmotil sosedov Francek s prošnjo, da bi prišel pogledat roj, ki se je pravkar usedel na jelšo za njihovim skednjem, ker oče prav za prav ne ve, kaj in kako bi.

»Roj tako zgodaj, nemogoče!« je zavrnil Janez fanta, pa se je sproti spomnil, da bi bil možen lakotni roj, ki si želi na boljše.

»No, na tega sem pa res radoveden! Francek, povej očetu, da takoj pridem, medtem pa naj oče roj malo poškrupi z vodo, da ne pobegne; pa lestev naj pripravi, vse drugo bom že sam prinesel. Nikar pa ne razbijajte s ponvami in kosami, tega napredni čebelarji ne trpimo!« Tako je naročal Janez in planil, da zbere vse potrebno za tako važno opravilo. Ni trajalo dolgo in že se je ogledoval za sosedovim skednjem. Toda na jelši ni bilo roja; to je takoj ugotovil, saj je bilo vse drevje še popolnoma golo. Da ni mogoče že pobegniti?

»Zakaj ga niste poškrupili z vodo, oče Lipovec, kako ste...« je zavpil na pravkar prihajajočega sosedu. Sosed mu je smehljal se pokazal čebele, ki so šumele po jelševih mačicah. Res jih je bilo za cel roj!

»Kaj še niste nikoli videli roja?« je razsajal Janez dalje. »I, pač,« se je izmikal sosed, »opazoval sem prejle žival, kako se gosti na toplem soncu, pa sem se spomnil na vas, ker danes je ravno — prvi april...« a ni utegnil dokončati. Popihati jo je moral, ker je vsa Janezova priprava za ogrebanje rojev s panjem vred kos za kosom zletela za njim. Sreča njegova, da ga ni nič zadelo...

Besen se je vračal Janez proti domu in grdo je zabavljajl čez ljudsko nehvaležnost in hudobnost. Ko je stopal mimo domačega čebelnjaka, je že trezneje modroval: »Res, še tega se mi je manjkalo; da bi le čebelar Jože tega ne zvedel! Ta bi me gotovo dal v »Čebelarja«.

Mala pomota. Lepega poletnega jutra sta sedela na terasi odličnega blejskega hotela dva letoviška gosta, znana ljubljanska veljaka in advokata, ki sta kot taka imela rada povsod glavno besedo, ter zajtrkovala pošteno in solidno, kakor se je za take »delovne« ljudi v takratni Jugoslaviji tudi spodobilo: kavo in mlečne žemljice s surovim maslom in medom. Pa se je kmalu skušal pridružiti gostiji še tretji, krilatli gost. Nekajkrat je obletel omizje, nato pa nepovabljen sedel na rob posodice z medom in se brez vseh formalnosti spravil k »delu«. Natakark Ivan je opazil vsiljivca in zamahnil s prtičem, da nadležnega prežene. Pa ga je eden gostov prekinil: »Pustite živalco v miru!« Ker ga je natakark menda nekam začudeno pogledal, je oni nadaljeval: »Ivan, če bi vi prebrali imenitno knjigo Mauricea Maeterlincka o življenju čebel, katera nam daje tako lep vpogled v čudovito življenje čebel, mislim, da tudi vam ne bi niti na misel prišlo preganjati tako koristno živalco. Če mi obljubite, da odselj nobeni čebelici ne boste nič žalega storili, vam to knjigo rad podarim.« — »Gospod doktor, s knjigo bi mi res zelo ustregli, ker sem tudi sam čebelar, toda mrčes, ki sem ga hotel pregnati, ni bila čebela, ampak — osa...« Deel

Natančno delo. Med svetovno vojno sem dal nekemu podeželskemu mizarju izdelati več panjev. Čeprav sem mu za bičal, da naj dela natančno po predpisnem vzorcu, sem tedaj, ko sem si ogledal prvo partijo izdelanih panjev, pri enem zapazil, da se ne ujemajo mere. »Ampak, mojster,« sem mu rekel, »ta panj je vendar preširok.« »Gospod,« mi je odgovoril, »to sem storil nalašč, ker se les vsuši. Boste videli, čez nekaj mesecev bo natančno take mere, kot si jo želite.«

Zmeril sem naslednji panj in ugotovil, da je preozek. »Ta je pa preozek,« sem ga opozoril. »Gospod,« se je odrezal mizar, »to nič ne de! V panjih je vedno dovolj vlage. Zaradi vlage se les raztegne in izravna primanjkljaj.«

Sel sem k tretjemu panju; pri tem so se mere po priliki ujemale. »Ta se vam je pa skoraj posrečil,« sem mu rekel. »Da, da, gospod,« se je pohvalil moj dobavitelj, »jaz naredim vse točno po predpisu. Kar dam iz svojih rok, je za las natančno izdelano.«

Ostala sva si prijatelja, ampak panjev mi mož ni več delal kljub njegovi trditvi, da je vse, kar pride iz njegovih rok, za las natančno izdelano. Drago Poljec.

NAŠA ORGANIZACIJA

DOPISI

Iz Vipavske. Ko sem delal bilanco letošnjega čebelarkega leta in jo primerjal s preteklim, sem ugotovil, da je bilo to eno izmed najslabših. Podobne vremenske pojave, posebno v mesecu juliju in avgustu, ko je deževalo skoraj vsako popoldne, smo zaznamovali tudi v letu 1910. Tedaj sem pripeljal prav tako kakor letos z ajde prazne panje domov. K vsemu temu pa se je pridružila še nova nadloga: škropljenje sadnega drevja z arzenskimi preparati.

Do konca marca so se razvijale čebelje družine izredno lepo. Vse so že zgodaj podsedale in ob lepih sončnih dneh je bilo užitek opazovati marljivo hčerke pomladi, ko so živahno donašale z vrbovja in zgodnjih pomladanskih cvetlic obnožino in medecino. »To bodo zgodnji roji letos« si je mislil ob takih prilikah čebelar. »Točilo bo ob akaciji brnelo, da bo veselje.« Na tihem je že izračunal, koliko medu bo natočil in kaj bo vse lahko kupil za izkupiček. Sel si je ogledat nove moderne panje, ki jih je nameraval naročiti v domači zadrugi in celo pri naši centrali v Ljubljani je pobaral, če bi jih bilo kaj dobiti. Satnic — to se razume — mora biti na pretek, točilo najnovejšega tipa in nekatere druge čebelarske potrebščine si mora tudi preskrbeti. Skratka, svoje čebelarstvo mora preurediti v smislu petletnega plana! Morda bi kljub kasnejšemu slabemu vremenu vsaj nekaj tega spravil skupaj, da mu ni prekrizal računov dogodek, ki mu je čebelje družine naravnost zdecimiral.

Pri nas je prvi izdatni donos v času cvetenja češenj. Letos so se češnje odele v snežnobelo obleko proti koncu marca. Pogled nanje je bil tako lep, da je popotnik nehote zaustavil korak in z zanimanjem ogledoval prelesto panoramo Vipavske doline. Češnje med cenijo čebelarji ne samo zaradi njegovega prijetnega okusa in izredne aromatičnosti, temveč tudi zaradi tega, ker pospešuje razvoj čebeljih družin. Toda kmetovalec ima tedaj tudi svoje račune. Boječ se, da bi mu pedic ne uničil prvega okusnega pridelka, se oprta s škropilnico, pa haid škropit cvetje z arzenskimi brozgami. Že lansko pomlad so pri nas kmetje pridno preizkušali to sredstvo za zatiranje sadnih škodljivcev, letos pa so škropili še v večji meri.

27. marca, ko so bile češnje v najlepšem cvetju, je bil jasen, miren dan, prav primeren za škropljenje. Mnogo kmetovalcev je izrabilo to priliko, in prav močno poškopilo cvetje češenj. Kakšen je bil uspeh? Za kmetovalca popolnoma ničev. Saj ob zorenju niso imele poškopljene češnje prav nič več sadja kakor nepoškopljene. Pedica je treba pač zatirati že jeseni z lepljivimi pasovi. Kako pa je vplivalo škropljenje na koristne opraevalke sadnega drevja, na naše čebele? Naravnost porazno! Že 28., še bolj pa 29. marca je bilo najti pred čebelnjaki vse črno čebel. Padale so pred panji na tla, gomazele med travo in peskom, se razlezele do 100 m daleč naokrog, se zbrale tu in tam v kupčke ter žalostno utripajoč s krilci čakale pogina. Obupen je bil pogled pred čebelnjakom, a še obupnejši, če si pogledal v panje. Družine so se vidno krčile. Ulice so se svetile tja do žrela, tako da o kakem podsedanju sploh ni bilo več govora. Spočetka niti čebelarški izvedenci niti bakteriološke preiskave niso mogle dati zadovoljivega odgovora, kaj je povzročilo to morijo med čebelami. Šele moj sosed, ki je tudi čebelar, mi je razvozljaj gordijski voz. Pred češnjevo pašo je odpeljal čebele zdoma, v domačem čebelnjaku pa je pustil samo tri družine. Tiste, ki so bile na paši proč od doma, so se krasno razvile, one, ki so ostale, pa so opešale kakor moje. Značilno je bilo tudi to, da so močnejše družine bolj ošibeke kakor slabiči.

Osulo se je češnjevo cvetje, odevetela pa je tudi akacija, a točilo ni niti enkrat zabrnelo. Prazne in oslabiljene panje sem kasneje prepeljal v hribe. Le-tu so si toliko opomogle, da so nekatere celo rojile, toda bolj zaradi obnovitve matice kot pa zaradi natrpanosti panjev s čebelami in medom. Družine sem potem pasel še na listni mani in na ajdi, a pripeljal sem jih domov z nezadostno zimsko zalogo.

Kaj pa sedaj, ko ni ne medu, niti ne sladkorja? Pač hude skrbi! Odkar se je naša podružnica po zaslugi nekoga, ki nima o pravem združništvu nikakega pojma in kljub tehtnim ugovorom zaslužnega staroste naših čebelarjev tovariša G. o pri-

liki zadnjega sestanka razcepila v dva dela, spi nevzdravno spanje in se za nič ne briga. Zato se obračamo prizadeti čebelarji na našo centralo v Ljubljani s prošnjo, da nam v smislu oglasa v »Slovenskem poročevalcu« čimprej preskrbi sladkor za zimsko pitanje. Razen tega naj posreduje pri naših oblasteh, da zaščitijo naša čebelarstva pred zlorabo uničujočih sredstev ob priliki škropljenja sadnega drevja. Sicer moramo priznati, da so oblastni organi že letos izdali predpise o pravilni uporabi arzenskih sredstev, a so te naši sadjarji le premalo upoštevali.

Vipavski čebelar.

Druga plat zvona. Da bo čuti zvonjenje od obeh strani, se oglašamo na dopis, ki je bil objavljen v 5. številki letošnjega Slovenskega čebelarja, kar skupno. Četudi pisec napada samo enega, odgovarjamo vsi.

Pisec pravi, da je postal čebeljak ljubljanske čebelarke družine nekemu tukajšnjemu čebelarju »trn v peti«. To vsekakor drži, a trdimo še več. Čebeljak ni postal trn v peti samo enemu čebelarju, temveč vsem čebelarjem iz senožeške čebelarke družine. Ta trn so zabodli v naše čebele še v stari Jugoslaviji zaradi pohlepnosti sovaščanov tuji bogataši s 50—100 panji čebel. Takrat so to tem laže storili, ker jih je ščitila predaprilska teroristična oblast. In prav zaradi teh mogotcev je bilo v naši vasi uničenih 121 panjev čebel. Ni čudo torej, da moramo sedaj čebelariti res samo s petimi panji, kot omenja pisec dalje.

Kar se tiče surovosti, ki jo nam očita, vprašamo: Kdo je bolj surov, ali tisti, ki se poteguje za svoje pravice, ali tisti, ki na fašističen način uničuje naše čebele. Radovedni smo, kakšno »trmo« bi pokazali Ljubljancem, ako bi jim mi pred njih čebeljak postavili nekaj sto panjev čebel. Z lepim prigovarjanjem o neškodljivosti tujih čebel nas ne bodo vlekli za nos, kajti mi smo škodo že sami občutili. »Pametnih besed« domačih čebelarjev pa ne bomo upoštevali, ker ti domačini sploh niso čebelarji, kot n. pr. Dragar Ivan.

Na občni zbor ljubljanske čebelarke podružnice dne 29. februarja 1948. nismo sami poslali zastopnika, pač pa je bil ta tjakaj povabljen. O incidentu je poročal član čebelarke družine Dol; zato bi bilo odveč, da bi govorila dva.

Olikani pisec očita enemu izmed naših čebelarjev lopovščino zaradi poškodovanja tujega čebelnjaka. Zahtevamo dokazov! Mi vemo samo to, da pošten, v narodno-osvobodilni borbi prekaljen človek ni lopov. Ta priimek bi bolj pristajal tistemu, ki nam ugonablja čebele. Ljubljancem naj vedo, da se njihovih pretenj ne bojimo, da ne odgovarjamo za poškodbe njihove lastnine, pač pa branimo in bomo vedno branili svojo. Tujega nočemo, svojega ne damo!

Zalostno je videti, kako tuje čebele brezskrbno letajo po cvetju, dočim morajo biti naše priprte, če hočejo sploh ostati pri življenju. Da nam ne nosijo medu, jim ne moremo zameriti, ko pa tuje čebele kot okupator zasedajo naša pasišča. Saj so morale zgubiti veselje do dela, ko so pa spoznale, da je ves trud zaman.

Končno bi se morali Ljubljancem zavedati, da čas obnove ne velja zgolj za njihove čebele, temveč tudi za naše. Zato želimo, da že enkrat prenehajo s svojo uničevalno akcijo.

Čebelarška družina Senožeti.

ZAPISNIK

II. redne letne skupščine Čebelarke zadruga za Slovenijo.

(Nadaljevanje.)

Izdatki za plače din 441.491,50 in za socialno zavarovanje din 81.629,50 so znašali din 525.121,—, to je 4,86 % od skupnega prometa. Na davščine in zavarovanje odpade din 596.071,33, in sicer din 2.012,— na vodarino, din 17.948,— na zavarovanje, ostanek din 576.111,33 pa na davek na promet proizvodov in mestno trošarino.

Večji izdatek predstavlja nabava 3000 kg cementa in 3000 zidakov	din 17.135,—
Večje darove smo dali za izseljenca	din 10.000,—
za podporo španskemu proletariatu	din 10.000,—
L. M. S. za Šamac	din 10.000,—
lastnemu sindikatu	din 5.000,—

Med obrestmi in popusti izkazana vsota din 81.562,27 sestoji iz priznanih rabatov in obresti Narodne banke. Rabati znašajo din 54.463,59, obresti pa din 27.098,88.

Izvršni odbor je sklenil, da bodo prejele podružnice za leto 1947 po din 10,—, družine pa po din 5,— od vsakega naročnino plačujočega člana za kritje stroškov svojega poslovanja. Od vrednosti nepremičnin, inventarskih predmetov in prevoznih sredstev smo po uredbi odpisali znesek din 106.968,31, od vrednosti osebnega avtomobila pa smo zaradi izrabe še posebej odpisali din 64.000.—.

Prispevek za IZOS znaša 4 % od prometa, kar bo dalo okroglo vsoto dinarjev 45.000.—.

Končno je bil sprejet predlog, da sme zadruga oddajati blago le proti takojšnjemu plačilu, ker ji stranke dolgujejo ogromno vsoto din 1.227.720,80, ki je ni mogoče opravičiti.

K točki 6. Poročilo nadzornega odbora je podal tov. Ivan Šmajdek.

Na redni letni skupščini Čebelarke zadruge dne 25. maja 1947 je bilo v nadzorni odbor izvoljenih pet tovarišev, ki so se na prvi seji konstituirali takole: predsednik Šmajdek Ivan, podpredsednik Arko Adolf, odborniki: Debevec Leopold, Raič Slavko in ing. Rihar Jože.

Nadzorni odbor je imel v tej poslovni dobi 9 sej in 1 izredno sejo, nekaj članov pa se je vedno udeleževalo tudi sej izvršnega odbora. Po seji širšega odbora zadruge dne 2. maja 1948 so se vršile skupne seje izvršnega in nadzornega odbora.

Podpredsednik nadzornega odbora tov. Arko je redno vršil dežurno službo v zadrugi. Pozneje je prevzel tudi vse knjigovodstvene posle. Njegova zasluga je, da ni prišlo v knjigovodstvu do zastoja. Člani nadzornega odbora so si večkrat ogledali delo v prostorih zadruge, nadzirali uslužbenca in si tako ustvarili pregled nad poslovanjem zadruge. Posamezni odborniki nadzornega odbora so kontrolirali tudi poslovanje podružnic Crnomelj in Maribor ter poročali o svojih vtisih na sejah izvršnega odbora.

Tov. Šmajdek je v svojem poročilu omenil, da je bilo delovanje zadruge v preteklem letu zelo zadovoljivo. Da pa bo napredek še večji, je potrebno, da se člani ne zanašajo zgolj na svoje odbornike, ampak tudi sami aktivno sodelujejo. Reorganizacija zadruge jih ne sme ustrašiti. Zavedati se morajo, da je vse odvisno od tega, s kakšno vnemo se bodo oprijeli dela in na kakšen način bodo to delo izvrševali.

Zastoj v delovanju zadruge ne sme biti. Kar smo z velikim trudom skupaj spravili, moramo obdržati in pomnožiti. Pri tem lahko računamo na zaslombo v Republiški zvezi in v podeželskih kmetijskih zadrukah.

Na koncu svojega poročila je tov. Šmajdek predlagal upravnemu in nadzornemu odboru razrešnico, ki je bila z odobravanjem sprejeta.

Po končanih poročilih je član delovnega predsedstva tov. Mihelič Stane predlagal, naj bi skupščina obravnavala 9. točko dnevnega reda pred 8. točko, to pa zaradi tega, da bi prevzeli odgovornost za izvršitev samostojnih predlogov, če bi bil predlog o priključitvi zadruge k Republiški zvezi sprejet, tisti, ki bodo v zadrugi še naprej delovali. Miheličev predlog so navzoči soglasno odobrili.

Po izvolitvi odbora za sestavo resolucije na Predsedstvo vlade, za kar so bili določeni tovariši Rojce, Močnik, Rihar in Košmerl, je skupščina prešla k diskusiji o poročilih funkcionarjev zadruge.

Tov. Ivan Bizjak iz Krškega je omenil, da pogrēša čitanje zapisnika zadnje skupščine. Ta je bil sicer objavljen v skrajšani obliki v »Slov. čebelarju«, vendar to po njegovem mnenju ne zadostuje. Nadalje se je zanimal, kako je z razdelitvijo ajdovih pasišč. Tov. Mihelič mu je odgovoril, da se zapisniki navadno na skupščinah ne čitajo, ker vsaka skupščina izvoli dva overovatelja, ki jamčita za pravilnost zapisnika. Ajdova pasišča so bila povsod drugje razdeljena in določena, samo v podružnici Krško še ne.

Tov. Kantušer iz Celja je dejal, da je zadružno glasilo ogledalo našega dela. Zato bi moralo izhajati v zadostni nakladi in v čim večjem obsegu.

Tov. Cvetko je pojasnil, da je to nemogoče, ker primanjkuje sotrudnikov in papirja. Vse tiskarne so preobložene s tiskanjem novih šolskih knjig in raznih strokovnih revij. Naši člani naj bodo zadovoljni, da je mogel »Slov. čebelar« ostati pri stari nakladi in opremi.

Tov. Bukovec iz Ljubljane je prosil za pojasnilo, zakaj zadružna mizarška delavnica ne izdela toliko panjev, da bi bile z njimi krite potrebe članstva. Nadalje je omenil, da se v zadnjem času širijo med čebelarji vesti, da bo privatno čebelarstvo poddržavljeno. Privatniki bodo baje smeli obdržati največ pet panjev. Te ten-

denciozne vesti je treba pobijati, kajti država nima namena rušiti, kar je kmetijstvu in splošnemu gospodarstvu v korist.

Tov. Bukovcu sta odgovorila tovariša Mihelič Stane in Krmelj Maks. Tov. Mihelič je izjavil, da je zastoj pri izdelavi panjev nastal največ zaradi tega, ker je morala naša mizarska delavnica na Vrhniki opremiti 20 plemenitih postaj s potrebnim inventarjem. Le tako so mogle začeti plemenilne postaje pravočasno obratovati.

Govoričenije reakcije o poddržavljenju privatnega čebelarstva je treba sistematično pobijati. Sovjetska zveza je znižala pri desetih panjih davek na med in vosek za 50 %. V socialističnih državah konstruktivnega dela ne omejujemo, ampak pospešujemo. Ako nekdo poleg svojega vsakdanjega dela še čebelari, bo našel vse razumevanje in podporo pri oblasteh. To je hvalevredno, ker s tem dvigamo našo gospodarsko moč.

Tov. Krmelj Maks je dejal, da vprašanja, kakršna so se pojavila na današnji skupščini, niso osamljena. Takih vprašanj imamo v vseh strokah dovolj in še preveč. Treba pa je, da čebelarji budno zasledujejo naše zakone in odredbe, ki usmerjajo socialistično gospodarstvo. Vsak čebelar bi moral te zakone in uredbe poznati, da se ve po njih ravnati in jih izpolnjevati. Od poučenih ne bo nihče nasedel lažem in zlonamernim govoricam, da se hoče država polastiti privatnega čebelarstva. Nacionalizacija privatnih podjetij, ki so bila po večini v rokah nam sovražnih in tujih elementov, je izvršena. Druga nacionalizacija, ki je bila zaključena letošnjo pomlad, je zajela redka podjetja, predvsem žage in večje delavnice. Pri tej nacionalizaciji niso bili prizadeti mali obrtniki, kmetje in podobni poklici. Tov. Kardelj je izjavil na II. kongresu OF, da se našemu obrtniku in kmetu ni treba ničesar bati. Mi pa še vedno razpravljamo o nacionalizaciji čebelarjev. Mislim, da je vsaka debata o tem brezpredmetna in odveč.

Produkcija panjev je sedaj morda res premajhna, toda zavedati se moramo, da to, kar je še včeraj držalo, danes ne drži več. Če hočemo pravilno rešiti vprašanje izdelave panjev, moramo posle decentralizirati. Potrebno bo ustanoviti delavnice za panje tudi v Mariboru ali kje drugje v Sloveniji. Ista zadeva je z izdelavo satnic, vendar moramo vse te posle reševati od spodaj navzgor. Le tako bomo kam naprej prišli.

Tov. Bukovec je na Krmeljevo pripombo o satnicah izjavil, da dobro pozna delo v satnišnici, ker je sam deset let izdeloval satnice. Že tedaj je bilo čutiti, da satnišnica ni nameščena v primernih prostorih. Poleg tega je bila zelo revno opremljena. Dandanes se položaj satnišnice ni dosti izboljšal. Članstvo pa narašča; potrebe po satnicah so vedno večje. Če bomo obdržali sedanjo opremo v satnišnici, ne bomo mogli zadostiti vsem zahtevam članstva. Nič boljše ni s kuho voščin. Tudi za to delo bo treba preskrbeti primernejše stroje in priprave. Treba bo paziti, da ne bo šla niti najmanjša mrvica voska v strato.

Tov. Klinar z Jesenic je bil mnenja, da bi morale veljati vezane cene za med za vse člane. Tov. Virant iz Celja pa se je pritožil, da še do danes ni prejel satnic, četudi je poslal voščine v predelavo že mesca marca. Tov. Stane Mihelič je povedal, da je sedaj že ves vosek predelan v satnice in da jih bodo v kratkem dobili vsi, ki jim pritičejo. Pritožil se je tudi tov. Miholič Koloman iz Murske Sobote, ker člani njegove podružnice niso dobili pri zadrugi okovja za panje, ki so ga že zdavnaj naročili. Tov. Mihelič je pojasnil, da zadruga prodaja vse potrebščine, če jih ima, vendar mora v prvi vrsti zadostiti potrebam mizarnice, ker bi v nasprotnem primeru morali delo v delavnicah ustaviti.

Tov. Kristan Franc z Jesenic je apeliral na bodoči odbor, da naj izposluje čebelarjem dovoljenje železniške uprave za prevoz koles v prtljažnem vozu, zlasti ob nedeljah, ko gredo pregledovat svoje čebele na pasišče. Tov. Cvetko je pojasnil, da je železniška uprava na zadevno vlogo odgovorila, da pri splošnih odredbah ne more in ne sme delati izjem.

Tov. Bajc Ivan iz Postojne je vprašal, kaj je z njihovo plemenilno postajo. Tov. Miholič iz Murske Sobote pa se je zanimal, kaj je s sladkorjem za trotarje in plemenilnike. Tov. Mihelič Stane je odgovoril, da je za plemenilne postaje, ki bodo letos ustanovljene, vse pripravljeno. Tudi sladkor za trotarje bo pravočasno na svojem mestu, samo plemenilnikov ne bo mogoče letos več dobaviti, ker so že vsi razdeljeni.

Ker je bila s tem debata o združnem delu zaključena, se je tov. Mihelič zahvalil navzočnim za njih objektivno kritiko.

Razrešnica upravnemu in nadzornemu odboru.

Predsednik nadzornega odbora tov. Šmajdek je po svojem poročilu predlagal razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru. Ti sta bili soglasno sprejeti. Nadalje je izjavil tov. Mihelič, da podaja dosedanji celotni upravni in nadzorni odbor ostavko, ker bodo na ta način imeli navzočni delegati bolj proste roke pri odločanju za priključitev naše zadruge k Republiški poslovni zvezi.

K točki 7. Razprava in predlog o priključitvi čebelarke zadruge za Slovenijo k Republiški poslovni zvezi.

Predsednik nadzornega odbora tov. Šmajdek, ki je bil v komisiji za sestavo smernic za priključitev naše zadruge k Republiški poslovni zvezi, da navzočnim podrobna pojasnila, kako je ta priključitev zamišljena. Po svojih izjavanjih, ki so bila objavljena v izvlečku tudi v zadnji številki Slovenskega čebelarja, prosi predsednika Republiške poslovne zveze tov. Krmelja in druge tovariše za nadaljnja navodila.

Tov. Mihelič Stane je navzočnim podrobno razložil zamisel in namen te priključitve. Rekel je, da bo po priključitvi prešla vsa skrb za napredek slovenskega čebelarstva na posamezne kmetijske zadruge. Te se bodo morale brigati za strokovno izobrazbo čebelarjev, jim dobavljati čebelarke potrebščine ter kupovati od njih vosek in med. Odbor, sestojec iz sedmih članov, naj bi dosedanje delo vodil toliko časa, dokler ne bi prišlo postopoma do popolne likvidacije zadruge.

Tov. Arko je nastopil proti predlogu, da bi imele kmetijske zadruge kot najmanjše edince v poslovni zvezi čebelarke potrebščine na zalogi, ker bi to oteževalo delo v administraciji.

Tov. Majcen iz Ljubljane je reagiral na opazko nekega delegata, da z likvidacijo dosedanje zadruge razmetujemo premoženje, ki so ga člani s težavo spravili skupaj v prejšnjih letih. To premoženje moramo gledati kot skupno last, ki ne sme iti iz naših rok, ampak mora ostati v rokah slovenskega ljudstva. Naša zadruga dandanes ne more hoditi sama svojo pot, temveč se mora, če hoče živeti, priključiti Republiški poslovni zvezi.

V nadaljnjo debato o priključitvi naše zadruge k Republiški poslovni zvezi so posegli še tovariši Bukovec, Rojec, Škof, Šmajdek in Ježek, vsi iz Ljubljane, kakor tudi Rac Jože iz Prevalj in Pust Janko iz Trbovelj. Iz njihovih govorov je bilo razvidno, da ne nasprotujejo priključitvi, pač pa žele imeti podrobna pojasnila, kako se bo reorganizacija zadruge izvršila in kako se bo zadruga po priključitvi razvijala. Ta pojasnila so jim dali tovariši Mihelič, Košmerl in Krmelj.

K besedi se je končno priglasil tov. Kirar Franc od Sv. Petra pri Mariboru in po daljšem govoru, v katerem je poudaril, da morajo čebelarji z zaupanjem gledati na delo naših oblasti, predlagal skupščini, da preide h glasovanju o priključitvi k Republiški poslovni zvezi.

Resolucija.

Skupščina Čebelarke zadruge za Slovenijo, ki po svojih delegatih zastopa preko 7000 članov, je sprejela naslednji sklep:

Čebelarška zadruga pristopa s svojim članstvom k pristojnim kmetijskim zadrugam. Čebelarji osnujejo v okviru kmečke zveze svoj odsek. Ta sklep je bil izvršen glede na smernice, ki nam jih je nakazal tov. Edvard Kardelj v svojem govoru o povzdigi in krepitvi kmetijskega združništva. Kakor so se čebelarji takoj po osvoboditvi zavedali, da je njihovo mesto v združni čebelarški organizaciji, tako se zavedajo danes, da je treba to sedanjo združno čebelarško organizacijo spojiti s temeljnimi celicami, to je s kmetijskimi zadrugami.

S tem, da se bodo po mestih in večjih industrijskih središčih osnovala posebne zadruge pospeševalno prodajnega značaja, ki bodo vključevale sadjarje in čebelarje iz vrst delavcev in delovne inteligence, bo omogočeno, da se vključijo vsi čebelarji v novo združništvo.

Čebelarška zadruga za Slovenijo prenese s tem sklepom vse svoje delo ter vse aktivno in pasivno premoženje na glavno zvezo kmetijskih zadrug. Za izvršitev teh sklepov, odnosno za vodstvo zadruge do likvidacije izvoli skupščina sedemčlanski odbor in tričlanski nadzorni odbor.

Po razglasitvi resolucije so se javili k besedi tovariši Arko, Krmelj, Košmerl, Mihelič, Miholič Koloman iz Murske Sobote in Ferlež Rudolf iz Celja. Po krajši debati in pojasnilih je dal tov. Mihelič resolucijo na glasovanje. Za resolucijo so razen enega delegata vsi navzočni glasovali.

Nato so bili v odbor, ki bo vodil zadrugo do njene likvidacije, soglasno izvoljeni tovariši: Cedilnik Viktor, Cvetko Franc, Ježek Maksim, Košmerl Vinko, Majcen Ivan, Mihelič Stane in Rojec Vlado. V nadzorni odbor pa: Arko Adolf, Raič Slavko in Šmajdek Ivan.

K točki 8. Samostojni predlogi.

Tov. Mihelič Stane je poročal, da je izvršni odbor izključil na eni izmed svojih sej tov. Petelina, proti čemer se je ta pritožil. Tov. Mihelič je pozval tovariša Petelina, da naj svojo pritožbo danes pred skupščino utemelji. Ker pa ga ni bilo na skupščini, je sam pojasnil, zakaj je bil izključen. Po teh pojasnilih je skupščina njegovo izključitev potrdila. Prečitani in vzeti so bili v pretres tudi predlogi družnice Jesenice.

Nato je tov. Mihelič Stane prečital resolucijo o ustanovitvi čebelarškega znanstvenega zavoda, ki jo je namenila skupščina poslati predsedniku vlade tov. Mihi Marinku. Resolucija se glasi:

Delegati, zbrani na svoji redni skupščini v Ljubljani dne 20. junija 1948, ki zastopajo preko 7000 v Čebelarški zadrugi organiziranih čebelarjev iz celotnega področja LRS, želimo in prosimo, da vlada LRS čimprej ustanovi čebelarški znanstveni zavod za LRS, ki naj bi v začetku deloval kot institut v okviru kmetijskega znanstvenega zavoda.

Potrebo po ustanovitvi čebelarškega instituta utemeljujemo z važnostjo, ki jo čebelarstvo predstavlja kot panoga kmetijskega gospodarstva.

Čebelarški znanstveni zavod naj bi proučeval življenje čebel, vlogo čebel pri zvišanju kmetijske proizvodnje, zlasti v sadjarstvu in semenogojstvu.

Čebelarška zadruga je že začela usmerjati svoje delo v vzrejo matic z namenom, da zboljša svetovno znano kranjsko čebeljo pasmo ter omogoči čim večji izvoz matic in rojev v inozemstvo. Temu delu naj bi dal čebelarški institut znanstveno osnovo. Prav tako bi vršil kontrolo nad čebeljimi boleznimi ter preiskoval vosek in med z namenom, da izboljša produkcijo.

Na koncu pripominjamo, da je skupščina sklenila soglasno iz svojih sredstev prispevati takoj četrť milijona dinarjev za čebelarški znanstveni institut.

Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Tov. Mihelič Stane je takoj nato predlagal, da naj skupščina iz čistega prihranka za leto 1947. votira za znanstveni institut 97.000 din, ker bi s tem tudi povzdignili avtoriteto resolucije. Tov. Šmajdek pa je priporočil, da naj skupščina prepusti razdelitev čistega prihranka izvršnemu in nadzornemu odboru, ki najbolje veda, za kateri fond je največja potreba. Obveljal je Šmajdkov predlog.

Končno je tov. Mihelič seznanil delegate s ponudbo tukajšnjega DOZ-a o kolektivnem zavarovanju čebel. Navzočni so z zadovoljstvom vzeli to na znanje.

Ker se ni nihče več oglašil k besedi, se je tovariš predsednik zahvalil delegatom za njih udeležbo in zaključil skupščino ob 14. uri.

ZAPISNIK

ustanovnega občnega zbora Čebelarške zadruge za glavno mesto Ljubljana, ki se je vršil dne 17. oktobra 1948 ob 9. uri v učilnici Republiške zveze kmetijskih zadrug v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6.

Dnevni red je bil naslednji:

1. Otvoritev občnega zbora.
2. Izvolitev zapisnikarja in dveh overovateljev.
3. Citanje pravil.
4. Volitev upravnega in nadzornega odbora ter dveh delegatov v Mestno zvezo kmetijskih zadrug.
5. Slučajnosti.

Ustanovne skupščine se je udeležilo 31 članov-čebelarjev. Za delovnega predsednika je bil soglasno izvoljen tov. Cvetko Franc.

Občni zbor se je pričel pol ure kasneje, ker ob določeni uri ni bilo navzoče zadostno število zborovalcev. Za zapisnikarja je bil izvoljen tov. Ježek, za overovatelja zapisnika pa tovariša Škof in Senegačnik.

Po izvršenih formalnostih je tov. Cvetko zborovalcem razložil delo in pomen novo se snujoče Čebelarške zadruge za glavno mesto Ljubljana. Po njegovem

govoru se je razvila živahna debata, ki je razčistila nekatera oddvojena mnenja. Nadalje je predsedujoči tov. Cvetko prečital pravila nove zadruga in jih dal v razpravo. Glede deležev pri Čebelarski zadrugi za Slovenijo, so zborovalci sprejeli predlog tov. Arka, da jih prenesejo na novo ustanovljeno Čebelarsko zadrugo za glavno mesto Ljubljana brez plačila vpisnine, ako so obveznosti članov proti bivši zadrugi poravnane. Na vprašanje tov. Ježka, kako bo s premoženjem bivše Čebelarske zadruga za Slovenijo, je tov. Arko pripomnil, da bi bilo prav, če bi dobile vse novo ustanovljene čebelarske zadruga določen del. Tov. Škof je bil mnenja, da čebelarske družine iz ljubljanske okolice lahko še nadalje ostanejo v okviru nove zadruga in, če je potreba, še naprej vršijo svoje funkcije, kakor so jih vršile doslej.

3. in 18. člen pravil nove Čebelarske zadruga sta bila popravljena takole: Ustanavljajo se čebelarske družine in strokovni odseki. Voli se 12 članov upravnega odbora.

Po diskusiji je predsednik tov. Cvetko dal pravila na glasovanje; bila so soglasno sprejeta.

Po desetminutnem odmoru je komisija, v kateri so bili tovariši: Škof, Senegačnik, Bric, dr. Jenko, Nered in Kržin, sestavila listo upravnega odbora. Na predlog tov. Arka, da naj pride v upravni odbor zadruga tudi po en član iz vsake čebelarske družine, so bili izvoljeni v upravni odbor tovariši: Bric Dominik, Nered Franc, dr. Jenko, Javornik Ferdinand, Kopač Stane, Cvetko Franc, Arko Adolf, Debevec Leopold, Škof Franc, Senegačnik Edi, Mažgon Jože in Mihevc Anton, v nadzorni odbor pa tovariši: Vidmar Avgust, Ježek Maks in Rožman Maks. Za delegata v Mestno zvezo kmetijskih zadrug sta bila soglasno izvoljena tovariša Arko Adolf in Debevec Leopold.

Pri slučajnostih so navzočni med drugim izvolili tudi komisijo za sestavo resolucije, v kateri so opisali letošnjo katastrofalno čebelarsko letino in utemeljili nujno potrebo po krmilnem sladkorju za zimsko prehrano čebel. Deputacija, ki jo sestavljajo tovariši Arko, Škof in Cvetko, je dobila nalog, da izroči resolucijo odločujočim faktorjem in jim pojasni, v kako žalostnem stanju je letos naše čebelarstvo.

Ker ni imel nihče ničesar več pripomniti, je tov. Cvetko zaključil občni zbor ob 11. uri in 15. minuti.

DELOVANJE UPRAVNEGA ODBORA ČEBELARSKE ZADRUGE *

3. seja dne 23. julija 1948. Dopise, ki jih pošiljajo čebelarske podružnice in čebelarske družine »Slovenskemu čebelarju«, mora pred objavo poleg urednika pregledati še en član upravnega odbora. Delavcem v satnišnici bomo povrnili škodo za obleko in čevlje, ki so jim zgoreli pri nedavnem požaru. Tov. Okornova nam je vrnila valilni aparat. Tov. Mihelič je poročal o urejevanju in dodeljevanju ajdovih pasišč. Tov. Košmerl naj uredi zadevo glede sladkorja v prahu za plemenilne postaje.

4. seja dne 1. oktobra 1948. Sklepi zadnje seje so bili izvršeni. Vzeli smo na znanje, da nam je sezonski kredit za odkup medu in voska zvišan na 3.000.000 din in podaljšan do 31. decembra 1948. Pregledali smo zapisnik o ugotovitvi premoženjskega stanja Čebelarske podružnice v Mariboru, ki so ga sestavili 30. junija 1948 tovariši Arko, Jelnikar in Struna. Določili smo nagrade za opravljena dela v mariborski poslovalnici, in sicer: tovarišu Hrovatinu 10.000 din, tovarišema Močniku in Struni pa vsakemu po 3000 din. Za postavitev lesene hišice na plemenilni postaji v Kamniški Bistrici mora tovariš Rožman preskrbeti proračun.

Naknadno smo odobrili nagrade, ki so bile podeljene uslužbencem za njih vestno delo, in sicer: tovarišema Tiringerja in Schwarzmanu ter tovarišicama Galičičevi in Pajkovi po 2000 din, tovarišu Makaroviču pa 3000 din.

Čebelarske podružnice, ki v bodoče ne bodo upoštevale sklepov in dogovorov o določenih in nakazanih ajdovih pasiščih, ne bodo smele več pri tej razdelitvi sodelovati.

Vsak uslužbenec zadruga, ki gre na službeno potovanje, mora imeti s seboj potni nalog, overovljen od zadruga. Vojaškemu trgovskemu podjetju homo za do-

ločen čas posodili proti odškodnini 30 posod za med. Aparaturo za filmanje, ki jo prodaja Jože Mihelič, bomo pred nakupom dali oceniti pri Triglav-filmu. Tovariš Jelnikar bo šel v Beograd kot pooblaščenec odbora in se bo pri odločujočih instancah informiral, kako je z letošnjo nabavo sladkorja za zimsko prehrano čebel.

V zadrugo smo sprejeli nove člane od št. 6877 do 6949.

Sindikalni skupini smo iz sklada vodstva odobrili za izlet v Ljutomer 12.000 din. Za dom Zveze borcev na Vrhniki bo naša zadruga prispevala 30.000 din. Tovariš Raiču smo odobrili 5000 din akontacije za prevod ruske knjige »Pčelovodstvo«. Čebelarški podružnici Ljubljana smo odobrili 200.000 din za postavitev lesene hišice na plemenilni postaji v Kamniški Bistrici. Hišico mora še letos postaviti.

5. seja dne 15. oktobra 1948. Po otvoritvi seje je predsednik tovariš Cvetko pozval navzočnega odbornika, da se v počastitev spomina umrlega predsednika nadzornega odbora tovariša Šmajdka dvignejo s sedežev. Na podlagi pismene pogodbe bomo plačevali Gozdni upravi v Smartnem pri Litiji 100 din letne najemnine za prostor, na katerem stoji naša plemenilna postaja. Čebelarški družini v Trziču smo odobrili na njeno prošnjo 8000 din podpore za postavitev kolektivnega čebelnjaka. Odobrili smo izdatek za nakup venca pokojnemu predsedniku nadzornega odbora tovarišu Šmajdku v znesku 1200 din. Uslužbenecem mizarske delavnice na Vrhniki smo za izlet na Primorsko odobrili iz sklada vodstva 4000 din podpore. Tovariša Jelnikar in Schwarzman sta dobila nalog, da gresta na teren zaradi nakupa medu.

Na predlog tovariša Rojca bo v kratkem sestanek vseh sotrudnikov Slovenskega čebelarja. Republiški zvezi kmetijskih zadrug bomo nakazali kotizacijo za leto 1947, istočasno ji bomo predložili račun za popravilo osebnega avtomobila.

ZADRUŽNI VESTNIK

Kuha voščin

S kuhanjem voščin smo pričeli. Kdor želi, da mu pretopimo voščine v vosek, naj jih takoj prinese v našo zadrugo. S tem ne odlašajte, ako hočete pravočasno dobiti satnice. Kdor prej pride, prej melje.

Naročnina za »Slov. čebelarja«

Čebelarške družine in člane, ki še niso plačali za leto 1946., 1947. in 1948. naročnine za »Slov. čebelarja«, pozivamo, da to čimprej store. Naj jim zado- stuje ta poziv, da ne bomo imeli nepotrebnega dela s pisanjem opominov.

Medena detelja

Na zalogi imamo nekaj kilogramov medene detelje. Razdelili jo bomo predvsem med take kmetijske zadruge od- nosno čebelarške družine, v katerih področju so nezasejana zemljišča ob novo- zgrajenih cestah, železnicah in meliora- cijah. Prav tako jo bomo dodelili tistim družinam, ki imajo zadržano zemljišča za gojitev medovitih rastlin in želijo pridelovati seme te detelje. Prevzemniki bodo morali vrniti drugo leto desetkratno množino dodeljenega jim semena. Podrobnejša navodila bodo dostavljena vsem naročnikom.

Navodila za odmero davka na dohodek kmečkih gospodarstev

Dohodek od čebelarstva je denarna vrednost medu in voska na bazi vezanih, oziroma odkupnih cen. Komisije pri določanju davčnih osnov za dohodnino vedno ocenijo, koliko medu in voska je potrebno samemu gospodarstvu za nje- gove potrebe in koliko ga gospodarstvo lahko proda. Količino, ugotovljeno za prodajo, je šteti za tržni pridelek go- sponarstva.

Kot strošek prizna komisija prehrano čebel, kolikor obstoji, in nabavo satja. Te odbitke izkaže med splošnimi stroški ter jih odšteje od skupnega preračunane- ga dohodka.

Vodje plemenilnih postaj,

ki nam še do danes niso poslali letnih poročil, prosimo, da to nemudoma store. Rok za dostavitev poročil je potekel z zadnjim oktobrom. Glavni odsek za vzrejo matic zaradi malomarnosti ne- katerih vodij nima pregleda o delu plemenilnih postaj v pretekli sezoni in zato ne more sklicati letnega sestanka vzre- jevalcev, ki bi se moral po pravih vršiti že v novembru. Navodila za se- stavo poročil so bila objavljena na ovitku 7.—8. št. Slovenskega čebelarja.

Očistimo sadno drevje

Drevje je storilo svojo dolžnost do človeka: oddalo mu je plodove — z listjem si je pokrilo korenine in zdaj je za dolge zimske mesece v njem odmrlo življenje. Ljudje pa ne čutijo, da bi imeli še kakšno dolžnost do teh dreves, ki so jim nedavno pobrali plodove. Kako bi bilo sicer mogoče, da so slovenski sadjarji v dnevih čiščenja sadnega drevja očistili komaj 55 tisoč dreves, dočim jih morajo poškopiti poldrug milijon?

Ali pa morda ne vedo, da škropljenje ne bo pomagalo v borbi proti ameriškemu kaparju in drugim sadnim škodljivcem, če prej ne očistijo dreves, ki jih bodo škropili?

Mnogo jih je, ki tega res ne vedo. Mnogo jih je, ki še vedno trdijo, da škropljenje ne pomaga, ne prinaša zaželenih uspehov. In prav imajo. Saj so že lani in prej škropili drevesa, ki jih niso prej očistili, ali pa so jih le površno očistili. Škropili so v sadovnjakih, iz katerih niso odstranili že preveč okuženih dreves. Preveč so prizanašali starim, trhlim jablanam, za katere so dobro vedeli, da jim bo pomladi ozelenelo le nekaj vej. »Pa naj še rodi, nekaj bo le dala!« so rekli in jo pustili živeti. Milijoni nevidnih živalic pa so se še krepkeje zarili v njeno skorjo, se razpasli po njenem redkem listju — z nje pa se selili dalje po sadovnjaku, po sednih sadovnjakih.

V dnevih čiščenja sadnega drevja bi morali oživeti vsi naši sadovnjaki. V njih bi morale glasno peti žage, udarjati sekire, neumorno bi morala strgati strga!a. Pa je bilo v njih vse tiho — le tu pa tam lahen odmev žage, udar sekire... Le tisti, ki vsako leto, brez poziva, ker se zavedajo, da je njihova dolžnost, da sami od sebe čistijo in negujejo svoj sadovnjak, so tudi letos izvršili svojo dolžnost.

»Vse skupaj spi« — tako se glasi poročilo o čiščenju in škropljenju sadnega drevja v črnomeljskem okraju. Pa tudi v mnogih drugih okrajih »vse skupaj spi«. In vendar imajo v črnomeljskem okraju dovolj škropiva. Imajo motorno škropilnico in štiri dobre prevozne škropilnice. Škropiti so začeli 23. namesto 8. novembra. Škropijo drevje, ki ga ni prej nihče očistil.

Tudi v mnogih drugih okrajih imajo dovolj dobrih škropilnic, posod je zadosti škropiva. Ne za čiščenje, ne za škropljenje nikjer ni bilo stvarnih ovir. Samo nečesa skoraj nikjer ni bilo: dobre organizacije dela. Ni bilo pravih razumevanja, ki bi ga morali imeti predvsem okrajni ljudski odbori do te važne gospodarske akcije. Ni bilo pravih terenskih aktivistov, ki bi v dnevih čiščenja sadnega drevja pozvali sadjarje k njihovi dolžnosti. Vsega tega je primanjkovalo bolj kakor gumijastih cevi, bencina in škropilnic.

Zimsko škropljenje je le priprava za poletno škropljenje. Drevesa, ki jih nismo mogli poškopiti v prvem delu zimske škropilne akcije, bomo morali poškopiti v zgodnji pomladi. Morda za škropljenje ne bomo imeli več dosti ugodnih dni. Dovolj časa pa bomo še imeli, da do pomladi očistimo vse drevje, ki ga še nismo očistili. Kajti brez temeljitega čiščenja zimsko škropljenje ni uspešno. Brez uspešnega zimskega škropljenja tudi poletno škropljenje ne prinese zaželenih uspehov.

Če bo prišel v našo vas ali zadrugo terenski aktivist, da nas pozove k čiščenju in škropljenju sadnega drevja, dobro prisluhajmo njegovim besedam! Borba z ameriškim kaparjem zahteva mnogo vztrajnosti. Sadjarji v okuženih predelih so spoznali njegovo uničevalno moč. Srca se jim stiskajo, ko vise jesenj na drevesih sadeži, kakor poškopljeni s krvjo. Njihova drevesa rodijo le še malovredno sadje, brez prave gospodarske koristi. Tam jih je mnogo, ki so že spoznali, da sta škropilnica in dobro strgalo najboljša pomočnika v borbi s sadnimi škodljivci. K. S.

Zaradi raznih neprilik je Slovenski čebelar zopet nekoliko v zaostanku. 12. številka bo izšla kmalu po Novem letu, s prvima dvema številkaama prihodnjega letnika pa bomo poizkusili preiti k rednemu izhajanju, če se seveda ne pojavijo nove težkoče. Kar se tiče obsega in vsebine lista, naročniki zaradi tega ne bodo prikrajšani.

CENIK

A. Panji in čebelarске potrebščine.

Skrnjaki, 1/c	Din	37.50—68.50
AZ-panji na 10 satov, enotni tip, kom.	Din	1200.—
Stojalo za sate (kozica), kom.	Din	140.—
Sipalnik, lesen, kom.	Din	77.—
Eksportni panj na 7 satov, kom.	Din	700.—
Panjček na 4 sate, kom.	Din	172.—
Satniki (nezbiti), kom.	Din	3.50
Prečne zapore, kom.	Din	4.50
Šarnirji, 1 par	Din	2.85—4.20
Vijaki, lesni, 1/c	Din	8.50—32.—
Kvačice, kg	Din	35.—
Tečaj za vratca, francoski št. 6	Din	4.—
Skrnjaki, 1/c	Din	37.50—68.50
Podložki za škrnjake, 1/c	Din	40.—
Obročki z habico	Din	1.60
Kotniki, navadni, 1/c	Din	92.50
Kotniki, Mihelič, kom.	Din	3.50
Brizgalka za roje	Din	353.—
Čebelarско pokrivalo	Din	31.50
Zapah za žrelo, dvokrilen	Din	4.15
Zapah za žrelo, enokrilen	Din	4.05
Deščice za podlaganje satnic pri zažičevanju	Din	17.—
Kolesce za utiranje žice v satnice	Din	23.50
Žica za zažičevanje satnic, pocinjena	Din	10.50
Kadilniki	Din	260.—
Strgulja za snaženje panja	Din	40.—
Nož za izpodrezavanje satja	Din	38.50
Stojalo s podstavkom za odkrivanje satja	Din	255.—
Gonilo za točilo	Din	707.—
Točilo Mihelič	Din	3310.—
Točilo Jugostroj	Din	4300.—
Koš za točilo na 4 sate	Din	776.—
Koš za točilo na 3 sate	Din	726.—
Sito za čiščenje medu, dvojno	Din	125.—
Priprava za zbijanje satnikov	Din	108.—

B. Potrebščine za vzrejo matic

Plemenilniki	Din	64.50
Vzrejni satniki	Din	15.50—16.50
Matičnice, valilne	Din	5.—
Matičnice Wohlgemuth	Din	9.—
Cepki za matičnice	Din	2.—
Sito za izločitev trotoev z lijakom	Din	592.50

C. Knjige

Prof. Josip Verbič: Vzrejajmo najboljše čebele, vez.	Din	56.—
Prof. Josip Verbič: Vzrejajmo najboljše čebele, broš.	Din	46.—
Čebelarски zbornik l. 1944, broširan	Din	25.—
Dr. France Bezljaj: Drobeci iz pradavnine	Din	17.—
Znideršič Anton: Naša košnica (v hrv. jeziku)	Din	32.—
Prof. Stane Mihelič: Anton Janša	Din	25.—
